แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา
Guidelines for the Development of Food Tourism in Songkhla's Old Town

พิมพ์ชนก ไชยชนะ

Pimchanok Chaichana

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Social Development Administration
Prince of Songkla University
2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา
Guidelines for the Development of Food Tourism in Songkhla's Old Town

พิมพ์ชนก ไชยชนะ
Pimchanok Chaichana

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Arts in Social Development Administration
Prince of Songkla University
2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา
ผู้เขียน นางสาวพิมพ์ชนก ไชยชนะ
สาขาวิชา การบริหารการพัฒนาสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....ชาคร ประพรหม.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคร ประพรหม)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(ดร.ปานแพร เชาว์ประยูร อุดมรักษาทรัพย์)

.....ชาคร ประพรหม.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคร ประพรหม)

.....กรรมการ
(ดร.วันพิชิต ศรีสุข)

.....กรรมการ
(ดร.สวัสดิ์ ไหลภาภรณ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟ้ารุ่งสาง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....ชาคร ประพรหม.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคร ประพรหม)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....พิมพ์ชนก ไชยชนะ.....
(นางสาวพิมพ์ชนก ไชยชนะ)
นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....พิมพ์ชนก ไชยชนะ.....
(นางสาวพิมพ์ชนก ไชยชนะ)
นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา
ผู้เขียน นางสาวพิมพ์ชนก ไชยชนะ
สาขาวิชา การบริหารการพัฒนาสังคม
ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านความต้องการของ นักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ และเสนอแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์จากผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา โดยนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง และพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

(1) สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อผ่อนคลายความเครียด โดยการรับประทานอาหารและชมบรรยากาศในย่านเมืองเก่าสงขลา เพราะมีอาหารที่หลากหลายและมีพื้นที่ที่สวยงาม ส่วนมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่า ย่านเมืองเก่ามีร้านอาหาร อาคารบ้านเรือน รวมถึงสตรีทอาร์ตที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว และสะดวกในการเดินทาง

(2) ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ อาชีพ และรายได้ พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน

(3) แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารย่านเมืองเก่าสงขลา พบว่า ควรมีการเพิ่มสตรีทอาร์ตที่เกี่ยวกับอาหาร และปรับทัศนวิสัยในร้านอาหารให้มีมุมหรือวิวถ่ายภาพมากขึ้น เพิ่มห้องน้ำ ที่จอดรถ ป้ายบอกทาง รถรางนำเที่ยว มัคคุเทศก์ให้กับนักท่องเที่ยวขาจร จุดปฐมพยาบาล และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุหรือผู้พิการ และเสนอแนะให้มีกิจกรรมมหกรรมอาหารท้องถิ่น แข่งขันรับประทานอาหาร ประกวดการทำอาหาร รวมทั้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคนในท้องถิ่นร่วมกันวางแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการตลาด ตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร ส่งเสริมให้ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการและมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

คำสำคัญ : การพัฒนา, การท่องเที่ยวเชิงอาหาร, นักท่องเที่ยว, ผู้ประกอบการ

Thesis Title Guidelines for the Development of Food Tourism in Songkhla's Old Town
Author Miss Pimchanok Chaichana
Major Program Social Development Administration
Year 2021

ABSTRACT

Guidelines for the Development of Food Tourism in Songkhla's Old Town research aims to observe the current situation from its tourists' demands, business owners, government and private agencies related to tourism. It also studies and compares tourists' behavior by gender, age, and income. All of which leads to possible solutions on developing food tourism within said area. This research will be a combination of quantitative research using surveys from tourists, and qualitative research using interviews from business owners, government and private agencies. All acquired information is presented in tables, which can also be analyzed then summarized as such:

(1) Tourists usually come to relax and enjoy wide variety of exquisite food along with breathtaking atmosphere and pleasing views. On the other note, business owners and agencies find that restaurants, buildings, and street arts are key parts to attracting tourists, plus ease of transportation.

(2) The behavior comparison by age, job, and income suggests a difference with a significance level of 0.05, while the comparison by gender shows no difference.

(3) Possible resolutions for this development include: adding more food-related street arts, improving visibility within restaurants to create additional better photo spots, adding more toilets, parking spots, road signs, tour buses and guide, first aid stations, facilities for elders and disabled tourists, organizing local food festivals plus cooking and eating contests, making strategic marketing plans with cooperation between related agencies and local citizens, maintaining food hygiene and safety standards. Lastly, encouraging the local community and business owners to take part in developing food tourism.

Keywords : development, food tourism, tourist, business owner.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์และช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคร ประพรหม ที่ทำให้ผู้วิจัยได้หัวข้อในการทำวิทยานิพนธ์ และกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของผู้วิจัย ทั้งได้ให้ข้อมูลและคำแนะนำต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ท่านอาจารย์ยังได้สละเวลาอันมีค่าตรวจสอบความถูกต้องของงานวิจัยอีกด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ปานแพร เชาวน์ประยูร อุดมรักษาทรัพย์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ดร.วันพิชิต ศรีสุข และดร.สวัสดิ์ ไหลภาภรณ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ท่านได้กรุณาชี้แนะแนวทางและคำแนะนำ ตลอดจนข้อสังเกตต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวความคิดและไตร่ตรองปัญหาต่างๆ ได้อย่างรอบคอบมากยิ่งขึ้นจนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณวุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ ภาคประชาสังคม ภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม คุณวิวัฒน์ นวประภากุล ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา คุณศิริพร ลิ่มพฤกษี-เกษม นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ เทศบาลนครสงขลา คุณนิตยา อ้นทอง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา และผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลอันมีค่าแก่ผู้วิจัย จนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรของผู้วิจัยทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณบุคลากร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่คอยสนับสนุนจัดทำเอกสารเพื่อดำเนินการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อวิรัตน์ และคุณแม่เพ็ญศิริ ไชยชนะ ที่ท่านช่วยสนับสนุนในด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัย ให้ความรัก ความเข้าใจ และคอยเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เกิดความสำเร็จ

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่บิดามารดาของผู้วิจัย ตลอดจนครูอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พิมพ์ชนก ไชยชนะ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... (5)
Abatract ..... (6)
กิตติกรรมประกาศ ..... (7)
สารบัญ ..... (8)
สารบัญตาราง ..... (10)
สารบัญภาพ ..... (12)
บทที่
บทที่ 1 บทนำ 1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1
คำถามการวิจัย 4
วัตถุประสงค์การวิจัย 4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 4
ขอบเขตการวิจัย 5
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 7
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว 7
ทฤษฎีอรรถประโยชน์ 10
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร 14
ทฤษฎีการมีส่วนร่วม 20
แนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว 22
เครื่องมือการศึกษาชุมชน 24
ความเป็นมาเมืองเก่าสงขลา 26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 28
กรอบแนวคิดการวิจัย 35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 39
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 41
การเก็บรวบรวมข้อมูล 43
การวิเคราะห์ข้อมูล 44
การนำเสนอผลการศึกษา 45

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล 47
ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 48
ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ผลการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร
ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองผู้ประกอบการ
หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา 54
ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ผลการศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรม
การท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ 78
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 83
สรุปผลการวิจัย 83
อภิปรายผลการวิจัย 86
ข้อเสนอแนะ 90
บรรณานุกรม 91
บุคลานุกรม 96
ภาคผนวก 97
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 98
ภาคผนวก ข ภาพการลงพื้นที่สัมภาษณ์ 111
ประวัติผู้วิจัย 121

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ 48
ตารางที่ 4.2 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามศาสนา 48
ตารางที่ 4.3 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ 48
ตารางที่ 4.4 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม
สถานภาพสมรส 49
ตารางที่ 4.5 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม
ระดับการศึกษา 49
ตารางที่ 4.6 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ 50
ตารางที่ 4.7 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ 50
ตารางที่ 4.8 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม
ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 51
ตารางที่ 4.9 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม
จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา 51
ตารางที่ 4.10 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการรับรู้
ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลา 52
ตารางที่ 4.11 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิลำเนา
ของนักท่องเที่ยว 52
ตารางที่ 4.12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเป้าหมาย
ในการท่องเที่ยว 54
ตารางที่ 4.13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านกาตัดสินใจ
ในการมาท่องเที่ยว 56
ตารางที่ 4.14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านสถานที่ท่องเที่ยว
น่าสนใจ ดึงดูดใจ 57
ตารางที่ 4.15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านความสะดวก
ในการเข้าถึง 58
ตารางที่ 4.16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านความประทับใจ 60

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.17 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านองค์ประกอบของการบริการ 62
ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว จำแนกตามตัวแปรเพศ 78
ตารางที่ 4.19 การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว จำแนกตามตัวแปรอายุ 78
ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว จำแนกตามตัวแปรอาชีพ 79
ตารางที่ 4.21 การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว จำแนกตามตัวแปรรายได้ 80
ตารางที่ 4.22 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน 80

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1 เส้นแห่งความพอใจเท่ากัน 11
ภาพที่ 2.2 แผนที่เส้นแห่งความพอใจเท่ากัน 12
ภาพที่ 2.3 ดุลยภาพของผู้บริโภค 13
ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดการวิจัย 35

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ส่งผลให้เกิดการสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ การท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่ส่งผลดีต่อประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม (ภัทรพร พันธุรี, 2558, น.27-37) จากแนวโน้มการท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้น ผลักดันให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวในทุกระดับของประเทศ เกิดนวัตกรรมการท่องเที่ยวใหม่ๆ (พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัตย์, 2556, น.61-72) นอกจากนี้รัฐบาลพยายามผลักดันให้มีการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นลำดับต้นๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555) ในการท่องเที่ยวนอกจากการนำธรรมชาติ วัฒนธรรม และประเพณีที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นจุดขายให้กับนักท่องเที่ยว อาหารท้องถิ่นเป็นอีกอย่างที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ปัจจุบันได้มีการนำอาหารในท้องถิ่นมาเป็นจุดขาย เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับรสชาติอาหาร และเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ดังนั้นการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง นอกจากสถานที่แปลกใหม่แล้ว อาหารยังเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถสร้างความประทับใจ และสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย

“อาหาร” เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อการท่องเที่ยว ในอดีตนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเลือกรับประทานอาหารที่คุ้นเคยและปลอดภัย ปัจจุบันนักท่องเที่ยวมักจะมองหาอาหารที่มีความแปลกใหม่ (ชญานิน วังซ้าย, 2560) จึงทำให้การท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Food Tourism) เป็นการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับความสนใจจากนานาประเทศ แหล่งท่องเที่ยวทั่วโลกต่างใช้อาหารท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมาเยือนแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากอาหารท้องถิ่นมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง (หทัยชนก ฉิมบ้านไร่ และรักษ์พงศ์ วงศาโรจน์, 2558, น.37-53) การท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นและการท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน ทำให้นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าของอาหารท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่เกี่ยวกับอาหารให้คงอยู่ (วิทยา ด่านธำรงกุล, พิภพ อุดร และพาฝัน ศุภวานิช, 2547)

เมืองสงขลาเป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีลักษณะเป็นแหลมอยู่ระหว่างทะเลสาบสงขลากับฝั่งทะเลหลวง (อ่าวไทย) เมืองสงขลาเป็นพื้นที่ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวทางมรดกวัฒนธรรม มีวิถีชีวิตที่งดงาม และการคงอยู่ของวัฒนธรรม ภูมิทัศน์ สถาปัตยกรรม ผังเมือง ที่เป็นศูนย์รวมของความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งไทย จีน มุสลิม และชาวตะวันตก วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ผสมผสานของความเป็นพหุวัฒนธรรม ทำให้สงขลาเป็นจังหวัดหนึ่งที่น่ามาเยี่ยมเยือนสำหรับผู้ที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ศึกษาประสบการณ์ที่จะได้สัมผัสกับศิลปะ ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และการตั้งถิ่นฐานของประชาชน มรดกทางสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์ ตลอดจนการดำเนินวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชุมชน พร้อมกับการอยู่ร่วมกันของการพัฒนาชุมชนเมืองในปัจจุบันได้อย่างลงตัว (สมศักดิ์ ตันติเศรณี, ทวีศักดิ์ พุฒสุขขี และประมาณ เทพสงเคราะห์, 2560, น.361-400)

ย่านเมืองเก่าสงขลามีถนนสำคัญ 3 สาย คือ ถนนนางงาม ถนนนครนอก และถนนนครใน เดิมเรียกว่า “ถนนเก้าห้อง” เป็นถนนสายประวัติศาสตร์ที่อยู่คู่สงขลามาเป็นเวลานาน ปัจจุบันถนนสายนี้ยังคงสภาพสถาปัตยกรรมแบบโบราณ มีทั้งห้องแถวไม้แบบจีน ตึกคลาสสิกสไตล์ชิโนโปรตุกีส รวมถึงอาคารร่วมสมัยที่เต็มไปด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรมทั้งไทย จีน และมุสลิม ซึ่งเป็นเชื้อสายหลักของประชากรในย่านนี้ นอกจากสถาปัตยกรรมโบราณแล้ว ย่านเมืองเก่าสงขลายังมีศิลปะแนวสตรีทอาร์ต (Street Art) ที่วาดภาพด้วยสีน้ำ และยังมีรูปปั้นหุ่นนิ่ง ซึ่งเป็นการบอกเล่าเรื่องราวย้อนอดีตของเมืองสงขลา ทำให้ถนนในย่านเมืองเก่าอุดมไปด้วยความรู้ทางประวัติศาสตร์ และภาพวาดที่ถ่ายทอดบนผนัง ซึ่งสตรีทอาร์ตได้รับความสนใจจากผู้คนที่สัญจรไปมา และนักท่องเที่ยว (สมศักดิ์ ตันติเศรณี, ทวีศักดิ์ พุฒสุขขี และประมาณ เทพสงเคราะห์, 2560, น.361-400)

อย่างไรก็ตาม ย่านเมืองเก่าไม่ได้มีเพียงแค่สถาปัตยกรรมโบราณ และสตรีทอาร์ตเท่านั้น สิ่งหนึ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าสงขลาคือเสน่ห์ของอาหารท้องถิ่น ดังเช่นเพลงเสน่ห์สงขลาของศุ บุญเลี้ยง ที่ได้นำอาหารขึ้นชื่อของสงขลามาเรียบเรียงเป็นเพลงได้อย่างลงตัว เนื่องจากย่านเมืองเก่าสงขลาเต็มไปด้วยร้านอาหารเก่าแก่ และเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของเมืองสงขลา ที่ตั้งอยู่บนถนนทั้ง 3 สาย โดยเฉพาะบนถนนนางงามที่มีทั้งอาหารคาวหวาน ซึ่งสะท้อนวัฒนธรรมการกินของชาวเมืองสงขลาได้เป็นอย่างดี รวมทั้งมีร้านขายของฝากให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อกันอีกด้วย ร้านอาหารในย่านนี้เปิดให้บริการตั้งแต่เช้าไปจนถึงดึก ซึ่งในแต่ละร้านจะมีเสน่ห์ และมีประวัติความเป็นมาที่แตกต่างกันไป ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาที่นี่ นอกจากจะได้ชมและถ่ายรูปกับสถาปัตยกรรมแล้ว ก็ยังได้ลิ้มลองรสชาติอาหารที่มีความหลากหลายอีกด้วย

จากเหตุผลที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา และมีจำนวนเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน สาเหตุหนึ่งคือติดใจในเสน่ห์ของอาหารท้องถิ่นสงขลา ซึ่งมีรสชาติอร่อย เป็นสูตรดั้งเดิมตั้งแต่โบราณ และมีราคาถูก เนื่องจากวัตถุดิบในการประกอบอาหาร สามารถหาซื้อได้จากแหล่งผลิตในท้องถิ่น เช่น อาหารทะเลที่มีชาวประมงนำมาขายสดๆ ทั้งเช้าและเย็น ผัก ผลไม้ที่สามารถหามาเป็นวัตถุดิบในการประกอบอาหารได้ทั้งปี ภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม (2560) ได้ยกตัวอย่างอาหารคาวขึ้นชื่อของย่านเมืองเก่าสงขลาที่เป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ ร้านเกียดฟั่ง เป็นร้านที่เก่าแก่ที่ขายข้าวสตู เป็นอาหารขึ้นชื่อของเมืองสงขลา โดยมีสูตรการทำเฉพาะของร้าน ร้านแต้เฮี้ยงอิ้ว เป็นร้านเก่าแก่ ภายในร้านขายอาหารไทยจีน มีเมนูแนะนำ คือต้มยำปลากะพงแห้ง กุ้งทอดกระเทียมพริกไทย และเต้าหู้ราดหน้าปู ภายในร้านยังมีเมนูอีกมากมายให้นักท่องเที่ยวได้ลองชิม ร้านใต้ฟ้า ภายในร้านมีเมนูข้าวหมูแดง หมูกรอบ ขาหมู และเย็นตาโฟ ถ้ามารับประทานในวันพระทางร้านจะมีกล้วยหอมให้ทานฟรีอีกด้วย ร้านเจ๊นิข้าวต้มปลา - บะหมี่เกี๊ยว เป็นร้านข้าวต้มปลาเก่าแก่ของเมืองสงขลา นอกจากนี้ยังมีเต้าหู้ยัดไส้หมูสับ มะระยัดไส้หมูสับให้ได้รับประทานเล่น

ร้านเจ๊โม้ย ร้านนี้มีการทำลูกชิ้นสูตรโบราณ โดยลูกชิ้นจะเป็นหมูสับปั้นเป็นก้อนกลมและนำไปนึ่ง ทานกับซอสแดงสูตรลับของทางร้าน ร้านก๋วยเตี๋ยวในรู เป็นร้านเล็กๆ ภายในร้านตกแต่งสไตล์วินเทจ ทางร้านมีเมนูก๋วยเตี๋ยว ซึ่งเป็นก๋วยเตี๋ยวไก่ ก๋วยเตี๋ยวต้มยำ และเย็นตาโฟ ร้านสุกี้ยากี้นครใน ขายสุกี้ที่มีน้ำจิ้มเต้าหู้ยี้สูตรโบราณแท้ๆ ที่ทำกันชามต่อชาม ร้านป้าเอียด ร้านเก่าแก่ที่ขายเต้าคั่วสูตรโบราณ โดยการรับประทานส่วนประกอบต่างๆ คู่กับน้ำจิ้มที่มีรสชาติกลมกล่อม ร้านดีปลี เป็นร้านอาหารอีสานฟิวชั่น เมนูแนะนำในร้านมียำปาท่องโก๋ ยำผักบุ้งกรอบ และลาบเห็ดนางฟ้าทอด

เป็นต้น ร้านสะเต๊ะนางงาม เมนูสะเต๊ะของร้าน ทำจากเนื้อหมูหอมกลิ่นเครื่องเทศ ทานคู่กับน้ำจิ้มรสชาติกลมกล่อม

นอกจากนี้ย่านเมืองเก่าสงขลา ไม่ได้มีแค่ร้านอาหารคาวเท่านั้น ยังมีร้านอาหารที่ขายของหวานที่ขึ้นชื่ออีกหลายร้าน ดังที่ภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม (2560) ได้ยกตัวอย่างไว้ ได้แก่ ร้านไอติมโอ่ง ทางร้านมีโอ่งใบเล็กที่เป็นเอกลักษณ์ไว้สำหรับใส่ไอติม ไอติมมี 2 รส คือรสกะทิและรสลิ้นจี่ โดยมีเมนูไอติมไข่แข็ง ไอติมทรงเครื่องยกล้อ ไอติมน้ำอัดลมและเรนโบว์ จิ่น กั๊ว หยวน หรือร้านไอติมยิว เป็นร้านไอติมเก่าแก่ของถนนนางงาม ทางร้านขายไอติมรสวานิลา มีให้เลือก 2 แบบ คือ ไอติมธรรมดา และไอติมไข่แข็ง ร้านไอติมโบราณบันหลีเฮง เมนูต้นตำหรับของทางร้าน คือไอติมกะทิสดกับถั่วเขียวต้มรสหวาน และยังมีหวานเย็นลิ้นจี่สูตรโบราณให้ได้ลิ้มรส ร้านโรตีนางงาม 111 โรตี ของทางร้านมีแป้งที่เหนียวนุ่ม มีเมนูให้สั่งมากมาย เช่น โรตีใส่ไข่ โรตีใส่ชีส โรตีแกงกะหรี่ โรตีฝอยทอง โรตีไส้กรอกไก่ และโรตีทิชชู่ เป็นต้น

และนอกจากร้านอาหารคาวหวานแล้ว ภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม (2560) ได้ยกตัวอย่างร้านกาแฟไว้ให้ได้จิบเครื่องดื่มเย็นๆ คลายร้อน ได้แก่ ร้าน Cafe Der Roo โดยมีเมนูแนะนำของทางร้าน คือน้ำเสาวรสโซดา น้ำสตรอเบอรี่โซดา น้ำมะนาวโซดา น้ำโกโก้ น้ำมาคีเอโต้ และเค้ก เป็นต้น ร้าน Blue Smile Cafe เป็นร้านที่สามารถมองเห็นวิวในย่านเมืองเก่าสงขลาได้อย่างสวยงาม ภายในร้านมีขนมโฮมเมด ได้แก่ วาฟเฟิล มัฟฟิน คุกกี้ และบราวนี่ เมนูเครื่องดื่มเป็นกาแฟที่นำเข้าจากประเทศอิตาลี นอกจากนี้ยังมีเมนูอื่นๆ ให้เลือกอีกมากมาย และที่นักท่องเที่ยวลืมไม่ได้ก็คือของฝาก ได้แก่ ร้านเลิศเบเกอรี่ เป็นหนึ่งในร้านที่ขึ้นชื่อเรื่องขนมของเมืองสงขลา เมนูที่พลาดไม่ได้คือขนมไข่ใส่เนย ความอร่อยของขนมไข่อยู่ที่เนยโดยทางร้านจะใช้เนยแท้ในการทำขนม และยังมีร้านบ้านขนมไทยสองแสน ซึ่งเป็นร้านขายขนมไทยพื้นเมืองเก่าแก่ของสงขลา เหมาะสำหรับซื้อไปเป็นของฝาก ขนมแนะนำของทางร้านคือ ขนมทองเอก สัมปันนี ข้าวฟ่างกวน มะม่วงแช่อิ่ม และขนมขี้มอด นอกจากนี้ยังมีอาหารอีกหลายชนิดที่มีลักษณะโดดเด่น และมีให้เลือกรับประทานอีกเป็นจำนวนมาก จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าในย่านเมืองเก่าสงขลามีอาหารที่หลากหลายให้นักท่องเที่ยวได้ลองมาสัมผัสกับรสชาติอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ นอกจากได้ลิ้มรสอาหารและสัมผัสกับบรรยากาศภายในร้านแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถซื้อกลับไปเป็นของฝากได้อีกด้วย

จากข้อความข้างต้นที่กล่าวมานั้น ทำให้เห็นว่านอกจากสงขลาจะเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว และเป็นศูนย์รวมความหลากหลายทางวัฒนธรรม สิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่งคืออาหารท้องถิ่น ซึ่งมีขายอยู่เป็นจำนวนมากในย่านเมืองเก่าสงขลาที่ประกอบด้วยถนน 3 สาย ได้แก่ ถนนนครนอก ถนนนครใน และถนนนางงาม ถนนทั้ง 3 สายนี้ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นถนนสายอาหารแห่งเมืองสงขลา ซึ่งมีความหลากหลายของอาหาร ทั้งอาหารคาวหวานและของฝาก ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นไทย จีน และมุสลิม นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในย่านเมืองเก่าสงขลานอกจากจะได้สัมผัสกับรสชาติอาหารแล้ว ยังได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมของผู้คนในย่านเมืองเก่าสงขลา นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับเสน่ห์ของบรรยากาศภายในร้านอาหารอีกด้วย ทั้งนี้ทำให้ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา ไม่พลาดที่จะเดินทางมายังย่านเมืองเก่าสงขลา จากสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยจะศึกษา

สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา และเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะเพศ อายุ อาชีพ และรายได้แตกต่างกันอย่างไร
3. แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา
2. ศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้
3. เสนอแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้วิจัยได้ทราบถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
2. ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในย่านเมือเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว
3. ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกันโดยเฉพาะเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ของนักท่องเที่ยว
4. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องได้มีแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ย่านเมืองเก่าสงขลา ประกอบด้วยถนนสายสำคัญ 3 สาย คือ ถนนนางงาม ถนนนครนอก และถนนนครใน เป็นถนนสายประวัติศาสตร์ที่อยู่คู่สงขลามาเป็นเวลานาน ถนนทั้ง 3 สาย มีอาหารซึ่งเป็นมรดกจากวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งสูตรไทย จีน และมุสลิม ประกอบด้วยร้านเก่าแก่ทั้งอาหารคาวหวานและของฝาก ทั้งแบบสมัยใหม่และแบบโบราณให้นักท่องเที่ยวได้เลือกรับประทาน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยครั้งนี้มุ่ง ศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา เพื่อศึกษาปัจจัยและเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ทฤษฎีอรรถประโยชน์ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และเครื่องมือการศึกษาชุมชน ในการวิเคราะห์การศึกษา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตเมืองเก่าสงขลา

3. ขอบเขตด้านประชากร

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้าน และมีความสมบูรณ์มากที่สุด ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Method) คือ ศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในเชิงปริมาณ เป็นการเก็บรวมรวมข้อมูลแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยการแจกแบบสอบถามให้แก่นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นบุคคลที่เดินทางมาเพื่อสัมผัสกับรสชาติอาหารและท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา ประกอบด้วยถนน 3 สาย ได้แก่ ถนนนางงาม ถนนนครนอก และถนนนครใน ทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวในวันธรรมดาและวันหยุด เนื่องจากในแต่ละวันมีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่อาจจะแตกต่างกันออกไป และในเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์จากผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าสงขลาทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. การพัฒนา หมายถึง การดำเนินงานพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐาน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งท่องเที่ยว ให้เป็นที่พึงพอใจของผู้ประกอบการ และ

นักท่องเที่ยว เพื่อให้รู้สึกประทับใจในสถานที่ท่องเที่ยว และอยากกลับมาเที่ยวอีก ในที่นี้หมายถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในย่านเมืองเก่าสงขลา

2. การท่องเที่ยวเชิงอาหาร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายหรือแรงจูงใจ เพื่อประกอบกิจกรรม หรือมีประสบการณ์ หรือลิ้มลองเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่ม ทั้งนี้นักท่องเที่ยวอาจทำกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นควบคู่ไปด้วย

3. แหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีไว้เพื่อสัมผัสประสบการณ์ทางด้านอาหาร เยี่ยมชมสถานที่ทำอาหาร เทศกาลอาหาร งานแสดงและสาธิต การทำอาหาร หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ที่สัมพันธ์กับอาหาร รวมถึงการลิ้มรสชาติอาหาร

4. ย่านเมืองเก่าสงขลา หมายถึง ชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตตำบลบ่อยาง อำเภอเมืองสงขลา มีถนนสายสำคัญ 3 สาย คือ ถนนนางงาม ถนนนครนอก และถนนนครใน

5. แหล่งท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวที่มีร้านอาหารดั้งเดิม ผสมกับร้านอาหารฟิวชั่น และภาพวาดสตรีทอาร์ท บนผนังอาคารบ้านเรือนต่างๆ ที่สะท้อนเรื่องราววิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนสงขลา ตั้งอยู่ในถนนนางงาม ถนนนครนอก และถนนนครใน

6. พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือกิริยาอาการที่แสดงออกทางร่างกาย ความคิดหรือความรู้สึกของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในย่านเมืองเก่าสงขลา เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

7. ความพึงพอใจ หมายถึง ทัศนคติทางบวกของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งเป็นความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีต่ออาหาร วัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการ และสถานที่

8. นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่เดินทางมาลิ้มรสชาติอาหารและเดินทางท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

9. ผู้เยี่ยมเยือน (Visitor) หมายถึง บุคคลที่เดินทางผ่านไปผ่านมา โดยมีจุดหมายในการท่องเที่ยว แวะรับประทานอาหาร หรือซื้อสินค้า

10. ผู้ประกอบการ หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่เตรียมและปรุงอาหาร เพื่อจำหน่ายอาหารหรือให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

11. สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงอาหาร การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารของทั้ง 2 ฝ่าย ได้แก่ นักท่องเที่ยวซึ่งเป็นตัวแทนทางด้านอุปสงค์ โดยศึกษาจากปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวและความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งเป็นตัวแทนทางด้านอุปทาน

12. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร หมายถึง การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา จะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ 1) เป้าหมายการท่องเที่ยว 2) การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์ประการแรก เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ประการที่สอง ศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ประการที่สาม เสนอแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยจำแนกประเด็นสำคัญ ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว
2.2 ทฤษฎีอรรถประโยชน์
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร
2.4 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม
2.5 แนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว
2.6 เครื่องมือการศึกษาชุมชน
2.7 ความเป็นมาเมืองเก่าสงขลา
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เกิดจากการกระทำของนักท่องเที่ยว ก่อนที่นักท่องเที่ยวจะแสดงพฤติกรรมออกมาจะต้องมีมูลเหตุ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกระทำของนักท่องเที่ยวเกิดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการในการท่องเที่ยว มีนักวิชาการและนักวิจัยได้นิยามความหมายของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไว้หลากหลายตามทัศนคติของแต่ละท่าน ดังนี้

ชวัลนุช อุทยาน (2552) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเป็นการกระทำของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะแสดงออกผ่านพฤติกรรมทั้งภายนอกและภายใน โดยพฤติกรรมภายนอกเป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้ ส่วนพฤติกรรมภายในเป็นการทำงานของอวัยวะต่างๆ รวมทั้งความรู้สึก สอดคล้องกับสุวีร์ณัสญ์ โสภณศิริ (2554) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นการกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวอาจจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว การกระทำดังกล่าวเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองสถานการณ์ขณะท่องเที่ยว รวมถึงศุภลักษณ์ อัครางกรู (2555) ที่ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เป็นการประพฤติหรือปฏิบัติของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะแสดงออกมาจากการกระทำ คำพูด สีหน้า หรือท่าทาง การแสดงออกอาจจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับอุปนิสัยหรือความ

ต้องการของแต่ละคน นอกจากนี้เลิศพร ภาระสกุล (2555) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นกระบวนการ โดยเริ่มจากการที่นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยว และได้รับการกระตุ้น จนกระทั่งนักท่องเที่ยวมีการเดินทาง เพื่อตอบสนองความต้องการในการท่องเที่ยว

จากการศึกษาความหมายของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคลในขณะท่องเที่ยว การกระทำอาจจะแตกต่างกันออกไปตามความต้องการของตนเอง การปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยวที่แสดงออกในขณะท่องเที่ยว อาจแสดงออกจากคำพูด สีหน้า การกระทำ และท่าทาง นอกจากนี้แล้วการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันอาจเกิดขึ้นจากการมีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันด้วย

2.1.2 องค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

การแสดงออกของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว หรือจากการใช้บริการในสถานที่ต่างๆ นั้น เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาจากความรู้สึก นักท่องเที่ยวอาจจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม เกิดขึ้นจากองค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ดังนี้ ชวัลนุช อุทยาน (2552) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวว่ามีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ คือ 1) เป้าหมาย เป็นความต้องการในการเดินทางของนักท่องเที่ยว หรือพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวซึ่งพฤติกรรมนั้นจะต้องมีเป้าหมายในการกระทำ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป้าหมายในการเดินทางของนักท่องเที่ยว อาจจะมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมอาหาร ลิ้มรสชาติอาหาร ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถนำมาประกอบอาหารได้ นอกจากนี้อาจรวมถึงการเดินทางเพื่อมาพักผ่อนได้เช่นกัน (จักรกฤษณ์ เรืองเวช, 2550) 2) ความพร้อม สำหรับการเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะต้องมีความพร้อมของร่างกาย และด้านต่างๆ ตลอดจนการมีวุฒิภาวะและความสามารถในการทำกิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว 3) สถานการณ์ เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เลือกทำกิจกรรม นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจะต้องจัดสรรเวลาที่เหมาะสมในการเดินทางเพื่อให้ทำกิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยวได้สะดวกและตอบสนองความต้องการในการท่องเที่ยว 4) การแปลความหมาย เกิดขึ้นจากความคิดของนักท่องเที่ยว ซึ่งแต่ละคนมีวิธีคิดที่แตกต่างกันออกไป นักท่องเที่ยวแต่ละคนจะมีวิธีคิดในรูปแบบต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อความพึงพอใจให้ได้มากที่สุดในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว คือการสัมผัสกับรสชาติอาหาร วิธีการทำอาหาร ศึกษาวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหาร ตลอดจนการศึกษาวัฒนธรรมอาหาร 5) การตอบสนอง เป็นการตัดสินใจในการทำกิจกรรม หรือการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของนักท่องเที่ยว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการท่องเที่ยว 6) ผลลัพธ์ที่ตามมา เกิดจากความรู้สึกหลังจากการทำกิจกรรม หรือในระหว่างการทำกิจกรรม เมื่อนักท่องเที่ยวทำกิจกรรมแล้วย่อมได้รับผลจากการกระทำ นักท่องเที่ยวอาจได้รับผลตามที่คาดหวังไว้ หรือตรงกันข้ามกันก็ได้ และ7) ปฏิกิริยาต่อความผิดหวัง เป็นความรู้สึกของนักท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น เมื่อสิ่งที่กระทำลงไปไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ สิ่งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวรู้สึกความหวังว่าสถานที่ท่องเที่ยวหรือร้านอาหารรสชาติอาหารต้องเป็นแบบที่ตนหวังไว้ ความคาดหวังเกิดขึ้นจากการอ่านรีวิว หรือได้ยินจากนักท่องเที่ยวท่านอื่นเล่าต่อๆ กันมา เมื่อเกิดความผิดหวังนักท่องเที่ยวจะมีปฏิกิริยาต่างๆ ที่แสดงออก

ถึงความไม่พอใจ และจะเลือกวิธีการใหม่ๆ เพื่อมาตอบสนองความต้องการ (ณัฐชนก เพชรพรหม, 2554)

จากการศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว สรุปได้ว่าองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวประกอบด้วย 7 ประการ ได้แก่ 1) เป้าหมาย เป็นความต้องการหรือพฤติกรรมที่นักท่องเที่ยวแสดงออกมาในขณะท่องเที่ยว 2) ความพร้อม หมายถึง การเตรียมตัวในการรับมือ จากการเดินทางมาท่องเที่ยว 3) สถานการณ์ เป็นโอกาสในการทำกิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว 4) การแปลความหมาย เป็นวิธีการคิดที่ตอบสนองต่อการท่องเที่ยว 5) การตอบสนอง เป็นการตัดสินใจทำในสิ่งที่ตอบสนองต่อการเดินทางมาท่องเที่ยว 6) ผลลัพธ์ที่ตามมา เป็นผลจากการกระทำของนักท่องเที่ยว อาจบรรลุหรือไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ และ 7) ปฏิกิริยาต่อความผิดหวัง เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่กระทำลงไปไม่บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ในการศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เพื่อผู้วิจัยนำเอาองค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวไปเป็นแนวทางในการประกอบการสร้างแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้ใช้องค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว มาประกอบการตั้งคำถามในการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในหัวข้อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนในการตั้งคำถาม ผู้วิจัยได้เลือกองค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยวมาด้วยกัน 3 หัวข้อ ได้แก่ เป้าหมายในการท่องเที่ยว การแปลความหมายหรือการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว และการตอบสนองหรือความประทับใจในการท่องเที่ยว

2.1.3 ลักษณะพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภค

ผู้บริโภคทุกคนล้วนมีความต้องการที่ไม่มีวันสิ้นสุด เกิดขึ้นจากลักษณะพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ความต้องการของผู้บริโภค เกิดขึ้นจากความอยากได้สินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ลักษณะพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป พฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภค เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความคิดและความรู้สึกของผู้บริโภค ก่อนที่ผู้บริโภคจะแสดงพฤติกรรมอะไรออกมานั้น มักจะมีที่มาของการแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ซึ่งจะมีด้วยกัน 3 รูปแบบ (กัลยกร วรกุลลัฏฐานีย์ และพรทิพย์ สัมปัตตะวานิช, 2553) ดังต่อไปนี้ 1) พฤติกรรมความต้องการผู้บริโภคแปรเปลี่ยนได้ ซึ่งพฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้จะต้องมีสาเหตุ อาจจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก ส่งผลให้เกิดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการหรือความรู้สึกใหม่ๆ อยู่เสมอ ส่งผลให้พฤติกรรมที่แต่ละบุคคลแสดงออกมา อาจจะแตกต่างกันออกไป และสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา 2) พฤติกรรมความต้องการผู้บริโภคเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ สิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้น ส่งผลทำให้เกิดขึ้นความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และการกระทำกับสิ่งแวดล้อมภายนอก และ 3) พฤติกรรมความต้องการผู้บริโภคเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยน ซึ่งการแลกเปลี่ยนจะต้องมีจุดมุ่งหมาย การแลกเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ซื้อหรือผู้บริโภค กับผู้ขาย การแสดงพฤติกรรมออกมาจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม สังคม และจิตวิทยาของแต่ละบุคคล สิ่งต่างๆ เหล่านี้แสดงออกจากความต้องการของจุดประสงค์ในการแลกเปลี่ยน เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง (รุ่งฟ้า สะแกกลาง, 2561)

ซึ่งสอดคล้องกับชูชัย สมิทธิไกร (2554) ที่ได้กล่าวถึงความต้องการของผู้บริโภคทั่วไปมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) ความต้องการของผู้บริโภคเกิดขึ้นตลอดเวลา เป็นผลจากการรับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างสภาวะในอุดมคติ (Ideal State) กับสภาวะในความเป็นจริง (Actual State) สภาวะในอุดมคติ เกิดจากความอยากให้เกิดขึ้น ส่วนสภาวะในความเป็นจริง เกิดขึ้นจากความเป็นอยู่ในปัจจุบัน

2) ความต้องการของผู้บริโภคมีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ความต้องการทางด้านร่างกาย (Biological Needs) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เช่น เมื่อเกิดความหิว ผู้บริโภคจะหาอาหาร หรือร้านอาหาร เพื่อมาตอบสนองความหิวของตน นอกจากนั้นผู้บริโภคยังมีความต้องการด้านจิตใจ (Psychological Needs) เป็นสิ่งที่แสดงออกของความสุข และความพึงพอใจ เช่น การได้ท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวที่ชอบ การได้ลิ้มรสชาติอาหารที่ชอบ

3) ความต้องการของผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เป็นการแสดงออกของความรู้สึก เช่น เมื่อได้ลิ้มรสชาติอาหารร้านนี้แล้วก็อยากลองลิ้มรสชาติอาหารร้านอื่นๆ อีก

จากการศึกษาลักษณะพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภค สรุปได้ว่าความต้องการของผู้บริโภคสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ล้วนเกิดจากความรู้สึก ผู้บริโภคแต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมความต้องการออกมาแตกต่างกันออกไปตามสภาพร่างกายและจิตใจ ทุกการแสดงออกของพฤติกรรมล้วนมีสาเหตุ อาจจะเกิดขึ้นจากสิ่งกระตุ้นหรือแรงจูงใจ ผู้บริโภคจะแสดงออกเพื่อให้บรรลุสู่เป้าหมายที่วางไว้ จากพฤติกรรมความต้องการของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเอาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเลือกเพศ อายุ อาชีพ และรายได้มาเปรียบเทียบกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ทฤษฎีอรรถประโยชน์

2.2.1 ลักษณะและความหมายของเส้นแห่งความพอใจเท่ากัน

ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์, ชัยส่งศักดิ์ ทิตาราม และสุพันธุ์ โตสุนทร (2525) ได้อธิบายลักษณะและความหมายของเส้นแห่งความพอใจเท่ากันไว้ว่า การใช้เส้นแห่งความพอใจเท่ากันอธิบายพฤติกรรมของผู้บริโภคเริ่มจากข้อสมมติที่ว่า ความต้องการของมนุษย์มีมากมาย แต่จำนวนเงินหรือรายได้มีจำกัด ดังนั้น มนุษย์จึงจำเป็นต้องหาทางเลือกสินค้าและบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการ หรือให้ได้รับความพอใจมากที่สุด แต่ด้วยเหตุที่สินค้ามีให้เลือกมากมายหลายชนิดในเวลาเดียวกัน เราจึงไม่สามารถเขียนเส้นแห่งความพอใจเท่ากันสำหรับสินค้าทุกชนิดในเวลาเดียวกันได้ เพื่อความง่ายจึงจะสาธิตด้วยเส้นความพึงพอใจเท่ากันสำหรับสินค้า 2 ชนิด แล้วอาศัยผลการวิเคราะห์ที่ได้อธิบายสรุปพฤติกรรมของผู้บริโภคโดยทั่วไปต่อไป

เนื่องจากจำนวนเงินมีจำกัด ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าทั้งสองชนิดให้มากเท่าไรก็ได้ตามที่ต้องการไม่ได้ ถ้าซื้อชนิดหนึ่งเพิ่มขึ้นก็จะต้องลดการซื้ออีกชนิดหนึ่งลง โดยรักษาระดับความพึงพอใจที่ได้จากการซื้อสินค้าทั้งสองชนิดนั้นไว้ให้เท่าเดิม

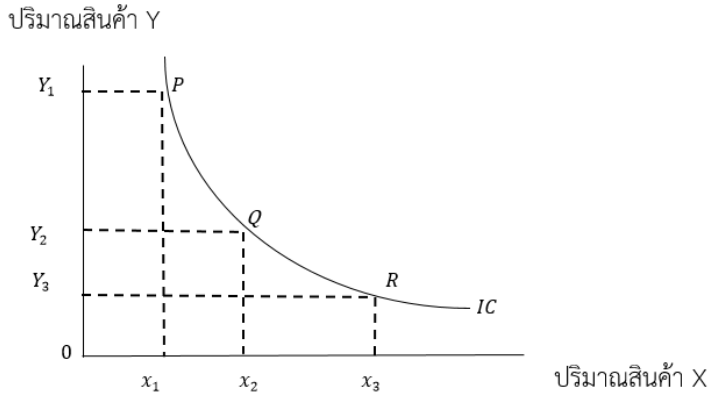

ภาพที่ 2.1 เส้นแห่งความพอใจเท่ากัน

ที่มา : (ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์, ชัยส่งศักดิ์ ทิตาราม และสุพันธุ์ โตสุนทร, 2525)

ภาพที่ 2.1 แสดงให้เห็นเส้น IC ซึ่งเป็นเส้นแห่งความพอใจเท่ากันของการซื้อสินค้า X และ Y ณ จุด P ผู้บริโภคซื้อสินค้า X จำนวน OX_1 และสินค้า Y จำนวน OY_1 ที่จุด Q ซื้อสินค้า X จำนวน OX_2 ซื้อสินค้า Y จำนวน OY_2 และจุด R ซื้อสินค้า X จำนวน OX_3 และซื้อสินค้า Y จำนวน OY_3

แม้ว่าปริมาณสินค้า X และสินค้า Y ณ จุดต่างๆ เหล่านี้จะแตกต่างกัน แต่ความพึงพอใจที่ผู้บริโภคได้รับจากการซื้อสินค้า ณ จุดเหล่านี้ก็เป็นความพอใจเท่ากัน กล่าวโดยทั่วไปทุกจุดบนเส้น IC ต่างก็ให้ความพอใจแก่ผู้ซื้อหรือผู้บริโภคเท่าๆ กัน

จากภาพจะเห็นได้ว่า ถ้าผู้บริโภคลดการซื้อสินค้า Y ลงก็จำเป็นต้องเพิ่มการซื้อสินค้า X ทั้งนี้ เพื่อทดแทนความพอใจที่ขาดไป เนื่องจากซื้อสินค้า Y น้อยลง อัตราการทดแทนจะมีมากหรือน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับปริมาณสินค้าแต่ละชนิดที่ผู้บริโภคมีอยู่ ในขณะทำการแลกเปลี่ยนสินค้า เช่น ณ จุด P ผู้บริโภคมีสินค้า Y จำนวน OY_1 ผู้บริโภคยินดีที่จะแลกสินค้า Y ในปริมาณ Y_1Y_2 กับสินค้า X ในปริมาณเพียง X_1X_2 ณ จุด Q ผู้บริโภคมีสินค้า Y จำนวน OY_2 ผู้บริโภคยอมที่จะแลกเปลี่ยน Y_2Y_3 ของสินค้า Y กับ X_2X_3 ของสินค้า X ซึ่งเป็นจำนวนมากกว่าสินค้า Y

จึงเห็นได้ชัดว่า ยิ่งผู้บริโภคมีสินค้า Y มากเท่าไร ผู้บริโภคก็พร้อมที่จะเสียสละสินค้า Y ในจำนวนมาก เพื่อแลกเปลี่ยนเอาสินค้า X แม้จะได้มาในจำนวนที่น้อยกว่าก็ยอม เรียกว่า ยอมแลกเปลี่ยนแม้ในลักษณะที่เสียเปรียบ และในทำนองกลับกัน เมื่อมีสินค้า Y น้อยลงเท่าไร (จากเดิมที่มี OY_2 ลดลงเหลือ OY_3) ปริมาณสินค้า Y ที่จะนำไปแลกเปลี่ยนกับสินค้า X ก็จะมีจำนวนน้อยลงเท่านั้น เรียกว่า ต้องแลกเปลี่ยนในลักษณะที่เท่าๆ กัน หรือมิฉะนั้นต้องได้เปรียบจึงจะยอม (นั่นคือยอมเสียสละเพียง Y_2Y_3 แต่ที่ได้มามีปริมาณถึง X_2X_3)

ที่เป็นเช่นนี้ เพราะเส้นแห่งความพอใจเท่ากัน มีลักษณะที่อธิบายได้ด้วยกฎแห่งการลดน้อยถอยลงของอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้าย (Law of Diminishing Marginal Utility) กล่าวคือ เมื่อผู้บริโภคได้รับของสิ่งใดเพิ่มขึ้น ความพอใจหรืออรรถประโยชน์ที่ได้รับจากของสิ่งนั้นก็จะลดน้อยลง เมื่อความพอใจน้อยลงก็พร้อมที่จะแลกเปลี่ยนของที่มีอยู่นั้นกับของสิ่งอื่นที่ยังไม่มี หรือมีอยู่น้อยในลักษณะที่ยอมเสียเปรียบ และในทางกลับกัน ถ้าผู้บริโภคมีของสิ่งหนึ่งอยู่เป็นจำนวนน้อย ระดับความพอใจที่ได้รับจากของสิ่งนั้นจะยังอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ถ้าจะต้องแลกเปลี่ยนกับของสิ่งอื่น

ก็ย่อมพอใจจะแลกในลักษณะที่ต้องได้เปรียบ ด้วยเหตุนี้เอง เส้นแห่งความพอใจเท่ากันจึงมีลักษณะเว้าจากเบื้องบน (Concave from above) หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งมีลักษณะหันส่วนโค้งเข้าสู่จุดกำเนิด (Convex to the origin)

อย่างไรก็ตาม เส้นแห่งความพอใจเท่ากัน ได้แสดงให้เห็นรสนิยมของผู้ซื้อ ซึ่งจะสังเกตเห็นได้จากลักษณะของแต่ละเส้น เส้นแห่งความพอใจเท่ากันของผู้บริโภค 2 คน ที่เลือกซื้อสินค้า 2 ชนิดเหมือนกัน ก็อาจมีรูปร่างแตกต่างกันได้ เนื่องจากรสนิยมต่างกัน การเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งบนเส้นแห่งความพอใจเท่ากันเส้นเดียวกัน แสดงให้เห็นอัตราปริมาณสินค้าที่ใช้ทดแทนต่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความพอใจจากการซื้อสินค้าเท่ากัน

ถ้าเขียนเส้นแห่งความพอใจเท่ากันหลายเส้นสูงขึ้นตามลำดับดังภาพที่ 2.2 แต่ละเส้นจะแสดงถึงระดับความพอใจที่ต่างกัน เส้นที่อยู่ทางขวามือ แสดงว่าให้ความพอใจมากกว่าเส้นที่อยู่ทางซ้ายมือ เส้น IC_4 ให้ความพอใจมากที่สุด ส่วนเส้น IC_1 ให้ความพอใจน้อยที่สุด อนึ่ง อัตราการทดแทนกันของสินค้า หรือรูปร่างของแต่ละเส้นก็ไม่จำเป็นต้องเท่ากันหรือเหมือนกัน เพราะเส้นที่อยู่ห่างออกไป แสดงถึงรสนิยมของผู้ซื้อตามลำดับแห่งความพอใจ

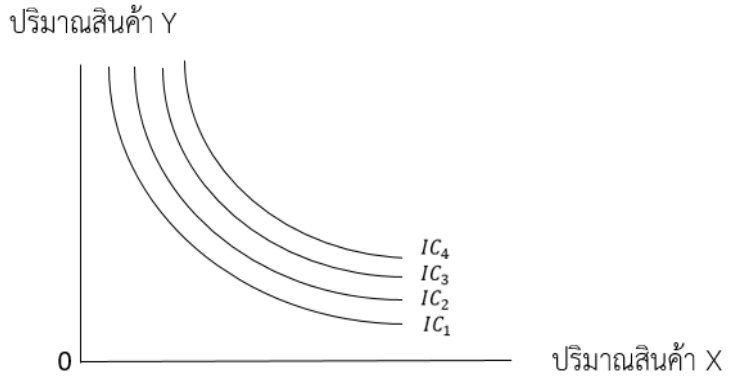

ภาพที่ 2.2 แผนที่เส้นแห่งความพอใจเท่ากัน

ที่มา : (ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์, ชัยส่งศักดิ์ ทิตาราม และสุพันธุ์ โตสุนทร, 2525)

การเขียนเส้นแห่งความพอใจเท่ากันหลายเส้นในลักษณะเช่นนี้ เป็นการยอมรับข้อสมมุติที่ว่าความพอใจหรืออรรถประโยชน์สามารถนับเป็นลำดับที่ได้ แต่จะนับว่าระดับความพอใจของเส้นหนึ่งมากกว่าของอีกเส้นหนึ่งเป็นจำนวนเท่าไหร่นั้นไม่สามารถทำได้ การสมมุติว่าเส้นแห่งความพอใจเท่ากันเส้นหนึ่งให้ความพอใจมากกว่าอีกเส้นหนึ่งก็เพียงพอแล้ว สำหรับการอธิบายดุลยภาพของผู้บริโภค รูปแสดงเส้น IC ต่างๆ เหล่านี้ มีชื่อเรียกว่า แผนที่เส้นแห่งความพอใจเท่ากัน (Indifference map)

จากการศึกษาลักษณะและความหมายของเส้นแห่งความพอใจเท่ากัน สามารถสรุปได้ว่า ความต้องการของคนเรานั้นกดขึ้นได้ตลอดเวลา แต่ด้วยเงินหรือรายได้ที่มีอย่างจำกัด ทำให้จำเป็นที่จะต้องเลือกสินค้าหรือบริการที่สามารถตอบสนองความต้องการได้

2.2.2 ดุลยภาพของผู้บริโภค (Consumer Equilibrium)

ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย, ส่งศักดิ์ ทิตาราม และสุพันธุ์ โตสุนทร (2525) ได้อธิบายดุลยภาพของผู้บริโภคว่า ในการอธิบายพฤติกรรมของผู้บริโภคด้วยเส้นแห่งความพอใจเท่ากันนั้น ทฤษฎีของเส้นแห่งความพอใจเท่ากัน ได้กำหนดข้อสมมุติไว้ดังนี้

1) ผู้บริโภคจะต้องรู้รสนิยมของตนเองซึ่งแสดงด้วยเส้นแห่งความพอใจเท่ากัน และสามารถจัดลำดับเส้นแห่งความพอใจเท่ากันจากน้อยไปหามากได้

2) ผู้บริโภคมีรายได้จำกัดในการซื้อสินค้าและบริการ และจะต้องใช้จ่ายรายได้ที่มีอยู่ทั้งหมดเพื่อการนี้

3) ผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้ซื้อมีจำนวนมาก ดังนั้น ผู้บริโภคแต่ละคนจึงไม่มีอิทธิพลใดๆ ต่อราคาสินค้าที่ถูกกำหนดขึ้นโดยตลาด นอกจากนั้น ผู้บริโภคยังรู้ถึงราคาสินค้าชนิดต่างๆ ได้ดีด้วย

4) สินค้าทุกชนิดสามารถแบ่งเป็นหน่วยย่อยๆ ได้ตามที่ผู้บริโภคต้องการ

5) ผู้บริโภคเป็นผู้มีเหตุผลในเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงแสวงหาความพอใจสูงสุดในการซื้อสินค้าและบริการจากจำนวนเงินที่มีอยู่จำกัด

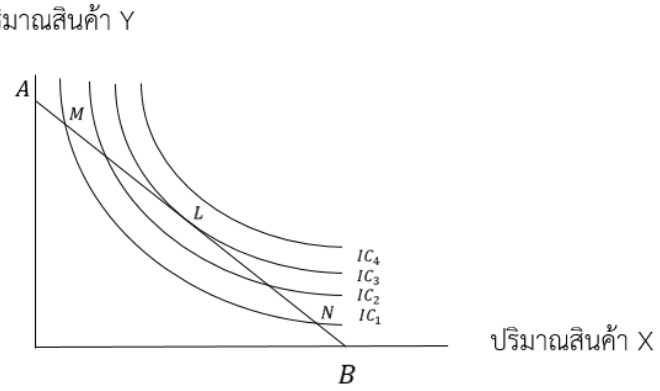

ภาพที่ 2.3 ดุลยภาพของผู้บริโภค

ที่มา : (ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์, ชัยส่งศักดิ์ ทิตาราม และสุพันธุ์ โตสุนทร, 2525)

เส้นงบประมาณ AB ย่อมจะตัดผ่านเส้นแห่งความพอใจบางเส้น แต่จะมีเส้นแห่งความพอใจอยู่เส้นหนึ่ง ซึ่งนอกจากจะไม่ถูกตัดผ่านด้วยเส้นงบประมาณ AB แล้วยังสัมผัสกับเส้น AB พอดี ณ จุด L

จุด L นี้เองเรียกว่า ดุลยภาพของผู้บริโภค ซึ่งหมายถึง ปริมาณสินค้าทั้งหมดของ X และ Y ที่ซื้อให้ความพอใจมากที่สุดภายในวงเงินที่มีจำกัด และยังสอดคล้องกับรสนิยมของผู้บริโภคอีกด้วย การซื้อสินค้า X และสินค้า Y ในปริมาณที่ต่างไปจากนี้จะให้ความพอใจไม่เท่ากับที่ได้รับ ณ จุดนี้

สมมุติว่า เริ่มที่จุด M ซึ่งเป็นจุดตัดระหว่างเว้นงบประมาณ AB และเส้น IC_1 ปริมาณสินค้า X และสินค้า Y ที่ซื้อ ณ จุด M เป็นการใช้จ่ายด้วยเงินงบประมาณที่มีอยู่ทั้งหมด แต่ความพอใจที่ได้รับอยู่ในลำดับของเส้น IC_1 ซึ่งเป็นลำดับความพอใจต่ำสุดในบรรดาเส้นแห่งความพอใจเท่ากัน 4 เส้น

ดังนั้นจุด M จึงมิใช่จุดแห่งการซื้อสินค้า X และสินค้า Y ที่ให้ความพอใจสูงสุดจากจำนวนงบประมาณอันจำกัดที่มีอยู่

ถ้าจากจุด M ลองมาพิจารณาจุด N ซึ่งเป็นจุดที่เส้นงบประมาณ AB ตัดกับเส้นแห่งความพอใจเท่ากัน IC_2 ผลแห่งการพิจารณาก็เช่นเดียวกับจุด M กล่าวคือ ปริมาณสินค้า X และสินค้า Y ที่ได้จากการซื้อ ณ จุด N ให้ความพอใจเท่ากับระดับความพอใจของเส้น IC_2 ซึ่งมิใช่ระดับความพอใจสูงสุด

จุดอื่นๆ นอกจากนี้ ถ้าเกิดจากการตัดกันระหว่างเส้นงบประมาณ AB กับเส้นแห่งความพอใจเท่ากันเส้นใดๆ แล้ว แม้จะเป็นจุดที่ใช้งบประมาณที่กำหนดทั้งหมดในการซื้อสินค้า X และสินค้า Y แต่ก็จะไม่ให้ความพอใจสูงสุดทำนองเดียวกับจุด M และจุด N ตามที่ได้กล่าวข้างต้น

จุดที่จะให้ความพอใจสูงสุดตามเงื่อนไขที่กล่าวนี้ จะมีเพียงจุดเดียวเท่านั้น คือจุดที่เส้นงบประมาณ AB สัมผัสกับเส้นแห่งความพอใจเท่ากัน เพราะเส้นแห่งความพอใจเท่ากันเส้นนั้นจะอยู่ในลำดับที่เหนือกว่าเส้นแห่งความพอใจเท่ากันทุกเส้นที่ถูกตัดด้วยเส้น AB

จากการศึกษาดุลยภาพของผู้บริโภค สามารถสรุปได้ว่า ความพอใจสูงสุดของผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าและบริการภายใต้งบประมาณหรือรายได้ที่จำกัด

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

2.3.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

อาหาร เป็นสื่อที่สามารถเล่าถึงความเป็นมาของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นๆ การท่องเที่ยวเชิงอาหารจึงเป็นสิ่งที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาในท้องถิ่น ส่งผลให้ผู้คนในชุมชนได้มีรายได้ และชุมชนเป็นที่รู้จักของผู้คน มีหน่วยงาน นักวิชาการและนักวิจัยได้นิยามความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอาหารไว้หลากหลาย ดังนี้ งานองค์ความรู้ สำนักบริหารยุทธศาสตร์องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), (2560) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาวัฒนธรรมของอาหาร โดยเน้นการลิ้มรสอาหาร เรียนรู้วิธีทำและลงมือทำอาหาร เพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ในการท่องเที่ยว และงานองค์ความรู้ สำนักบริหารยุทธศาสตร์ฯ (2559) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม สังเกตได้จากแหล่งท่องเที่ยวต่างก็นำอาหารท้องถิ่นมาเป็นเครื่องมือในการดึงดูดนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการบอกเล่าเรื่องราวในการดำเนินชีวิต การนำเสนออัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558) ที่ได้อธิบายว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นการท่องเที่ยวที่ได้เรียนรู้ผ่านอาหารในพื้นที่ อาหารท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นนักท่องเที่ยว

ตลอดจน Cambourne (อ้างถึงใน เบญจมาภรณ์ ชำนาญฉา, 2561) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Gastronomy Tourism) เป็นการเดินทางเพื่อการพักผ่อน รวมถึงการไปชิมอาหาร นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการชิม การแสดงสินค้าด้านอาหาร และการสาธิตวิธีการทำการทำอาหาร สอดคล้องกับ Hall & Mitchell (อ้างถึงใน พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัตย์, 2556) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวอาหาร (Food tourism) คือการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เกิดจากแรงจูงใจ เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ของอาหาร และกระบวนการผลิตอาหาร แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ ความสะดวกในการเข้าถึง ความประทับใจ และองค์ประกอบของการบริการ

จากการศึกษาความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นการท่องเที่ยวโดยมีอาหารเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม อาหารประจำถิ่นสามารถเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับรสชาติอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นนั้นๆ และได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมการกินของแต่ละท้องถิ่นอีกด้วย และที่สำคัญแหล่ง

ท่องเที่ยวเชิงอาหารควรมีสถานที่ที่น่าสนใจ มีการอำนวยความสะดวก และมีการบริการที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวได้ประทับใจ และอยากกลับมาเที่ยวใหม่ซ้ำๆ

ในการท่องเที่ยวเชิงอาหาร แหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้นำสิ่งที่สำคัญสำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารมาประกอบการตั้งคำถามในการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ในหัวข้อความพึงพอใจต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ ความสะดวกในการเข้าถึง ความประทับใจ และองค์ประกอบของการบริการ เพื่อเป็นการศึกษาในมุมมองของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร

2.3.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร

การท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นการเดินทางของนักท่องเที่ยว ที่เกิดจากแรงจูงใจที่อยากจะไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ทางด้านอาหาร หรือเป็นแหล่งผลิตอาหาร โดยนักท่องเที่ยวที่แสวงหาประสบการณ์ทางด้านอาหาร เมื่อเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารแล้ว นักท่องเที่ยวจะเห็นเอกลักษณ์ที่เรียบง่าย วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ du Rand & Heath (อ้างถึงใน พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัตย์, 2556) ที่ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวอาหาร (Food tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่ควรได้รับการส่งเสริม เนื่องจากอาหารท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทำให้มีศักยภาพในการแข่งขัน แต่การให้ความสนใจและการส่งเสริมด้านอาหารท้องถิ่นกลับได้รับความสนใจน้อย หากอาหารท้องถิ่นได้รับการพัฒนาก็จะทำให้เกิดผลดีต่อชุมชน เพราะสามารถเป็นเครื่องมือในการดึงดูดนักท่องเที่ยว และสามารถนำเอาเอกลักษณ์อาหารท้องถิ่นของไทยไปแข่งขันกับนานาประเทศได้ และ Ritchie & Crouch (อ้างถึงใน ทศพร ลิ้มดำเนิน, 2560) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบเฉพาะ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ในปัจจุบันกระแสความสนใจในการท่องเที่ยวเชิงอาหารมีมากขึ้นและหลากหลาย เช่น สนใจในพฤติกรรมผู้บริโภค การตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากรเพื่อนำมาประกอบอาหาร และเรียนรู้วิธีการทำอาหาร ตลอดจนประวัติความเป็นมาของอาหารนั้นๆ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับณนันท์ สินธุศิริ (2557) ได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ของอาหารไทยว่า อาหารเป็นภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละท้องถิ่น ทำให้อาหารไทยเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว เนื่องจากความหลากหลายของรสชาติอาหาร และกนกกานต์ วีระกุล, เบญจพร ดามาพงศ์, จันทร์จนา ศิริพันธ์วัฒนา, ลฎาภา พูลโพธิ์ทอง และสมิตา มอร์เตโร (2556) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร เป็นการผสมผสานของธรรมชาติในพื้นที่กับวัฒนธรรม ประเพณีเข้าด้วยกัน ซึ่งสามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

ตลอดจน Hall (อ้างถึงใน กิ่งกนก เสาวภาวงศ์, จิราดร ถิ่นอ่วน และณัฐนรี สมิตร, 2561) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร ประกอบด้วย 1) ทำให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากอาหารสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี 2) เป็นองค์ประกอบของการส่งเสริมการตลาดทางด้านการท่องเที่ยว นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวแล้ว อาหารท้องถิ่นถือเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่ง เนื่องจากการได้มาลิ้มรสชาติอาหาร และเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญ

ของการส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยว 3) เป็นองค์ประกอบในการพัฒนาด้านเกษตรกรรมและเศรษฐกิจของท้องถิ่น เนื่องจากอาหารท้องถิ่นมักจะใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบของอาหาร ถือเป็นการส่งเสริมด้านการเกษตรกรรม และเศรษฐกิจของท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการช่วยกระจายรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นอีกด้วย 4) เป็นส่วนสำคัญในการแข่งขันทางการตลาดกับคู่แข่ง อาหารแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะ หากนำมาพัฒนาให้เป็นที่สนใจ จะสามารถให้อาหารท้องถิ่นแข่งขันกับคู่แข่งเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ 5) เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของความเจริญทั้งระดับโลก ระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น อาหารแต่ละท้องถิ่นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาของพื้นที่นั้นๆ ความเจริญรุ่งเรืองของแต่ละพื้นที่สามารถนำเอาอาหารในท้องถิ่นออกไปแข่งขันกันภายนอกได้ และ 6) เป็นสินค้าและบริการที่จำเป็นต่อนักท่องเที่ยว เนื่องจากอาหารเป็นหนึ่งในปัจจัย 4 จึงทำให้อาหารเป็นสินค้าที่จำเป็นต่อนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาความสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร สามารถสรุปได้ดังนี้ อาหารทำให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากอาหารของแต่ละท้องถิ่นมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และอาหารท้องถิ่นยังสามารถเป็นองค์ประกอบในการส่งเสริมการตลาดทางด้านการท่องเที่ยว เพื่อไปสู่การท่องเที่ยวเชิงอาหารให้กับชุมชนหรือประเทศได้ และมีส่วนสำคัญในการแข่งขันทางการตลาดกับคู่แข่ง นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาด้านเกษตรกรรมและเศรษฐกิจของท้องถิ่น และที่สำคัญอาหารเป็นหนึ่งในสินค้าและบริการที่จำเป็นต่อนักท่องเที่ยว

2.3.3 ปัจจัยที่ส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงอาหารได้รับความนิยมในอนาคต

ปัจจุบันความหลากหลายในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยมีการเชื่อมโยงและส่งเสริมทรัพยากรในท้องถิ่น และมีการแข่งขันที่เพิ่งขึ้น ส่งผลให้มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เป็นสาเหตุให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ตัวของนักท่องเที่ยวเองก็ต้องการที่จะได้สัมผัสกับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวใหม่ๆ อยู่เสมอ จากสถานการณ์ปัจจุบันจะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสกับการท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่บนรากฐานของเอกลักษณ์และวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น อาหารประจำถิ่นจึงกลายเป็นส่วนสำคัญในการช่วยสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาสัมผัสกับวัฒนธรรมและการใช้ชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ทำให้เห็นว่าอาหารก็สามารถเปรียบเสมือนศูนย์รวมของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และมีแนวโน้มในการทำให้ชุมชนเกิดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอาหารใหม่ๆ ได้อีกด้วย (กองวิจัยการตลาด, 2560) สอดคล้องกับศรุดา นิติวรการ (2557) ได้กล่าวถึงอาหารไทยว่ามีวิธีการทำที่ไม่ยุ่งยาก แต่มีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติเกิดการเรียนรู้การผสมผสานทางวัฒนธรรมผ่านอาหาร โดยอาหารไทยมีความโดดเด่นทางมรดกวัฒนธรรม เป็นที่รู้จักและยอมรับของนานาชาติ ทำให้อาหารไทยกลายเป็นอาหารยอดนิยม และในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีมากขึ้น ส่งผลให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงการท่องเที่ยวเชิงอาหารได้ง่ายขึ้น เนื่องจากมีแอปพลิเคชั่นให้นักท่องเที่ยวได้สืบค้นข้อมูลของร้านอาหาร และสถานที่ท่องเที่ยว ส่งผลให้ในอนาคตการท่องเที่ยวเชิงอาหารจะขยายตัวและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลดีกับชุมชนและประเทศเพราะมีรายได้หมุนเวียนเข้ามาจากการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

สอดคล้องกับโตมร สุขปรีชา (2560) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอาหารได้รับความนิยมมากขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวด้านอาหาร โดยการสนับสนุนทรัพยากรอาหารจนกลายเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นและสามารถสะท้อนการใช้ชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น โดยปัจจัยที่ส่งผลการท่องเที่ยวเชิงอาหารได้รับความนิยมในอนาคตมี ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรศาสตร์ ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงประชากรรวมถึงการเติบโตของเมือง ส่งผลต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและรูปแบบของการท่องเที่ยว

2) แนวโน้มการท่องเที่ยวยั่งยืนที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันแต่ละประเทศต่างให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว การสัมผัสกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2557) นักท่องเที่ยวจะได้มีโอกาสในการสัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น ตลอดจนอาหารท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้จะเป็นจุดดึงดูดที่สำคัญให้นักท่องเที่ยวมาในพื้นที่

3) การแสวงหาความเป็นเอกลักษณ์ในแต่ละท้องถิ่นยังคงเป็นที่นิยม ปัจจุบันนักท่องเที่ยวสนใจสิ่งแปลกใหม่จากการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารใหม่ๆ ผลิตภัณฑ์จากการท่องเที่ยว รวมถึงสถานที่แปลกใหม่ การเดินทางท่องเที่ยวยังเป็นการศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงอาหารท้องถิ่นที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักเห็นคุณค่าของอาหารท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรที่เกี่ยวกับอาหารให้คงอยู่

4) การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์สามารถอำนวยความสะอวดให้กับนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เช่น การค้นหาสถานที่ท่องเที่ยว การแนะนำร้านอาหาร เมนูอาหาร รวมถึงแหล่งผลิตอาหารของท้องถิ่นนั้นๆ

5) แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวสมัยใหม่ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงในเรื่องต่างๆ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นการสัมผัสประสบการณ์การกินอาหาร การได้ศึกษาประวัติศาสตร์ของอาหารรวมถึงวิธีการทำอาหาร จากแรงจูงใจที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเชิงอาหารเพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงอาหารได้รับความนิยมในอนาคต สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหารในปัจจุบันมีความนิยมมากขึ้น เนื่องจากนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับอาหารท้องถิ่นมากขึ้น เพราะอาหารสามารถแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นและเป็นสิ่งที่สะท้อนการใช้ชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น ปัจจัยที่สำคัญในการทำให้การท่องเที่ยวเชิงอาหารได้รับความนิยมมากขึ้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมากขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวได้มีช่องทางในการค้นหาแหล่งท่องเที่ยว และร้านอาหารที่ชื่นชอบ ในส่วนของร้านอาหารเองก็มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัยมากขึ้น นอกจากนี้ร้านอาหารยังมีช่องทางหลากหลายในการนำเสนออาหารให้นักท่องเที่ยวได้ตัดสินใจเลือก

2.3.4 ศักยภาพและความได้เปรียบการท่องเที่ยวเชิงอาหารของประเทศไทย

การท่องเที่ยวเชิงอาหารถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะหรือการท่องเที่ยวทางเลือก ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา ประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญกับการนำอาหารมาเป็นส่วนสนับสนุนในการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการนำการท่องเที่ยวเชิงอาหารมาสนับสนุนแนวคิดการบริโภคอย่างยั่งยืน (กองวิจัยการตลาด, 2560) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถ

ช่วยเหลือและปรับตัวตามแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558) พูดถึงการท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทย ว่าประเทศไทยสามารถเพิ่มมูลค่าทางด้านอาหารได้ โดยการพัฒนาทรัพยากรในการประกอบอาหารและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในด้านอาหาร เพื่อสร้างความได้เปรียบในการท่องเที่ยวเชิงอาหาร จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงอาหารจำนวน 456,000 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 20 จากรายได้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมด ความสำเร็จและความได้เปรียบของประเทศไทยด้านการท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) เทศกาลอาหาร จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารในพื้นที่ เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ในด้านอาหารแตกต่างกันออกไป และยังมีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ 2) พื้นที่ท่องเที่ยวในมิติการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ประเทศไทยมีภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมที่โดดเด่น แต่ละพื้นที่มีศักยภาพในการนำอาหารท้องถิ่นออกมาแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ลิ้มรสชาติและเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมอาหารของพื้นที่นั้นๆ ทำให้อาหารของแต่ละท้องถิ่นสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน 3) นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหาร แสดงถึงการมีศักยภาพที่เป็นบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้ได้รับความนิยมมากขึ้น และ 4) อาหารริมทาง สำหรับประเทศไทยแล้วอาหารริมทางถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งที่สะท้อนถึงอาหารท้องถิ่น โดยอาหารริมทางมักจะขายตามท้องถนน หน้าตึก หรือย่านการค้า ซึ่งจะขายบนรถเข็น ร้านหาบเร่ แผงลอย หรือแม่กระทั่งบนรถยนต์ นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับความหลากหลายของรสชาติอาหาร ซึ่งเป็นเสน่ห์และมีเอกลักษณ์สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

สอดคล้องกับพรรณี สวนเพลง (2559) ได้กล่าวว่าอาหารไทยเป็นที่รู้จักของชาวไทยและชาวต่างชาติ ทำให้เกิดการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ซึ่งปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอาหารมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เศรษฐกิจในประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังช่วยกระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอาหารมีเทคโนโลยีเข้ามาสร้างการดับรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยการใช้สื่อออนไลน์หรือแอปพลิเคชั่นต่างๆ ส่งผลให้เกิดความสะดวกในการค้นหาข้อมูล ทำให้การท่องเที่ยวน่าสนใจขึ้น ทั้งนี้การท่องเที่ยวเชิงอาหารของไทยมีโอกาสขยายตัวให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ คือประเทศไทยมีต้นทุนในด้านแหล่งวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหาร และประเทศไทยมีการส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์ ซึ่งตรงกับกระแสอาหารเพื่อสุขภาพ ส่งผลให้วัตถุดิบในการประกอบอาหารสามารถหาได้จากในชุมชนของตนเอง

จากการศึกษาศักยภาพและความได้เปรียบการท่องเที่ยวเชิงอาหารของประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหารของประเทศไทยได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว และประเทศไทยเองก็ยังสามารถพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นได้เรื่อยๆ เนื่องจากอาหารของแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะของตนทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาได้สัมผัสกับวัฒนธรรมอาหารและยังได้เรียนรู้วิธีการทำอาหาร ตลอดจนทรัพยากรในท้องถิ่นที่นำมาประกอบอาหาร

2.3.5 ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Typology of gastronomy tourism)

สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอาหารนักท่องเที่ยวล้วนมีวัตถุประสงค์เดียวกันคือ เพื่อสัมผัสกับรสชาติอาหารท้องถิ่น รวมไปถึงเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมอาหาร และเคล็ดลับในการทำอาหารของท้องถิ่นนั้นๆ ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงอาหารมีรูปแบบที่แตกต่างกัน

ออกไป ดังที่ Anne-Mette Hjalager (อ้างถึงใน กฤตวิทย์ กฤตมโนรถ, 2562) ได้จัดประเภทของการท่องเที่ยวเชิงอาหารไว้ 4 ประเภท คือ 1) ทัวร์อาหาร (Food Tours or Routes) หรือเรียกอีกอย่างว่า เส้นทางรสชาติ (Taste Paths) ทัวร์อาหารทำให้นักท่องเที่ยวได้แลกเปลี่ยนความคิดในเรื่องอาหาร รสชาติ วัฒนธรรม ของชุมชน 2) พิพิธภัณฑ์อาหาร (Food Museum) เพื่อบอกเล่าถึงความเป็นมา กระบวนการผลิต ส่วนผสม การใช้อุปกรณ์ต่างๆ และวิธีการปรุงอาหาร 3) เทศกาลอาหาร (Food Festival or Event) เป็นการจัดขึ้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในชาติ และต่างชาติ การจัดเทศการอาหารส่วนใหญ่จะเป็นอาหารประจำชาติ หรืออาหารของแต่ละท้องถิ่น มีการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการแสดงการปรุงอาหารให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ถึงวิธีการทำ และ 4) การเรียนปรุงอาหาร (Cooking classes) เป็นการเรียนรู้ระหว่างมาท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังได้รู้ถึงวัฒนธรรมด้านอาหาร และทรัพยากรในท้องถิ่นที่นำมาประกอบอาหาร

สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทยเพิ่งเป็นที่รู้จักและได้รับความสนใจเมื่อไม่นาน ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่โดดเด่น ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวเพื่อลิ้มลองรสชาติอาหาร (Food Tours) อาจเป็นรูปแบบของการนำเสนอรายการนำเที่ยว หรือเป็นความชื่นชอบส่วนตัวของนักท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสัมผัสกับรสชาติอาหารท้องถิ่น เรียนรู้ถึงประวัติความเป็นมาของอาหาร วัฒนธรรมอาหาร ตลอดจนเคล็ดลับในการทำอาหาร และส่วนผสมในการนำมาประกอบอาหาร 2) การเที่ยวชมเทศกาลอาหาร (Food Festival) เป็นการจัดขึ้นโดยการแสดงเอกลักษณ์เฉพาะของอาหาร วัตถุดิบ หรือประเภทของอาหารแต่ละพื้นที่ จัดขึ้นเพื่อให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอสินค้าของตนเอง ส่งผลให้มีรายได้ และเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และ 3) การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้การทำอาหาร (Cooking Vacation) เป็นการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อเรียนรู้การทำอาหารท้องถิ่น โดยนักท่องเที่ยวต้องการที่จะเรียนรู้การทำอาหารเหล่านั้นด้วยตนเอง การเรียนรู้ดังกล่าวทำให้นักท่องเที่ยวได้รู้ถึงวิธีการทำ วัตถุดิบ ตลอดจนวัฒนธรรมในการรับประทานอาหารนั้นๆ อีกด้วย (กองวิจัยการตลาด, 2560)

และ Hall et al. (อ้างถึงใน นุกูล ชิ้นฟัก และวรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล, 2562) ได้กล่าวถึงการเดินทางท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นการท่องเที่ยวที่มีความสนใจเป็นพิเศษ โดยมีอาหารเป็นแรงจูงใจในการเดินทาง สามารถจัดแบ่งจากความสนใจในอาหารของนักท่องเที่ยวได้ 4 ประเภท คือ 1) การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจในอาหารเป็นอันดับแรก การท่องเที่ยวในครั้งนี้แรงจูงใจในการท่องเที่ยวมีอาหารเป็นเหตุผลหลัก เป็นการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับอาหาร โดยเป็นการศึกษาตั้งแต่ทรัพยากรที่นำมาผลิตอาหาร กระบวนการทำอาหาร วัตถุดิบ รวบถึงการลิ้มรสชาติอาหาร เพื่อเป็นประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงอาหาร 2) นักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจในอาหารรองลงมา แต่ก็ยังมีกิจกรรมของอาหารในการท่องเที่ยว อาจจะเดินทางเพื่อแค่ไปลิ้มรสชาติอาหาร 3) การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในอาหารน้อย เป็นการท่องเที่ยวที่เพียงแค่เยี่ยมชมร้านอาหาร หรือสินค้าภายในร้าน และ 4) การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจในอาหารน้อยมาก หรือไม่สนใจเลย การท่องเที่ยวในครั้งนี้เป็นแค่การรับประทานอาหารระหว่างการเดินทางมาท่องเที่ยวเท่านั้น

จากการศึกษาประเภทของของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร สามารถสรุปได้ว่าเป็นการเดินทางที่เกิดจากแรงจูงใจที่สนใจในเรื่องอาหารโดยเฉพาะ ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงอาหารมี

ด้วยกันหลากหลายประเภท มีทั้งทัวร์อาหาร ที่เป็นการรวมตัวกันของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางมาลิ้มรสชาติอาหาร และเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ เทศการอาหาร ที่เป็นการรวบรวมร้านอาหารมาอยู่ในที่เดียวกัน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และให้นักท่องเที่ยวได้ลิ้มรสชาติอาหารได้สะดวกขึ้น และพิพิธภัณฑ์อาหาร ที่เป็นสถานที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับอาหาร ตั้งแต่กระบวนการผลิต ตลอดจนวัตถุดิบและวิธีการปรุงต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้

2.4 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

2.4.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม ตลอดทั้งกระบวนการพัฒนา ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีโอกาสในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือนโยบายที่กำหนดไว้ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งมีนักวิชาการและนักวิจัยได้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลากหลายตามทัศนคติของแต่ละท่าน ดังนี้ ประพันธ์พงศ์ ชิณพงษ์ (2551) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึงการมีส่วนร่วม เป็นผลมาจากการความคิดเห็นที่เหมือนกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางในการพัฒนา สอดคล้องกับสันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์ (2551) ที่ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึงการเปิดโอกาสให้บุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจในการปฏิบัติงานและรับผิดชอบร่วมกัน

รวมถึงวุฒิชัย อารักษ์โพชฌงค์ (2554) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึงความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคลากรภายในองค์กรเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจในการทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และใจชนก ภาคอัต (2555) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม เป็นการสร้างโอกาสให้บุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยผ่านกระบวนการส่งเสริมและการสนับสนุนจากการร่วมคิด ร่วมติดสินใจ

ตลอดจนสุธี วรประดิษฐ์ (2553) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเกิดจากความต้องการเข้าร่วมในกิจกรรม เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่ม การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนมี 5 ขั้นตอนคือ 1. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน 2. การวางแผนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวิถีชีวิต 3. การกำหนดกิจกรรม 4. การดำเนินกิจกรรม และ 5. การประเมินผลกิจกรรม

จากการศึกษาความหมายของการมีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงความร่วมมือของบุคคล กลุ่ม หรือชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารการจะเกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้นั้นต้องได้รับการสนับสนุนของหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนผู้คนที่อาศัยในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ ในการร่วมกันวางแผนและพัฒนา จนทำให้แหล่งท่องเที่ยวสามรถรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนได้ ความประทับใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ตลอดจนรสชาติอาหารจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และบอกต่อให้นักท่องเที่ยวท่านอื่นๆ ได้รับรู้ ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวเชิงอาหารนั้นเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

2.4.2 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรวมกลุ่มกันในรูปแบบของประชาสังคมหรือชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการร่วม

คิด ร่วมทำ และร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกระดับ ในการระดมทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะชุมชนมา เพื่อเสริมสร้างความเป็นชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งองค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน สิริพัฒน์ ลาภจิตร, 2550) ได้รวบรวมรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง เป็นการอาสาหรือรวมตัวกัน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรือจัดทำโครงการขึ้น เป็นการรวมตัวที่เกิดจากเป้าหมายเดียวกัน 2) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ เป็นการเข้าร่วมด้วยความคิดเห็นที่คล้ายกัน หรือมีความคิดเห็นที่ตรงกัน หรืออาจจะเป็นการสนับสนุนจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการชักชวนมาร่วมกันมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดกิจกรรมหรือโครงการขึ้น และ 3) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ผู้มีส่วนร่วมจะอยู่ภายใต้นโยบาย หรือกฎข้อบังคับของรัฐ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่มักจะได้รับผลเสีย เนื่องจากไม่ได้เกิดจากความสมัครใจของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วม

นอกจากนี้หลักในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐ (การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม, 2553) ซึ่งสามารถจะแบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1) การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) และการรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารและรับรู้ข่าวสารได้โดยผ่านเอกสาร การเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ และการติดประกาศ ประชาชนจะสามารถให้ข้อมูลข่าวสารหรือรับรู้ข่าวสารจากช่องทางต่างๆ ที่กล่าวมาได้นั้นขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือภาครัฐจะเป็นผู้เปิดโอกาสให้ ในการรับรู้ข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบถึงรายละเอียดที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นร่วมกัน

2) การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นการเปิดให้ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และได้ใช้เวทีสาธารณะสำหรับการทำความเข้าใจในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดก่อนการตัดสินใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมี 3 รูปแบบ ได้แก่ การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) และการประชาพิจารณ์ (Public Hearing)

3) การเกี่ยวข้อง (Involve) ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจว่าข้อมูล ความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

4) ความร่วมมือ (Collaboration) และการปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน การได้รับความร่วมมือและการได้ปรึกษาหารือกันนั้นทำให้ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในการตัดสินใจ และดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

5) การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) และการร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) สำหรับการเสริมอำนาจแก่ประชาชน ประชาชนมีบทบาทมากที่สุด โดยประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ แต่การร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้มากหรือ

น้อย ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่ (จุฑารัตน์ ชมพันธุ์, 2555)

จากการศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วม มีผู้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมแตกต่างกันออกไป แต่สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วม เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นได้ด้วยการสมัครใจในการร่วมทำงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและภาครัฐ ในการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น หรือแม้กระทั่งการร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนได้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องใช้วิธีการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมในการนำข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนไปสู่ประชาชนที่เป็นเป้าหมาย การกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ชุมชนได้รับความรู้เกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการสื่อสารนั้น ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารก็เช่นกัน การจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้นั้น ต้องได้รับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งรัฐ เอกชน คนในชุมชน รวมถึงนักท่องเที่ยว เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นที่รู้จัก และเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวในอนาคต

2.5 แนวคิดองค์ประกอบการท่องเที่ยว

แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวเป็นแนวคิดที่มีผู้กล่าวไว้หลากหลาย ดังนี้

Buhalis (อ้างถึงใน มาศศุภา นิ่มบุญจาช, 2558) ได้อธิบายความหมาย องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ไว้ดังนี้ องค์ประกอบสำคัญทางการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 6 ประการหรือ 6A’s ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) เช่น แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น ตลอดจนกสถาปัตยกรรมและการจัดกิจกรรมพิเศษขึ้น
2. การเข้าถึง (Accessibilty) คือ ด้านระบบการคมนาคม บริการขนส่งสำหรับผู้โดยสาร และยานพาหนะ
3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ ร้านอาหารที่สามารถรองรับการจัดเลี้ยงและการบริการด้านต่างๆ สำหรับการท่องเที่ยว
4. ที่พัก (Accommodations) คือ ห้องพักที่สามรถรองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งชั่วคราวและค้างคืน และมีที่รองรับสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมพื้นที่
5. กิจกรรม (Activities) คือ สิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่
6. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary services) ได้แก่ เคาน์เตอร์เซอร์วิส ธนาคาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ และโทรคมนาคม

สอดคล้องกับเทิดชาย ช่วยบำรุง (2552) กล่าวว่า การท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นอุตสาหกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่นๆ ยังมีลักษณะพิเศษ คืออุตสาหกรรมที่ไร้ตัวตน กล่าวคือ การท่องเที่ยวมีการรวมตัวของอุตสาหกรรมอื่นๆ อีกอย่างน้อย 5 องค์ประกอบดังนี้

1. ที่พัก (Accommodations) หมายถึง สถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าพัก พร้อมทั้งมีการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม ปัจจุบันธุรกิจที่พักได้พัฒนามาเรื่อยๆ โดยมีการจัดบริการด้านต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวอย่างสูงสุด มีการบริหารงานในระบบ

เครือข่ายทั้งในท้องถิ่นและระหว่างประเทศมากขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาที่พักรูปแบบต่างๆ ยังเป็นแรงผลักดันให้มีการแข่งขันที่สูงขึ้น ทั้งในระบบมาตรฐานการบริการ และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการเอื้อประโยชน์ให้กับนักท่องเที่ยว ตลอดจนระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ และความมั่นคงและยั่งยืนของการท่องเที่ยว

2. การคมนาคม (Accessibilty) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง โดยมีบทบาทในการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันการคมนาคมได้ถูกพัฒนาให้สามารถตอบสนองการเดินทางของนักท่องเที่ยวท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบมากยิ่งขึ้น เช่น การเดินทางโดยเครื่องบิน การเดินเรือ และขนส่งทางรถยนต์ รถโดยสาร รถไฟ และรถไฟฟ้า เป็นต้น

3. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง ทรัพยากรที่สามารถใช้ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวให้เดินทางไปท่องเที่ยวได้ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ทะเล และน้ำตก เป็นต้น ประเภทศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง เป็นต้น ซึ่งสิ่งดึงดูดใจนี้รวมไปถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงหรือมีความโดดเด่นและเป็นที่สนใจกว่าแหล่งอื่นๆ เช่น ทะเลแหวก บ่อน้ำพุร้อน เป็นต้น

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง สิ่งที่มีขึ้นเพื่อเอื้อประโยชน์และอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน ตู้โทรศัพท์ สัญญาณโทรศัพท์ แผนที่อินเทอร์เน็ต ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น

5. กิจกรรมต่างๆ ด้านการท่องเที่ยว (Activity) หมายถึง กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อดึงดูดและส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาในแหล่งท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น นอกเหนือจากการไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น ซึ่งรูปแบบของกิจกรรมอาจแตกต่างกันไปตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

6. การบริการจัดการเสริมในแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary service) เป็นสิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการประสบความสำเร็จของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการบริหารจัดการและปฏิบัติการที่รวมถึงการตลาด การประสานงาน ระบบข้อมูลข่าวสาร การส่งเสริมการท่องเที่ยว นโยบายการท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและการส้รางความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับนักท่องเที่ยว

รวมถึง J. Pelasol (อ้างถึงใน มาศศุภา นิ่มบุญจาช, 2558) ได้กล่าวว่าการที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนั้นต้องเข้าถึงพื้นที่นั้นๆ อีกทั้งควรคำนึงถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 6 ประการ ได้แก่

1. ความดึงดูดใจ (Attraction)
2. ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibilty)
3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)
4. ที่พัก (Accommodation)
5. กิจกรรม (Activity)
6. ด้านการจัดการและบริการท่องเที่ยว (Ancillary services)

จากการศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่า ความพร้อมในการท่องเที่ยวสามารถที่จะรองรับนักท่องเที่ยว หรือช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจที่จะเลือกเดินทางมา

ท่องเที่ยว ประเมินความพร้อมด้านการท่องเที่ยวได้จาก องค์ประกอบของการท่องเที่ยว 6 ประการ ดังนี้ 1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว 2. เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 4. ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว 5. กิจกรรมการท่องเที่ยว และ 6. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2.6 เครื่องมือการศึกษาชุมชน

ชุมชนเข้มแข็งเป็นฐานรากของสังคมที่ดี เป็นพื้นฐานสำคัญของความมั่นคงของมนุษย์และระบบสวัสดิการสังคม การทำงานกับชุมชนโดยองค์กรต่างๆ มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ความยั่งยืนและมุ่งไปสู่ความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว การที่ชุมชนเข้มแข็งและมีความพร้อมสามารถนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนได้ ทำให้ชุมชนได้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น

การเรียนรู้รากเหง้าเป็นการย้อนรอยอดีตที่ยังคงคุณค่าและความหมายอยู่ในปัจจุบัน การศึกษาชุมชน เป็นการทำความเข้าใจข้อมูลชุมชนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้สามารถพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ซึ่งมีเครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการศึกษาชุมชนให้ง่ายขึ้น โดยจะใช้สัญลักษณ์แทนชุมชนเป็นต้นไม้ เพื่อทำความเข้าใจชุมชนด้านต่างๆ

ต้นไม้ชุมชน

ต้นไม้สามารถเติบโตขึ้นเรื่อยๆ หากได้รับอาหารจากพื้นดินที่อุดมสมบูรณ์ มีรากที่แข็งแรง สามารถดูดซับน้ำเลี้ยงส่งผ่านลำต้นไปหล่อเลี้ยงส่วนต่างๆ ได้แก่ กิ่งก้าน ใบ ดอก และผล แต่ละส่วนทำหน้าที่ต่างกันไปทางแต่มีความประสานสอดคล้องกัน เพื่อทำให้เกิดความเจริญเติบโต (ประดิษฐ์ ลีลานิมิต, 2551)

ในการสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวนั้นเปรียบเสมือนต้นไม้ที่ต้องมีกิ่งก้าน ใบ ดอก และผล แหล่งท่องเที่ยวจะยั่งยืนได้ ต้องมีพื้นฐานชุมชนที่เข้มแข็ง และได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน ตลอดจนความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การสร้างชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวนั้นจะต้องศึกษาให้ทราบก่อนว่าชุมชนนั้นๆ มีศักยภาพอะไรที่เป็นสิ่งดึงดูดหรือจุดขายของชุมชน และสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่อไปให้นักท่องเที่ยวรู้สึกอยากกลับมาเที่ยวอีก

ราก

ต้นไม้แต่ละต้นมีรากที่แตกต่างกันไปตามชนิดของมัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพของดินบริเวณนั้นด้วย เมื่อนึกถึงรากก็จะนึกถึงจุดกำเนิด ความเป็นมา ประวัติศาสตร์ การที่จะเข้าใจความเป็นมาของตัวเราได้ ต้องรู้ความเป็นมาของชุมชน การศึกษาประวัติศาสตร์ของชุมชนจะทำให้เห็นถึงวิถีชีวิต และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นนับจากอดีตถึงปัจจุบัน รวมถึงปัญหาที่ชุมชนพบและผ่านมา เครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลในหมวดนี้ ได้แก่ เส้นเวลา และลำดับเหตุการณ์ตามช่วงเวลา (ประดิษฐ์ ลีลานิมิต, 2551)

ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่า เครื่องมือชิ้นนี้ทำให้สามารถเห็นภาพของชุมชนที่เป็นภาพรวมได้ และเห็นถึงแหล่งข้อมูลที่มีอยู่ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถทำให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมต่างๆ ที่เป็นรากฐานของชุมชน การศึกษาจุดกำเนิดความเป็นมา หรือประวัติศาสตร์ของชุมชนที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอาหาร ถือเป็นการศึกษาข้อมูล

เบื้องต้น ที่จะสามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการทำความเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมา และสามารถคาดการณ์สิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวได้

เบื้องต้นจากการศึกษาชุมชน พบว่า ย่านเมืองเก่าสงขลา เป็นชุมชนที่มีถนนสำคัญ 3 สาย ได้แก่ ถนนนครนอก ถนนนครใน และถนนนางงาม ภายในชุมชนมีความหนาแน่นของประชากรที่อยู่อาศัยจะอยู่ใกล้ๆ กัน คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว และรับราชการ ประชากรในชุมชนมีทั้งไทย จีน มุสลิม ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ภายในชุมชนมีประตูเมืองสงขลา ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสงขลา พิพิธภัณฑ์บ้านนครใน ท่าน้ำศักดิ์สิทธิ์พิทักษ์ ท่าเรือน้ำลึก มัสยิดอุสาสนอิสลาม วัดมัสฌิมาวาสวรวิหาร อีกทั้งมีร้านอาหารคาวหวาน และร้านขายของฝาก จำนวน 16 ร้าน ย่านเมืองเก่าสงขลา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเดินทางเข้ามารับประทานอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ และชมความงามของสถาปัตยกรรมในย่านเมืองเก่าสงขลา ทำให้คนในชุมชนมีรายได้ และเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

ลำต้น

เป็นส่วนที่เชื่อมโยงรากกับส่วนอื่นๆ เป็นส่วนที่ทำหน้าที่ส่งน้ำหล่อเลี้ยงผ่านไปให้ส่วนอื่นๆ ในที่นี้แทนส่วนลำต้นเป็นเรื่องประเพณีพิธีกรรมและการสืบทอดทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อน ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนในชุมชน ประเพณีและพิธีกรรมที่มีการสืบทอดกันมานั้นมักแฝงไว้ด้วยเหตุปัจจัยทางสังคม เช่น การจัดการความขัดแย้ง, การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนปัญหาด้านสภาวะจิตใจ โดยเครื่องมือที่ใช้ศึกษา ได้แก่ แผนที่วัฒนธรรม ปฏิทินวัฒนธรรม และการใช้เวลาใน 1 วัน (ประดิษฐ์ ลีลานิมิต, 2551)

สถานที่ท่องเที่ยวเชิงอาหารมักมีประเพณีและการสืบทอดทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคนในชุมชน เปรียบเสมือนลำต้นที่เป็นส่วนเชื่อมโยงระหว่างรากกับส่วนอื่นๆ ซึ่งแทนลำต้นเป็นเรื่องของสิ่งที่สะท้อนถึงความเชื่อ และค่านิยมของคนในชุมชน สถานที่ท่องเที่ยวเชิงอาหารสามารถเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดประเพณีและวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหาร ทั้งการรับประทานอาหาร และวิธีการปรุงอาหาร ตลอดจนวัตถุดิบที่ในมาประกอบอาหารให้กับนักท่องเที่ยวได้

กิ่งก้าน

เมื่อต้นไม้เติบใหญ่ขึ้น กิ่งก้านก็แตกออกไปเรื่อยๆ เปรียบเสมือนข่ายความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนในชุมชน ซึ่งมีระบบเครือญาติเป็นแกนสำคัญ ความร่วมมือร่วมใจกันในกิจกรรมส่วนร่วมของชุมชนก็มีกลไกระบบเครือญาติผลักดันอยู่ โดยเครื่องมือที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ผังเครือญาติ และแผนภาพความสัมพันธ์ (ประดิษฐ์ ลีลานิมิต, 2551)

ก่อนจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้นั้น เกิดจากการร่วมมือของผู้คนหลายกลุ่ม ทั้งคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการนำจุดเด่นในชุมชนออกมาแสดงให้กับผู้คนได้ชื่นชม การท่องเที่ยวเชิงอาหารก็เช่นกัน เป็นการนำอาหารที่มีอยู่ในชุมชนออกมาให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางมารับประทานอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเครือข่ายต่างๆ ที่ร่วมมือกันจนทำให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร เปรียบเสมือนกิ่งก้านที่แตกออกไปเรื่อยๆ

ใบ

ต้นไม้นั้นมีใบอยู่มากมาย หน้าที่ของใบคือ การซึมซับเอาคุณค่าทางจิตวิญญาณจากพื้นดินผ่านราก ลำต้น กิ่งก้าน มาเก็บมาสังเคราะห์และปรับใช้ เกิดเป็นภูมิปัญญาหรือความรู้จากพื้นดิน จากความเชื่อและอุดมคติของชุมชน เพื่อทำให้ชุมชนสามารถต่อสู้ดิ้นรนให้อยู่รอดได้ ความรู้หรือภูมิปัญญาจากชุมชนมีหลายด้าน แต่จะเน้นในเรื่องการจัดการทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ที่มาตอบสนองความ ต้องการพื้นฐาน คือปัจจัยสี่ (อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค) โดยเครื่องมือที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ผังผู้รู้ ผังขั้นบันได และผังวงจร (ประดิษฐ์ ลีลานิมิต, 2551)

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่าใบ มีหน้าที่ซึมซับสารอาหารจากพื้นดินผ่านราก ลำต้น และกิ่งก้านมาสังเคราะห์และปรับใช้ เปรียบเสมือนแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ซึ่งเป็นสถานที่ที่รวบรวมความเชื่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำอาหารของคนในชุมชน ถ่ายทอดโดยการสัมผัสกับรสชาติอาหาร และภูมิปัญญาในการประกอบอาหารผ่านนักท่องเที่ยว

ผล

การทำมาหากิน แบ่งได้ 2 ความหมาย คือทำมา หมายถึง การเพาะปลูกการเกษตรกรรม หรือสิ่งที่ทำแล้วได้มา ส่วนหากิน หมายถึง การไปหาอาหารกินเอาจากป่าจากธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว เป็นซุปเปอร์มาร์เก็ตของชุมชน แต่ปัจจุบันเรื่องการทำมาหากินได้เปลี่ยนเป็นเรื่องของเศรษฐกิจ จึงต้องศึกษาระบบเศรษฐกิจของชุมชนในปัจจุบันด้วย เครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลในหมวดนี้ ได้แก่ ปฏิทินฤดูกาล แผนที่ทรัพยากร และแผนภูมิแนวโน้ม (ประดิษฐ์ ลีลานิมิต, 2551)

ในชุมชนที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอาหาร แน่นอนว่าจะต้องมีทรัพยากรในท้องถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อนำมาประกอบอาหารสำหรับให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาสัมผัสและรับประทาน การศึกษาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะสามารถทำให้รู้ว่าในชุมชนมีทรัพยากรอะไรบ้างที่สามารถนำมาประกอบอาหาร และสามารถคาดการณ์แนวโน้นในอนาคตได้ว่าทรัพยากรเหล่านี้จะมีอยู่มากน้อยเพียงใดในการนำมาประกอบอาหาร เพื่อให้เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอาหาร

จากการศึกษาเครื่องมือการศึกษาชุมชน สามารถสรุปได้ว่า งานชุมชนเกี่ยวข้องกับชีวิตผู้คนและสังคม วัฒนธรรมที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกันหลายมิติ การทำงานชุมชนจึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจชุมชนอย่างแท้จริง ในการท่องเที่ยวก็เช่นกัน เราใช้เครื่องมือการศึกษาชุมชน เพื่อให้ทราบถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน แผนที่ชุมชน และสิ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวภายในชุมชน รวมถึงเทศกาล และทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อพัฒนาให้ชุมชนได้เกิดจุดขายให้แก่นักท่องเที่ยว

2.7 ความเป็นมาเมืองเก่าสงขลา

เมืองสงขลาดั้งเดิมตั้งอยู่บริเวณ “หัวเขาแดง” โดยมีชาวมุสลิมเป็นผู้ปกครอง เป็นศูนย์กลางการค้าในระดับนานาชาติ จนสามารถผลิตสกุลเงิน “อิงกอรา” ขึ้นใช้เองได้ เจ้าเมืองสงขลาในขณะนั้นได้สร้างกำแพงเมืองป้อมค่ายที่แข็งแรง และประกาศตัวเป็นอิสรภาพไม่ขึ้นกับทางกรุงศรี

อยุธยา ทางกรุงศรีอยุธยาจึงส่งกองทัพมาปราบปรามจนราบคาบ ชาวสงขลา ณ ขณะนั้น จึงย้ายเมืองไปอยู่ที่ “แหลมสน” ซึ่งมีสภาพภูมิทัศน์ที่ยากต่อการขยายเมือง จนกระทั่ง พ.ศ. 2385 จึงขยายมาทางฝั่งทิศตะวันออกบริเวณตำบลบ่อยาง เรียกกันว่า “เมืองสงขลาฝั่งบ่อยาง” ซึ่งเคยเป็นเมืองท่าศูนย์กลางการค้าเดินเรือที่สำคัญ ทำให้รูปแบบการสร้างตึกรามบ้านช่องในช่วงการขยายตัวของเมืองใหม่ ได้รับเอาแนวคิดต่างๆ มาจากวัฒนธรรมชนชาติที่ทำธุรกิจร่วมกัน บ้านเรือนในเขตเมืองเก่านี้ถูกสร้างขึ้นในช่วงเวลาที่ต่างกัน รูปทรงของอาคารมีทั้งแบบเรือนแถวแบบไทย เรือนแถวแบบจีน เรือนแถวแบบชิโนโปรตุกีส บริเวณถนนนครนอก ถนนนครใน ถนนนางงาม ยังคงเหลือความงามของอาคารเก่าให้ได้ย้อนอดีต (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา, 2561)

ย่านเมืองเก่าของจังหวัดสงขลา เป็นที่รู้จักกันในนาม “สงขลาบ่อยาง” เป็นเมืองที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่โดนเด่น เนื่องจากมีทะเลสาบขนาบเมือง 2 ด้าน ประกอบด้วยทะเลสาบสงขลาทางทิศใต้ และทะเลอ่าวไทยทางทิศตะวันออก นอกจากนี้ยังมีแนวเขาล้อมรอบ เมืองสงขลายังเคยเป็นเมืองท่าสำคัญ และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนสินค้าในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งจากสาเหตุดังกล่าวทำให้พ่อค้าจากนานาประเทศให้ความสนใจเข้ามาค้าขาย และตั้งถิ่นฐาน ณ เมืองสงขลาบ่อยางแต่นั้นมา ก่อนที่เส้นทางการเดินทางทางบกจะกลายเป็นเส้นทางหลักสำหรับการคมนาคมขนส่งในเวลาต่อมา ในอดีตกลุ่มคนรุ่นแรกๆ ที่เข้ามาประกอบอาชีพค้าขายกับต่างชาติล้วนเป็นชาวจีนที่อพยพมาจากแผ่นดินใหญ่ ทั้งนี้คนจีนยังมีความสนิทสนมกับพ่อค้าชาวจีนจากพื้นที่อื่นๆ มากกว่าคนไทยซึ่งเป็นคนพื้นถิ่น ซึ่งผลจากการค้าขายกับชาวต่างชาตินี่เองได้ส่งอิทธิพลถึงรูปแบบความเชื่อ รูปแบบการดำรงชีวิต และรูปแบบสถาปัตยกรรมในย่านเมืองเก่าสงขลา (คณะทำงานแผนพัฒนาและอนุรักษ์เมืองเก่าสงขลา, 2554)

จากที่ได้กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่าแต่เดิมเมืองเก่าสงขลา เป็นเมืองศูนย์กลางแห่งการค้า ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของเมืองเก่าสงขลาที่มีทะเลและภูเขาล้อมรอบ ทำให้เป็นแหล่งผลิตอาหารที่อุดมสมบูรณ์ นอกจากเมืองเก่าสงขลาจะมีสถาปัตยกรรมโบราณที่น่าสนใจแล้ว ก็ยังมีร้านอาหารเก่าแก่และเป็นเอกลักษณ์ของเมืองสงขลา ร้านอาหารเหล่านั้นยังคงอยู่ตามถนนสายสำคัญทั้ง 3 สาย มีทั้งอาหารคาวหวาน ที่สะท้อนวัฒนธรรมการกินของชาวเมืองเก่าสงขลาได้เป็นอย่างดี ด้วยวัตถุดิบที่สามารถหาได้จากในท้องถิ่น จึงทำให้อาหารในย่านเมืองเก่าสงขลามีราคาถูก และมีรสชาติดั้งเดิมที่ทำให้นักท่องเที่ยวติดใจ ดังที่ PPTV Online (2562) ได้กล่าวว่า ไม่ว่าจะเดินไปถนนสายไหน ก็จะพบเจอสถาปัตยกรรมโบราณ รวมถึงอาหารการกินทั้งของคาวของหวาน ที่ยังคงสูตรดั้งเดิม ในปัจจุบันถึงแม้ว่าอาคารบ้านเรือนบางหลังถูกปรับเปลี่ยนเป็นร้านกาแฟ ร้านอาหาร ร้านขายขนม แต่ก็ยังคงความเก่าแก่ได้เป็นอย่างดี เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมเยือน

ในย่านเมืองเก่าสงขลามีร้านอาหารขึ้นชื่อด้วยกันหลายร้าน มีทั้งร้านอาหารคาวหวานให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับรสชาติ ร้านอาหารคาวที่ขึ้นชื่อ ได้แก่ ร้านเกียดฟั่ง เป็นร้านเก่าแก่ในย่านเมืองเก่าสงขลาที่ขายข้าวสตู ที่เป็นอาหารขึ้นชื่อของเมืองสงขลา ร้านแต้เฮี้ยงอิ้ว เป็นร้านอาหารไทยจีนที่เก่าแก่ของย่านเมืองเก่าสงขลา ภายในร้านมีเมนูให้เลือกด้วยกันมากมาย ร้านเจ๊โม้ย เป็นร้านก๋วยเตี๋ยว จุดเด่นของร้านคือลูกชิ้นที่เป็นสูตรโบราณของทางร้าน ร้านสุกี้ยากี้นครใน สุกี้ของทางร้านเป็นน้ำจิ้มเต้าหู้ยี้สูตรดั้งเดิมของทางร้านที่ทำกันชามต่อชาม และร้านป้าเอียด เป็นร้านเก่าแก่ที่ขายเต้าคั่วซึ่งเป็นสูตรโบราณ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีร้านอาหารหวาน ได้แก่ ร้านไอติมโอ่ง เอกลักษณ์ของทางร้านคือ โอ่งใบเล็กสำหรับใส่ไอติม ร้านไอติมยิว เป็นร้านเก่าแก่ในย่านเมืองเก่าสงขลา เมนูขึ้นชื่อของทางร้านคือ ไอติมไข่แข็ง ร้านโรตีนางงาม 111 เป็นร้านโรตีที่มีแป้งเหนียวนุ่ม และยังมีเมนูให้เลือกด้วยกันมากมาย

และนอกจากร้านอาหารคาวหวานที่ขึ้นชื่อแล้ว ยังมีร้านกาแฟ ให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปนั่งพักผ่อน ได้แก่ ร้าน Blue Smile Café เป็นร้านที่สามารถมองเห็นวิวในย่านเมืองเก่าสงขลาได้อย่างสวยงาม สุดท้ายที่ลืมไม่ได้สำหรับการเดินทางมาท่องเที่ยวคือร้านขายของฝาก ได้แก่ ร้านบ้านขนมไทยสองแสน เป็นร้านขนมไทยพื้นบ้านเก่าแก่ของสงขลา ร้านเลิศเบเกอร์รี่ เป็นร้านที่ขึ้นชื่อในเรื่องของขนมเมืองสงขลา เมนูขึ้นชื่อคือ ขนมไข่ใส่เนย เป็นต้น

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภัทรพร พันธุรี (2558) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยผ่านประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่นักท่องเที่ยว เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากประชากร คือ บริษัทนำเที่ยวซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 704 บริษัท และได้รับการตอบกลับจำนวน 215 บริษัท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมที่สามารถเสริมสร้างประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้กับนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ กิจกรรมที่สามารถสร้างความประทับใจในการท่องเที่ยว รองลงมา ได้แก่ การชิมหรือรับประทานอาหาร และการที่นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ตลอดจนการให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อสินค้าหรือของที่ระลึกเกี่ยวกับอาหาร การนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับอาหาร การนำชมแหล่งท่องเที่ยวทางอาหาร และการทดลองทำอาหาร แสดงให้เห็นถึงประสบการณ์การในท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของนักท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจได้อย่างแท้จริงในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยฉบับนี้คือ การให้นักท่องเที่ยวได้ชม/ชิมอาหารในแหล่งท่องเที่ยวทางอาหารนั้น ควรเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวจะได้ชมแหล่งกำเนิดของอาหาร หรือแหล่งผลิต เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับอาหาร และการทานอาหารในมื้อนั้นจะเป็นมื้อที่สนุกและมีคุณค่ากับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

เบญจมาภรณ์ ชำนาญฉา (2561) ได้ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอาหาร : ศักยภาพและความได้เปรียบของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพและความได้เปรียบของประเทศไทยในการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วทำการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหาร เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยว และสามารถตอบสนองต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในมิติสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ ศักยภาพและความได้เปรียบของการท่องเที่ยวเชิงอาหารจึงเป็นสิ่งสำคัญในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นอันจะนำมาสู่การพัฒนาของประเทศ โดยการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการการ

ท่องเที่ยวผ่านรากฐานทางวัฒนธรรมและสังคม รวมทั้งเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์อาหารไทย และให้ประเทศไทยได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวผ่านวัฒนธรรมทางอาหาร

สริตา พันธ์เทียน, ทรงคุณ จันทจร และมาริสา โกเศยะโยธิน (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงอาหารไทย : แนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาการจัดการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดลุ่มแม่น้ำภาคกลางโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยในเขตจังหวัดลุ่มแม่น้ำภาคกลางในปัจจุบัน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดลุ่มน้ำภาคกลาง จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรสงคราม และสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) กลุ่มผู้รู้ จำนวน 15 คน 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ จำนวน 18 คน และ 3) กลุ่มบุคคลทั่วไป จำนวน 40 คน ผลการศึกษาพบว่า ด้านปัญหาของการท่องเที่ยวที่ใช้อาหารเป็นจุดดึงดูดที่ควรได้รับการแก้ไข คือควรมีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์และของฝากให้ทันสมัย ด้านการตลาดจัดให้มีการอบรมฝึกการประชาสัมพันธ์และการทำการตลาดให้กับชุมชน เพื่อเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ ได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้การบริการในแหล่งท่องเที่ยวควรปรับปรุงความสะอาดของห้องน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่างๆ เช่น ที่พักสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว หรือความสะอาดของร้านอาหาร ความสะดวกและเข้าถึงได้ง่ายของคมนาคมขนส่ง เนื่องจากสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่างๆ ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย อีกทั้งสะดวกและปลอดภัยทำให้นักท่องเที่ยวต้องการมาท่องเที่ยวได้มากขึ้น แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทำได้โดยการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทย และการพัฒนาผลิตภัณฑ์สามารถใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ เช่น เยี่ยมชมการเพาะปลูก และปศุสัตว์ในแหล่งทรัพยากรด้านอาหารในท้องถิ่น การใช้วัฒนธรรมการปรุงอาหารในการนำเสนอการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านการประกอบอาหาร กิจกรรมต่างๆ สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนและสร้างเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของชุมชนและประเทศต่อไป

พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัตย์ (2556) ได้ศึกษาเรื่องความสำคัญและกิจกรรมสื่อสารเรียนรู้จากการท่องเที่ยว “อาหาร” สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดผู้หญิงชาวต่างประเทศของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ของอาหารไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ และศึกษาความเข้าใจมุมมองความต้องการของนักท่องเที่ยว วิธีวิจัยหลัก คือการค้นหาข้อมูลทุติยภูมิ และสอบถามกลุ่มองค์กรด้านการทองเที่ยวและอาหาร รวมทั้งนักท่องเที่ยวผู้หญิงชาวต่างชาติ 12 ตลาดศักยภาพ จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยเน้นการตีความเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมการสื่อสารด้านอาหารไทยที่เน้นตลาดกลุ่มผู้หญิง จะเน้นการปฏิบัติจริงมากกว่ากลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวทั่วไป นักท่องเที่ยวผู้หญิงชาวต่างชาติส่วนใหญ่เห็นว่าอาหารไทยแสดงถึงเอกลักษณ์ของประเทศไทยและเป็นที่รู้จักของนานาชาติ อาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของไทยลำดับต้น คือ ต้มยำกุ้ง ผัดไทย ก๋วยเตี๋ยว แกงเขียวหวาน และส้มตำ ลักษณะเฉพาะของอาหารไทยที่โดดเด่น คือ รสชาติ วิธีการทำอาหารและกลิ่น สำหรับกิจกรรมที่สามารถสื่อสารเกี่ยวกับอาหารไทยได้ดีในมุมมองของนักท่องเที่ยวผู้หญิงชาวต่างชาติแรกๆ คือ การชิมอาหาร เทศกาลอาหาร และคอรสทำอาหาร อย่างไรก็ตามปัญหาที่สำคัญ คือการสื่อสารทางภาษา รสชาติที่เผ็ดจนเกินไป และการนำเสนอที่ยังไม่น่าสนใจ เป็นต้น

การเข้าใจมุมมองของตลาดกลุ่มนี้สามารถพัฒนาเป็นเครื่องมือสื่อสารข้อมูล และกิจ กรรมด้านการท่องเที่ยวอาหารได้ต่อไป

เณรัญชรา กิจวิกรานต์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องภาพลักษณ์อาหารไทย การรับรู้คุณภาพอาหารไทยและแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อภาพลักษณ์อาหารไทย การรับรู้ถึงคุณภาพอาหารไทย พฤติกร รมนักท่องเที่ยว และปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในอนาคต เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมีระดับภาพลักษณ์อาหารไทย โดยรวมในระดับมาก ทั้งในด้านคุณภาพของอาหารไทย ด้านบรรยากาศของร้านอาหารไทย ด้านความคุ้มค่าเงิน ด้านความแปลกใหม่ และด้านสิ่งติดตรึงและส่วนประกอบ และจากการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้คุณภาพอาหารไทย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีการรับรู้คุณภาพอาหารไทย ด้านความแตกต่าง ด้านสุนทรียศาสตร์ ด้านความเป็นแก่นแท้อยู่ในระดับมาก

สริตา พันธ์เทียน, ทรงคุณ จันทจร และมาริสา โกเศยะโยธิน (2560) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทย โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเขตจังหวัดลุ่มแม่น้ำภาคกลาง วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทย โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ สนทนากลุ่ม และการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการดำเนินการวิจัย จำนวน 15 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ จำนวน 18 คน และกลุ่มบุคคลทั่วไป จำนวน 40 คน ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวที่ใช้อาหารเป็นจุดดึงดูดในการกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวอย่างมาก และสามารถพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ได้ เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทย โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยสามารถแบ่งออกเป็น กลุ่มเด็กและครอบครัว กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเพื่อการศึกษาเรียนรู้ และกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มวัยรุ่น และวัยทำงาน โดยกิจกรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆ เหล่านี้สามารถจัดขึ้นโดยภาคส่วนต่างๆ ทั้งชุมชน ภาคเอกชน และภาครัฐ หรือใช้ความร่วมมือในการจัดการร่วมกัน อีกทั้งในส่วนสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร และร้านขายของฝาก สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารร่วมกับแหล่งท่องเที่ยว โดยให้การสนับสนุนการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ร้านขายอาหารใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นในการประกอบอาหารให้เป็นเอกลักษณ์หรือสถานที่พักมีการประชาสัมพันธ์ให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาพักถึงกิจกรรมด้านอาหารในท้องถิ่น และจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบพักค้างร่วมกัน เป็นต้น โดยกิจกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ นี้ สามารถใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน และสร้างเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของชุมชนและประเทศต่อไปได้ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยควรใช้คุณค่าของอาหารไทยเพื่อจูงใจให้เกิดการรับประทานหรือจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการทำอาหารไทยเพื่อสุขภาพ เนื่องจากในปัจจุบันแนวคิดในการรักษาสุขภาพกำลังเป็นที่นิยม เช่น การรับประทานอาหารคลีน (Clean Food) ซึ่งมักมีแต่เมนูอาหารต่างชาติเป็นหลัก

ปัณณทัต กัลยา และกนกอร ศิริฐิติ (2562) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านอาหาร เพื่อเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นของบ้านปงถ้ำ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง วัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านอาหาร เพื่อเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ออกแบบการวิจัยแบบการปฏิบัติการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม เทคนิค AIC มีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่อาศัยอยู่ในบ้านปงถ้ำ อำเภอวังเหนือ ที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านอาหาร จำนวน 72 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับการให้ความร่วมมือ ส่วนผลการทำนายกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมมากที่สุดจากการพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยงเชิงอาหาร พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลที่สุด คือกิจกรรมขันโตกดินเนอร์ การสาธิตการทำอาหาร และการเรียนรู้สมุนไพรตามลำดับ

พิชชานันท์ ช่องรักษ์ และเจริญชัย เอกมาไพศาล (2561) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาพลักษณ์อาหารริมทาง ทัศนคติต่อจุดมุ่งหมายปลายทาง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจกลับมาจุดหมายปลายทางซ้ำของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา ย่านเยาวราช วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ภาพลักษณ์อาหารริมทาง ทัศนคติต่อจุดหมายปลายทาง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงที่มีต่อความตั้งใจกลับมาจุดหมายปลายทางซ้ำของนักท่องเที่ยว ในย่านเยาวราช เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาเที่ยวในย่านเยาวราช จำนวน 235 คน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลสมการโครงสร้าง มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี แสดงถึงการรับรู้ภาพลักษณ์อาหารริมทาง มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจกลับมาจุดหมายปลายทางซ้ำ ผ่านตัวแปรส่งผ่านการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง โดยปัจจัยการรับรู้ภาพลักษณ์อาหารริมทาง มีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติต่อจุดหมายปลายทาง และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ขณะเดียวกันตัวแปรทัศนคติต่อจุดหมายปลายทางและการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจกลับมาจุดหมายปลายทางซ้ำ

ทศพร ลิ้มดำเนิน (2560) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหาร กรณีศึกษาคลองดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวรูปแบบของร้านอาหารที่เปิดให้บริการภายในอำเภอดำเนินสะดวก และนำเสนอแนวทางในการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหาร อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้นำชุมชน นักการเมืองท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ผู้ดูแลสถานที่ท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาในพื้นที่จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่คลองดำเนินสะดวกบริเวณ 2 ฝั่ง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่อยู่ระหว่างหลัก 5 ถึงหลัก 8 ทั้ง 2 ฝั่งคลองมีถนนคอนกรีตและมีสะพานที่สามารถข้ามฝั่งได้ทั้งหมด 3 แห่ง ด้านแหล่งท่องเที่ยวอำเภอดำเนินสะดวก มีรูปแบบของสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย ในด้านกิจกรรม เทศกาลงานประเพณีมีการจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ไม่ว่าจะเป็นประเพณีแห่พระทางน้ำ หลวงพ่อไตรรัตน์โรจน์ฤทธิ์ งานประจำปีปิดทองหลวงพ่อโต วัดราษฎร์เจริญธรรม เทศกาลอุ่นหวานและของดีดำเนินสะดวก งานย้อนรำลึกเสด็จประพาสต้นรัชกาลที่ 5 เทศกาลถือศีลกินเจ ซึ่งถือว่าอำเภอดำเนินสะดวก มีศาลเจ้าและโรงเจมากที่สุด แนวทางการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหาร พบว่า

ด้านการประชาสัมพันธ์ และการยกระดับร้านอาหารให้ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐาน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ผลจากการศึกษายังพบว่า นักท่องเที่ยวต้องการให้หน่วยงานที่ดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้และทำความความเข้าใจกับชาวบ้าน เพื่อร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ของสินค้าและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ในการสร้างความยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจในชุมชนและดูแลสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

ภูริ ชุณห์ขจร (2560) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ วัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาด้านการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารสำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า การกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยยกระดับภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงอาหารสู่การเป็น Quality Leisure Destination โดยเน้นการสื่อสารด้านอาหารท้องถิ่นที่สามารถเป็นสื่อบอกเล่าเรื่องราวเชื่อมโยงวัฒนธรรมเข้ากับการท่องเที่ยว ซึ่งหน่วยงานเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรเร่งให้ความรู้แก่คนในชุมชนของแต่ละท้องถิ่น พร้อมทั้งผลักดันกฎหมายและจัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการนำเสนอการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนให้มีความพร้อมที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมร่วมกัน และให้ความสำคัญกับการนำวัฒนธรรมอาหารมาเป็นส่วนหนึ่ง มีการสร้างยุทธศาสตร์เฉพาะพื้นที่โดยให้ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่มีการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

พิชญ์สินี บุญญานุพงศ์ และปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เพื่อศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยประชากรในการศึกษา ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวชาวไทย 150 ราย และชาวต่างชาติ 150 ราย ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติที่ประกอบอาชีพต่างกัน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ในส่วนของรายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันในการท่องเที่ยว มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูงมีโอกาสใช้จ่ายสำหรับการท่องเที่ยวในราคาที่สูงกว่า ในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ผลการศึกษาพบว่า อาชีพและรายได้ต่อเดือน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร แต่สิ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ได้แก่ ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวัน

ชาคริต อ่องทุน และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารริมทางบนถนนเยาวราช วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารริมทางบริเวณถนนเยาวราช เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือผู้ค้าอาหารริมทาง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลัก ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมและศักยภาพของการท่องเที่ยวเกี่ยวกับอาหารบริเวณถนน

เยาวราชยังไม่มีมากพอ ผู้ให้ข้อมูลหลักยังไม่เข้าใจอย่างแท้จริงในการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร ยังไม่มีรูปแบบการนำเสนอที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องยังต้องเข้ามาให้การสนับสนุนในเรื่องต่างๆ อีกมาก เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาหารและประสบความสำเร็จในการท่องเที่ยว

พีรสรณ์ จิรพิชิตชัย, ปรัชญา ชุ่มนาเสียว และวราภรณ์ จุลปานนท์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องการเสริมสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร Gastronomy Tourism : Street food กรณีศึกษา : ถนนเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร Street Food เพื่อศึกษาปัจจัยสภาพปัญหาอะไรอุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร Street Food และเพื่อนำเสนอการเสริมสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร Street Food เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ ในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า ด้านสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านราคาและคุณภาพ ด้านสาธารณสุขและสาธารณูปโภค ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในทุกด้านที่กล่าวมาข้างต้นยังต้องได้รับการเพิ่มศักยภาพให้ดีขึ้นกว่าในปัจจุบัน เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต

อัตตนาถ ยกขุน, ชนกนารถ ราชภักดี และธนิสร พิตรชญารมย (2562) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า หากต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ต้องมีการทำความเข้าใจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะพบว่านักท่องเที่ยวนิยมทำกิจกรรมในรูปแบบการเยี่ยมชมและชิมอาหาร เรียนทำอาหาร และรับประทานอาหารท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงอาหารจะเกิดขึ้นได้จะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน การพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงประวัติความเป็นมาวัฒนธรรมการทำอาหาร โดยมีมัคคุเทศก์หรือปราชญ์ชาวบ้านที่เป็นผู้เชี่ยวชาญของท้องถิ่นเป็นผู้อธิบาย การที่นักท่องเที่ยวทราบถึงเรื่องราวจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงคุณค่าของอาหารรวมถึงการได้มาของอาหารแต่ละชนิด จนนักท่องเที่ยวอยากอนุรักษ์ทรัพยากร ตลอดจนอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ เพื่อเป็นประสบการณ์ให้กับผู้ที่มาเยือนต่อๆ ไป

เบญจมาศ ณ ทองแก้ว, ธาราทิพย์ เกิดสุวรรณ์, จิรัชยา ปรีชาชน, และอำนาจ รักษาพล (2560) ได้ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอาหารตลาดใต้เคี่ยม จังหวัดชุมพร วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจประเภทอาหาร การตัดสินใจเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ของผู้ประกอบการ กระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารในตลาดใต้เคี่ยม เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามนักท่องเที่ยว จำนวน 300 ชุด และแบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ จำนวน 30 ชุด ผลการศึกษาพบว่า อาหารในตลาดใต้เคี่ยม มี 3 ประเภท ได้แก่ อาหารทะเล อาหารท้องถิ่น และอาหารความหวานพร้อมรับประทาน สำหรับการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ประประกอบการใช้กระบอกไม้ไผ่ ใบตอง และกะลามะพร้าว เนื่องจากเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ที่ใช้วัสดุธรรมชาติอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากมีความคิดสร้างสรรค์และเป็นการนำเอาวัสดุธรรมชาติมาช่วยในการลดขยะพลาสติก

คเชนทร์ วัฒนโกศล, ศิวาพร พยัคฆนันท์, รุจิเรศ รุ่งสว่าง, หทัยชนก รัตนถาวรกิติ และฐานิดา สิทธิเสือ (2563) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่ออาหารพื้นถิ่น จังหวัดสุรินทร์ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคและความพึงพอใจของ

นักท่องเที่ยวชาวไทยและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริโภคกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่ออาหารพื้นถิ่น จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการเก็บตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 383 คน ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริโภคอาหารพื้นถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 นักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ รายได้และอาชีพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารพื้นถิ่นแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารพื้นถิ่นไม่แตกต่างกัน และนักท่องเที่ยวที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้และอาชีพที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่ออาหารพื้นถิ่นแตกต่างกัน และพบว่า ความพึงพอใจอาหารพื้นถิ่นโดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารพื้นถิ่น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ สรุปได้ดังนี้ (1) สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยจะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวให้ความนิยมกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารมากขึ้น เนื่องจากอาหารเป็นหนึ่งในปัจจัย 4 และอาหารของแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันออกไปตามวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น จึงทำให้เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอาหารมีด้วยกันหลายรูปแบบ อาทิเช่น การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร การเดินทางเพื่อมาเรียนรู้เกี่ยวกับการทำอาหาร การเยี่ยมชมสถานที่ทำอาหาร การสาธิตการทำอาหาร หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ที่มีสัมพันธ์กับอาหาร และการท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหารของแต่ละท้องถิ่น เป็นต้น จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันทั้งคนไทยและต่างชาติให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวเชิงอาหารมากขึ้น เนื่องจากเป็นการได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมการกิน รวมถึงรสชาติอาหารของแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยเป็นการศึกษาทั้งทางฝั่งของนักท่องเที่ยว และฝั่งของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทางฝั่งของนักท่องเที่ยวผู้วิจัยทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว โดยกำหนดหัวข้อจากองค์ประกอบของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ได้แก่ เป้าหมายในการท่องเที่ยว การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว และความประทับใจในการท่องเที่ยว ส่วนการศึกษาความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว กำหนดหัวข้อจากสิ่งสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ได้แก่ ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ ความสะดวกในการเข้าถึง ความประทับใจ และองค์ประกอบของการบริการ และในส่วนทางฝั่งของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้ทำการศึกษามุมมองผ่านสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมีทั้งเหมือน และแตกต่างกัน ตามปัจจัยดังต่อไปนี้ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ของนักท่องเที่ยว ปัจจัยที่แตกต่างกันชัดที่สุดคือรายได้ เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูงจะมีโอกาสในการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเชิงอาหารสูงกว่า และ (3) การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ถึงแม้การท่องเที่ยวเชิงอาหารที่กำลังเป็นที่ได้รับความนิยม และสามารถใช้อาหารเป็นจุดดึงดูดในการกระตุ้นให้เกิดการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวแล้ว ยังต้องมีการพัฒนาสถานที่ต่างๆ เช่น ที่พัก ห้องน้ำ ร้านอาหาร และร้านขายของฝาก เป็นต้น เพื่อรองรับ

นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุ คนพิการ หรือเด็ก เพื่อความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจอีกด้วย

2.9 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

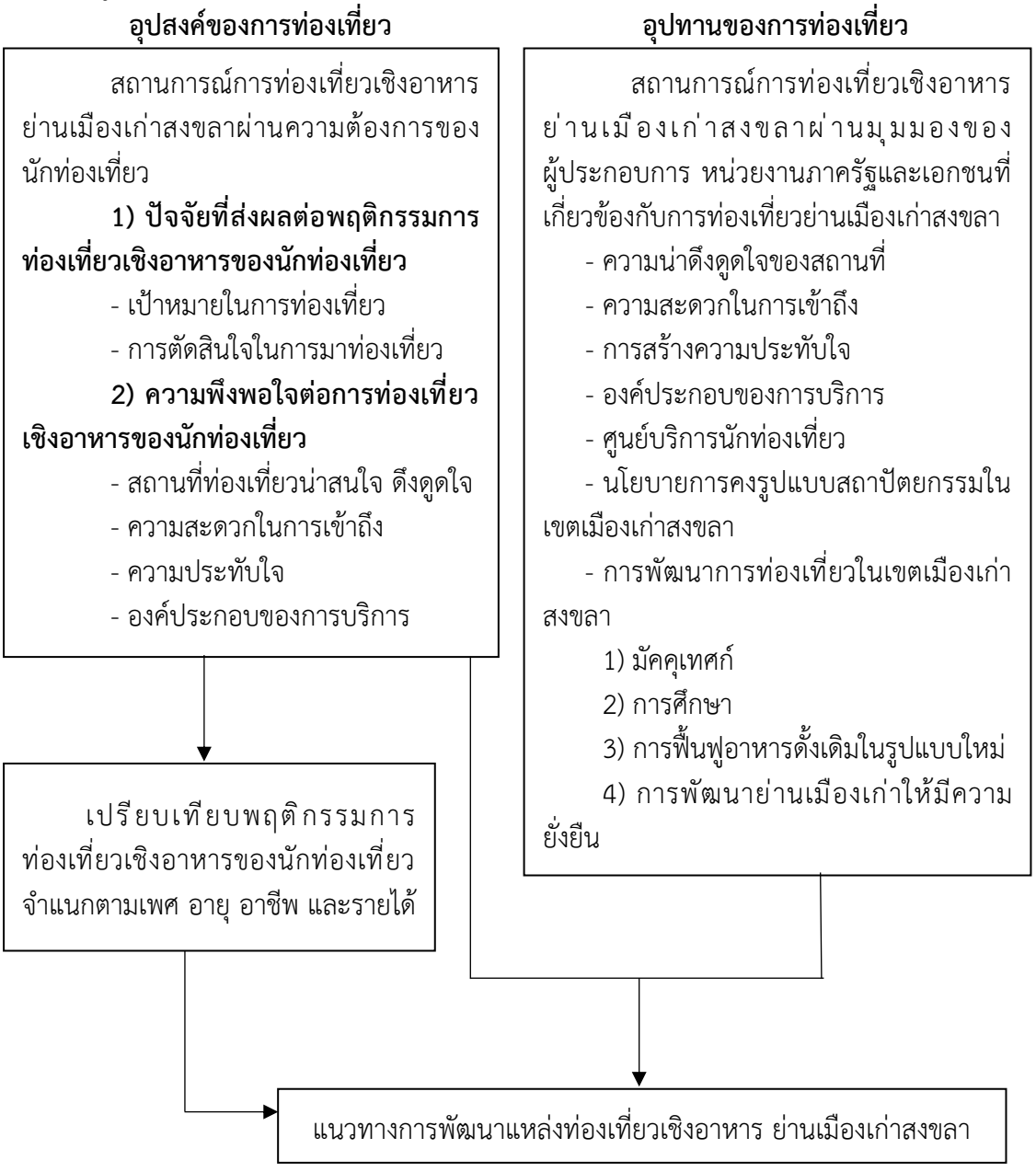

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า การศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารผู้วิจัยต้องการศึกษาทั้ง 2 ฝั่ง ได้แก่ อุปสงค์ของการท่องเที่ยวคือ สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว ประการแรกคือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งประกอบด้วย (1) เป้าหมายในการท่องเที่ยว (2) การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว เป็นการตัดสินใจกระทำกิจกรรมตามที่ตนได้ตัดสินใจเลือกสรรแล้ว

ประการที่สองคือ ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งประกอบด้วย (1) ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ (2) ความสะดวกในการเข้าถึง (3) ความประทับใจ และ (4) องค์ประกอบของการบริการ

ทางด้านอุปทานของการท่องเที่ยวคือ สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งประกอบด้วย (1) ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ (2) ความสะดวกในการเข้าถึง (3) การสร้างความประทับใจ และ (4) องค์ประกอบของการบริการ (5) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (6) นโยบายการคงรูปแบบสถาปัตยกรรมในเขตเมืองเก่าสงขลา และ (7) การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าสงขลา โดยประกอบด้วย 1. มัคคุเทศก์ 2. การศึกษา 3. การฟื้นฟูอาหารดั้งเดิมในรูปแบบใหม่ และ 4. การพัฒนาย่านเมืองเก่าให้มีความยั่งยืน

ประการที่สามคือ เปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน โดยทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวต่อเป้าหมายในการท่องเที่ยว และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวต่อการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว

เมื่อได้สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยวหรืออุปสงค์ของการท่องเที่ยว และสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลาหรืออุปทานของการท่องเที่ยว ทางผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลที่ได้จากทั้งทางด้านอุปสงค์อุปทานของการท่องเที่ยว และการเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวมาสังเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา ศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ จากนั้นนำผลการศึกษาทั้งจากนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวิธีการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3.3 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
3.6 การนำเสนอผลการศึกษา

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในแต่ละแบบจะประกอบไปด้วย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งใช้ในการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว จะมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549)

โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

สูตร $n = \frac{P(1 - P)\, Z^2}{E^2}$

โดย n แทน ขนาดตัวอย่าง

P แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่ม ที่ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ Z มีค่าเท่ากับ 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

E แทน ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่เกิดขึ้นเท่ากับ .05

แทนค่า $n = \frac{(.05)(1 - .05)(1.96)^2}{(.05)^2}$

$= 384.16$

ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน โดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บข้อมูล และเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน

ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยทำการแจกแบบสอบถามให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาบริเวณย่านเมืองเก่าสงขลา ประกอบด้วยถนน 3 สาย ได้แก่ ถนนนางงาม ถนนนครนอก และถนนนครใน ทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวในวันธรรมดาและวันหยุด ตั้งแต่เวลา 08.00 - 18.00 น. ใช้วิธีการแบ่งช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลออกเป็น 5 ช่วง ดังนี้ (1) 08.00 - 10.00 น. (2) 10.00 - 12.00 น. (3) 12.00 - 14.00 น. (4) 14.00 - 16.00 น. และ (5) 16.00 - 18.00 น. จนได้ข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 400 ชุด เหตุผลที่ต้องเก็บในวันธรรมดาและวันหยุด เนื่องจากในแต่ละวันและเวลามีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยผ่านมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา โดยมีจำนวน 10 คนประกอบด้วย

ผู้ประกอบการ ได้แก่ 1) ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา จำนวน 1 คน

2) กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในย่านเมืองเก่าสงขลา จำนวน 6 คน

หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ 1) นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ เทศบาลนครสงขลา จำนวน 1 คน

2) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา จำนวน 1 คน

หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ 1) ภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม จำนวน 1 คน

ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ประกอบการ ได้แก่ ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา และกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในย่านเมืองเก่าสงขลา หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ เทศบาลนครสงขลา และนักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการสำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและการท่องเที่ยว หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม โดยมีการคัดเลือกผู้ให้สัมภาษณ์จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง

เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วยผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานภาคเอกชน ในส่วนของผู้ประกอบการ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ประธานชุมชน 1 คน และกลุ่มพ่อค้าแม่ค้า หรือกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีถนน 3 สาย คือ ถนนนครนอก ถนนนครใน และถนนนางงาม ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกจากถนนสายละ 2 คน รวมเป็น 6 คน และในส่วนของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีเกณฑ์การเลือกจากหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา หน่วยงานละ 1 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่งคือ แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร และความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ประเภทที่สองคือ แบบสัมภาษณ์จากผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด ดังต่อไปนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

แบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 11 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการสำรวจรายการ (Check list) และการเติมในช่องว่าง ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเพศ ศาสนา อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา ท่านทราบข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาจากแหล่งใด และภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา ประกอบด้วยกัน 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป้าหมายในการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 2 การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา ประกอบด้วยกัน 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 สถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจ

ส่วนที่ 2 ความสะดวกในการเข้าถึง

ส่วนที่ 3 ความประทับใจ

ส่วนที่ 4 องค์ประกอบของการบริการ

โดยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนตามระดับพฤติกรรมและความพึงพอใจ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มาก

3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง น้อย

1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์การประเมินค่าคะแนนที่ได้จาการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) ผู้วิจัยใช้สูตรคำนวณหาความกว้างของชั้น (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549)

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงที่สุด - ข้อมูลที่มีค่าต่ำที่สุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

โดยค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้นำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีระดับพฤติกรรมและความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.41 - 4.20 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีระดับพฤติกรรมและความพึงพอใจในระดับมาก

2.61 - 3.40 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีระดับพฤติกรรมและความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1.81 - 2.60 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีระดับพฤติกรรมและความพึงพอใจในระดับน้อย

1.00 - 1.80 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีระดับพฤติกรรมและความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็น

การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นหลัก 7 ประเด็น คือ ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ ความสะดวกในการเข้าถึง การสร้างความประทับใจ องค์ประกอบของการบริการ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว นโยบายการคงรูปแบบสถาปัตยกรรมในเขตเมืองเก่าสงขลา และการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าสงขลา ในการสัมภาษณ์จะมีแนวคำถามที่กำหนดไว้ล่วงหน้า พร้อมมีอุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เช่น การบันทึกเสียง การจดบันทึก และการบันทึกภาพ เป็นต้น

3.3 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1) เครื่องมือเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารและความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1.1 เครื่องมือเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม ภายใต้ขอบข่ายของการวิจัยคือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารและความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

1.2 กำหนดขอบเขตของข้อคำถามจากตัวแปรที่จะศึกษา แล้วสร้างแบบคำถามจากขอบเขตตัวแปรดังกล่าว

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาตรวจสอบโครงสร้างคำถาม การใช้ภาษา และความครอบคลุมในเนื้อหาสาระ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความครอบคลุม ความชัดเจนของข้อมูล และให้คำแนะนำสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป

2) เครื่องมือเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Protocol) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่าสงขลา โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 กำหนดขอบข่ายข้อมูลที่ต้องการให้ครอบคลุมกรอบการศึกษาค้นคว้า

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาความถูกต้องและให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมถึงความถูกต้องเหมาะสม และปรับปรุงแก้ไขทางด้านภาษาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูลสำคัญในการวิจัยต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จะถูกนำแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยใช้วิธีการดังนี้

การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา และแบบสัมภาษณ์สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยนำเครื่องมือมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาที่เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงที่ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาว่าข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัดเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้มากน้อยเพียงใด ให้มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้เกิดความเหมาะสม ถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์/เนื้อหา

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นตรงจุดประสงค์/เนื้อหา

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงจุดประสงค์/เนื้อหา

แล้วนำข้อมูลที่ได้จาการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item - Objective Congruence หรือ IOC) จากสูตร

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์หรือตรงตามเนื้อหานั้นแสดงว่าข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้ (ปราณี หลำเบ็ญสะ, 2553)

การหาความเชื่อมั่น (Reliability)

เป็นความคงเส้นคงวาของคะแนนในการวัดแต่ละครั้ง หรือความคงที่ของผลการวัด ผลของการวัดไม่ว่าจะเป็นคะแนนหรืออันดับที่ก็ตาม เมื่อวัดได้ผลออกมาแล้วสามารถเชื่อถือได้ในระดับสูง จนสามารถประกันได้ว่าถ้ามีการตรวจสอบผลซ้ำอีกไม่ว่ากี่ครั้งก็จะได้ผลใกล้เคียงและสอดคล้องกับผลการวัดเดิม (ปราณี หลำเบ็ญสะ, 2553)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาไปทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มประชากรซึ่งไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นตามวิธีของ Cronbach’s Alpha เพื่อหาค่า “สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น” (Alpha Coefficient) ต้องไม่ต่ำกว่า 0.70 จึงจะอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเชื่อถือได้ (พรรณี ลีกิจวัฒนะ, 2557) ตามสูตร

$$\alpha = \left(\frac{k}{k-1}\right)\left(1-\frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right)$$

เมื่อ α แทน ความเที่ยงของแบบสอบถาม

k แทน จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถาม

1.1 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ครอบคลุมประเด็นหลักๆ จากหนังสือ ตำรา บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์และอินเทอร์เน็ต

1.2 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีการวางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสำรวจวันเวลาที่นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าแล้วเฉลี่ยการเก็บข้อมูลทั้งวันธรรมดาหรือวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อไม่ให้ข้อมูลกระจุกตัวและเกิดการเบี่ยงเบน (Bias) ของข้อมูล

1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

1.4 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบแบบสอบถามทุกฉบับให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน

1.5 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลผลต่อไป

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแบบสัมภาษณ์

2.1 เบื้องต้นผู้วิจัยทำการศึกษาชุมชน โดยใช้เครื่องมือการศึกษาชุมชนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 ประสานงานไปยังผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลาก่อนล่วงหน้า เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง

2.4 ทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตามแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่กำหนดไว้

2.5 ผู้วิจัยสรุป และรวบรวมข้อคำถามและคำตอบในแต่ละข้อ

2.6 เมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง ผู้วิจัยจะสรุปข้อมูลอีกครั้ง และหากผู้ให้สัมภาษณ์มีข้อมูลหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมก็จะบันทึกข้อมูลเพิ่มเติม

2.7 การสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยได้บันทึกเสียง และภาพไว้ทุกครั้งที่สัมภาษณ์ โดยจะขออนุญาตในการบันทึกเสียงผู้ให้สัมภาษณ์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อย ในการจัดทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

2) กรอกรหัสแบบสอบถาม

3) กำหนดตัวแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามในแต่ละข้อ จากนั้นบันทึกข้อมูล

4) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ศาสนา อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา ท่านทราบข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาจากแหล่งใด และภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว โดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. วิเคราะห์การเปรียบเทียบอายุ อาชีพ และรายได้กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยใช้ค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนด้วย (One-way Anova) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถามตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไปเพื่อหาความแตกต่างของข้อมูล โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. วิเคราะห์เพศกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ผู้วิจัยวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่า (t - test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของข้อมูล โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้ (ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, 2546)

กรณีความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากัน ใช้สูตร

$$t = \frac{\left(\overline{X_1} - \overline{X_2}\right)}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} \quad , \quad df = \frac{(S_1^2/n_1 + S_2^2/n_2)^2}{\frac{(S_1^2/n_1)^2}{n_1 - 1} + \frac{(S_2^2/n_2)^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ t แทน ค่าการแจกแจงของที (t - Distribution)

$\overline{X_1}$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1

$\overline{X_2}$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

S_1^2 แทน ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2^2 แทน ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวออย่างที่ 1

n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวออย่างที่ 2

กรณีความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน ใช้สูตร

$$t = \frac{\overline{X}_1 - \overline{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1-1)S_1^2 + (n_2-1)S_2^2}{n_1+n_2-2}\left\{\frac{1}{n_1}+\frac{1}{n_2}\right\}}} \quad , \text{df} = n_1 + n_2 - 2$$

เมื่อ t แทน ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที (t-distribution)

$\overline{X_1}$ แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มที่ 1

$\overline{X_2}$ แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มที่ 2

S_1^2 แทน ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 1

S_2^2 แทน ความแปรปรวนของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

n_1 แทน ขนาดของกลุ่มตัวออย่างที่ 1

n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวออย่างที่ 2

จากการวิเคราะห์ทดสอบค่า (t - test) ผู้วิจัยต้องการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ อาชีพ และรายได้กับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันอาจมีปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารที่แตกต่างกัน โดยนำผลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์หาความแตกต่างของข้อมูล เพื่อเปรียบเทียบว่าเพศ อายุ อาชีพ และรายได้มีผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารแตกต่างกันอย่างไร

5. วิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) ผู้วิจัยถอดข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเสียง เพื่อมาพิจารณาร่วมกับการจดบันทึกข้อมูลของผู้วิจัย จากนั้นทำความเข้าใจในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน

2) วิเคราะห์โดยการตีความในรูปแบบของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Contest Analysis)

3) ทำการสรุป โดยนำมาเขียนเป็นประโยค หรือข้อความเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะและความเชื่อมโยงของข้อมูลที่ศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่อวิเคราะห์ถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบันของย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารของย่านเมืองเก่าสงขลา

3.6 การนำเสนอผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษา โดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t – test และค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนด้วย (One-way Anova) ในการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้พรรณนา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติออกมาในรูปแบบตาราง และพรรณนาความ จากนั้นผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากแบบสอบถามที่ได้จากนักท่องเที่ยว และแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง มาสังเคราะห์ร่วมกัน เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา จากนั้นนำแนวทางที่ได้จากการวิจัยเสนอให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา และศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ จากนั้นนำผลการศึกษาทั้งจากนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

4.1 ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ผลการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา

4.3 ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ผลการศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้

4.4 ส่วนที่ 4 วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา

โดยมีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน
Df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
Sig	แทน	ความน่าจะเป็นสำหรับบอกความมีนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ศาสนา อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา ทราบข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาจากแหล่งใด และภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.1 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	115	28.7
หญิง	285	71.3
รวม	**400**	**100**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 71.3 และรองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7

ตารางที่ 4.2 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามศาสนา

ศาสนา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พุทธ	335	83.8
อิสลาม	63	15.8
คริสต์	2	0.8
รวม	**400**	**100**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 83.8 รองลงมานับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 และน้อยที่สุดนับถือศาสนาคริสต์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8

ตารางที่ 4.3 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20 ปีหรือต่ำกว่า	104	26.0
21 - 30 ปี	114	28.5
31 - 40 ปี	75	18.8
41 - 50 ปี	45	11.3
51 - 60 ปี	54	13.5
61 ปีขึ้นไป	8	2.0
รวม	**400**	**100**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 21 - 30 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมาอายุ 20 ปีหรือต่ำกว่า จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 รองลงมาอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 รองลงมาอายุ 51 - 60 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 รองลงมาอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3 และน้อยที่สุดอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	242	60.5
สมรส	138	34.5
หม้าย/หย่าร้าง	7	1.8
แยกกันอยู่	13	3.3
รวม	**400**	**100**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สถานภาพโสด จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.5 รองลงมาสถานภาพสมรส จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 รองลงมาสถานภาพแยกกันอยู่ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 และน้อยที่สุดสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	5	1.3
มัธยมศึกษา	111	27.3
ปวส./อนุปริญญา	65	16.3
ปริญญาตรี	195	48.3
ปริญญาโท	24	6.0
สูงกว่าปริญญาโท	0	0
รวม	**400**	**100**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 การศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 การศึกษาระดับปวส./อนุปริญญา จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 การศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และน้อยที่สุดการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	121	30.3
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	94	23.5
พนักงานบริษัท/รับจ้าง	106	26.5
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	52	13.0
เกษตรกร	27	6.8
รวม	**400**	**100**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/รับจ้างจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 94 คนคิดเป็นร้อยละ 23.5 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 และน้อยที่สุดประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
15,000 บาทหรือต่ำกว่า	239	59.8
15,001 - 25,000 บาท	88	22.0
25,001 - 35,000 บาท	14	3.5
35,001 - 40,000 บาท	12	3.0
40,001 - 45,000 บาท	12	3.0
45,001 บาทขึ้นไป	35	8.8
รวม	**400**	**100**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รายได้ 15,000 บาทหรือต่ำกว่า จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รายได้ 15,001 - 25,000 บาท จำนวน 88 คนคิดเป็นร้อยละ 22.0 รายได้ 45,001 บาทขึ้นไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 รายได้ 25,001 - 35,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 และน้อยที่สุดรายได้ 35,001 - 40,000 บาท และ 40,001 - 45,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
500 บาทหรือต่ำกว่า	111	27.8
501 - 1,000 บาท	98	24.5
1,001 - 1,500 บาท	62	15.5
1,501 - 2,000 บาท	49	12.3
2,001 - 2,500 บาท	21	5.3
2,501 บาทขึ้นไป	59	14.8
รวม	**400**	**100**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 500 บาทหรือต่ำกว่า จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 501 - 1,000 บาท จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 1,001 - 1,500 บาท จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 2,501 บาทขึ้นไป จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 1,501 - 2,000 บาท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 และน้อยที่สุดมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 2,001 - 2,500 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา

จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ครั้งแรก	7	1.8
2 - 5 ครั้ง	151	37.8
6 - 10 ครั้ง	65	16.3
10 ครั้งขึ้นไป	177	44.3
รวม	**400**	**100**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลาจำนวน 10 ครั้งขึ้นไป จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมามาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลาจำนวน 2 - 5 ครั้ง จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 รองลงมามาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลาจำนวน 6 - 10 ครั้ง จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 และน้อยที่สุดมาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นครั้งแรก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการกลับมาเที่ยวซ้ำ ทำให้เห็นว่าย่านเมืองเก่าสงขลาสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาเที่ยวซ้ำได้อีก

ตารางที่ 4.10 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลา

ท่านทราบข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาจากแหล่งใด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	18	1.9
วิทยุ/โทรทัศน์	85	8.9
นิตยสาร/วารสาร	35	3.7
Facebook	267	28.0
บุคคลใกล้ชิด	284	29.7
Instagram	85	8.9
Internet	181	19.0
รวม	**400**	**100**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาจากบุคคลใกล้ชิด จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 รับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาจาก Facebook จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 รับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาจาก Internet จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 ทราบข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาจากวิทยุ/โทรทัศน์ และ Instagram จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 รับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาจากนิตยสาร/วารสาร จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 และน้อยที่สุดรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาจากหนังสือพิมพ์จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเห็นได้ว่า สื่อออนไลน์ อย่างเช่น Facebook Internet มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักสถานที่ท่องเที่ยว และร้านอาหารต่างๆ ได้ง่าย และการบอกเล่าเรื่องราว ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวจากบุคคลใกล้ชิดก็เป็นอีกสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักกับสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ

ตารางที่ 4.11 จำนวน ร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว

ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เชียงราย	2	0.5
กรุงเทพมหานคร	1	0.3
ระนอง	2	0.5
ชุมพร	2	0.5
พังงา	2	0.5
สุราษฎร์ธานี	4	1.0
นครศรีธรรมราช	6	1.5

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตรัง	8	2.0
พัทลุง	5	1.3
สงขลา	327	81.8
ปัตตานี	20	5.0
ยะลา	12	3.0
นราธิวาส	9	2.3
รวม	**400**	**100**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนามาจากจังหวัดสงขลา จำนวน 327 คน คิดเป็นร้อยละ 81.8 ภูมิลำเนามาจากจังหวัดปัตตานี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ภูมิลำเนามาจากจังหวัดยะลา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 ภูมิลำเนามาจากจังหวัดนราธิวาส จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ภูมิลำเนามาจากจังหวัดตรัง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ภูมิลำเนามาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ภูมิลำเนามาจากจังหวัดพัทลุง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3 ภูมิลำเนามาจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ภูมิลำเนามาจากจังหวัดเชียงราย ระนอง ชุมพร และพังงา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 และน้อยที่สุดมีภูมิลำเนามาจากจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.3 ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมายังย่านเมืองเก่าสงขลา เป็นนักท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลาและจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน เนื่องจากระยะทางในการเดินทางใช้เวลาไม่นาน ทำให้ในช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์นักท่องเที่ยวจากจังหวัดใกล้เคียงสามารถเดินทางมายังย่านเมืองเก่าสงขลาได้สะดวกภายในเวลาที่จำกัด

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามสรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง นับถือศาสนาพุทธ อยู่ในช่วงอายุ 21 - 30 ปี มีสถานภาพโสด มีระดับวุฒิการศึกษาสูงสุด คือระดับปริญญาตรี ซึ่งมีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ 15,000 บาทหรือต่ำกว่า และมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว คือ 500 บาทหรือต่ำกว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา 10 ครั้งขึ้นไป โดยนักท่องเที่ยวเหล่านี้จะทราบข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาจากบุคคลใกล้ชิด และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสงขลา

4.2 ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ผลการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา โดยการสอบถามนักท่องเที่ยว และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งมีการสอบถามนักท่องเที่ยวด้วยกัน 2 ประเด็น ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลาประกอบด้วย (1) เป้าหมายในการท่องเที่ยว (2) การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว และความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลาประกอบด้วย (1) ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ (2) ความสะดวกในการเข้าถึง (3) ความประทับใจ และ (4) องค์ประกอบของการบริการ และสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา 7 ประเด็น ได้แก่ (1) ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ (2) ความสะดวกในการเข้าถึง (3) การสร้างความประทับใจ และ (4) องค์ประกอบของการบริการ (5) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (6) นโยบายการคงรูปแบบสถาปัตยกรรมในเขตเมืองเก่าสงขลา และ (7) การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าสงขลา

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา ได้แก่ เป้าหมายในการท่องเที่ยว และการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.12 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเป้าหมายในการท่องเที่ยว

เป้าหมายในการท่องเที่ยว	ระดับพฤติกรรม					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
1. ลิ้มรสชาติอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ในย่านเมืองเก่าสงขลา	104 (26.0)	162 (40.5)	111 (27.8)	12 (3.0)	11 (2.8)	3.84	0.94	มาก
2. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำอาหารท้องถิ่นในย่านเมืองเก่าสงขลา	46 (11.5)	157 (39.3)	122 (30.5)	39 (9.8)	36 (9.0)	3.35	1.09	มาก
3. ศึกษาวัฒนธรรมการรับประทานอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา	79 (19.8)	119 (29.8)	128 (32.0)	31 (7.8)	43 (10.8)	3.40	1.20	ปานกลาง

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

เป้าหมายในการท่องเที่ยว	ระดับพฤติกรรม					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
4. ชิมอาหารท้องถิ่น และเครื่องดื่มจากร้านดังในย่านเมืองเก่าสงขลาที่สื่อและสังคมออนไลน์แนะนำ	123 (30.8)	129 (32.3)	91 (22.8)	40 (10.0)	17 (4.3)	3.75	1.12	มาก
5. ซื้ออาหาร ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นไปรับประทาน หรือไปเป็นของฝาก	81 (20.3)	135 (33.8)	123 (30.8)	48 (12.0)	13 (3.3)	3.56	1.04	มาก
6. มาตามคำแนะนำออนไลน์เกี่ยวกับร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา	80 (20.0)	143 (35.8)	121 (30.3)	36 (9.0)	20 (5.0)	3.57	1.06	มาก
7. มาตามคำบอกเล่าเกี่ยวกับร้านอาหารที่ขึ้นชื่อภายในย่านเมืองเก่าสงขลา จากคนที่เคยมาท่องเที่ยว	92 (23.0)	136 (34.0)	100 (25.0)	57 (14.2)	15 (3.8)	3.58	1.10	มาก
8. ผ่อนคลายความเครียด โดยการเดินทางมารับประทานอาหาร และชมบรรยากาศในย่านเมืองเก่าสงขลา	120 (30.0)	158 (39.5)	98 (24.5)	17 (4.3)	7 (1.8)	3.92	0.93	มาก
รวม						**3.62**	**1.06**	**มาก**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.12 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านเป้าหมายในการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลามีระดับพฤติกรรมในภาพรวมด้านเป้าหมายในการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.62 (S.D. = 1.06) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เป้าหมายในการท่องเที่ยว 3 อันดับแรก ได้แก่

เป้าหมายในการท่องเที่ยวเพื่อผ่อนคลายความเครียด โดยการเดินทางมารับประทานอาหาร และชมบรรยากาศในย่านเมืองเก่าสงขลา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.92 รองลงมา คือเพื่อลิ้มรสชาติอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84และลำดับสุดท้าย คือชิมอาหารท้องถิ่น และเครื่องดื่มจากร้านดังในย่านเมืองเก่าสงขลาที่สื่อและสังคมออนไลน์แนะนำ โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว

การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว	ระดับพฤติกรรม					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
1. ชอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการบรรจุอาหาร	72 (18.0)	136 (34.0)	155 (38.8)	33 (8.3)	4 (1.0)	3.60	0.91	มาก
2. ชื่นชอบในสูตรการทำอาหารที่ยังหลงเหลือความดั้งเดิมอยู่ภายในจานอาหาร	129 (32.3)	115 (28.7)	110 (27.5)	28 (7.0)	18 (4.5)	3.77	1.11	มาก
3. ชื่นชอบความคงเอกลักษณ์ของรูปแบบอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา	146 (36.5)	126 (31.5)	117 (29.3)	6 (1.5)	5 (1.3)	4.01	0.91	มาก
4. ชื่นชอบในราคาอาหารที่มีความเหมาะสมกับปริมาณของอาหาร	85 (21.3)	130 (32.5)	130 (32.5)	33 (8.3)	22 (5.5)	3.56	1.08	มาก
5. ชื่นชอบในวัตถุดิบที่มีความสดใหม่ ในการนำมาประกอบอาหาร	110 (27.5)	154 (38.5)	114 (28.5)	15 (3.8)	7 (1.8)	3.86	0.92	มาก
6. ชื่นชอบบรรยากาศภายในร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา	172 (43.0)	133 (33.3)	80 (20.0)	14 (3.5)	1 (0.3)	4.15	0.88	มาก
7. ชื่นชอบในการดูแลรักษาความสะอาดภายในร้านอาหาร	142 (35.5)	158 (39.5)	82 (20.5)	18 (4.5)	0 (0)	4.06	0.86	มาก
รวม						**3.86**	**0.95**	**มาก**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.13 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลามีระดับพฤติกรรมในภาพรวมด้านการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.86 (S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว 3 อันดับแรก ได้แก่

การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยวเพราะชื่นชอบบรรยากาศภายในร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 รองลงมา คือชื่นชอบในการดูแลรักษาความสะอาดภายในร้านอาหาร โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06 และลำดับสุดท้าย คือชื่นชอบความคงเอกลักษณ์ของรูปแบบอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังย่านเมืองเก่าสงขลา มีปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยจำแนกตามเป้าหมายในการท่องเที่ยวและการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว ซึ่งเป้าหมายในการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีเป้าหมายเพื่อผ่อนคลายความเครียด โดยการเดินทางมารับประทานอาหารและชมบรรยากาศในย่านเมืองเก่าสงขลา อยู่ในระดับมาก และการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยวเพราะชื่นชอบบรรยากาศภายในร้านอาการในย่านเมืองเก่าสงขลา อยู่ในระดับมาก

การศึกษาความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา ได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจ ความสะดวกในการเข้าถึง ความประทับใจ และองค์ประกอบของการบริการ

ตารางที่ 4.14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านสถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจ

สถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจ	ระดับพฤติกรรม					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
1. ย่านเมืองเก่าสงขลามีร้านอาหารหลากหลาย ทั้งคาวหวาน และของฝากให้เลือกเป็นจำนวนมาก	136 (34.0)	162 (40.5)	84 (21.0)	15 (3.8)	3 (0.8)	4.03	0.88	มาก
2. ในย่านเมืองเก่าสงขลามีร้านอาหารที่ดัดแปลงมาจากอาคาร บ้านเรือนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น	153 (38.3)	148 (37.0)	77 (19.3)	15 (3.8)	7 (1.8)	4.06	0.94	มาก
3. สภาพพื้นที่ของย่านเมืองเก่ายังคงเอกลักษณ์ของชุมชนไว้	175 (43.8)	126 (31.5)	86 (21.5)	9 (2.3)	4 (1.0)	4.15	0.90	มาก
4. ความงดงามของศิลปะบนฝาผนัง (Street Art) ภายในย่านเมืองเก่าสงขลา	131 (32.8)	136 (34.0)	118 (29.5)	12 (3.0)	3 (0.8)	3.95	0.90	มาก
5. ย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากเข้ามาท่องเที่ยว รู้จักวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ในพื้นที่	147 (36.8)	154 (38.5)	79 (19.8)	15 (3.8)	5 (1.3)	4.06	0.91	มาก
6. ย่านเมืองเก่าสงขลามีพื้นที่ของชุมชนอยู่ติดกับท่าเรือประมงและทรัพยากรธรรมชาติ	194 (48.5)	118 (29.5)	73 (18.3)	9 (2.3)	6 (1.5)	4.21	0.92	มากที่สุด
รวม						**4.08**	**0.91**	**มาก**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.14 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านสถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจ พบว่า นักท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลามีระดับพฤติกรรมในภาพรวมด้านสถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 4.08 (S.D. = 0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจ 2 อันดับแรก ได้แก่

สถานที่ท่องเที่ยวของย่านเมืองเก่าสงขลามีพื้นที่ของชุมชนอยู่ติดกับท่าเรือประมง และทรัพยากรธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.21 รองลงมา คือ สภาพพื้นที่ของย่านเมืองเก่ายังคงเอกลักษณ์ของชุมชนไว้ โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านความสะดวกในการเข้าถึง

ความสะดวกในการเข้าถึง	ระดับพฤติกรรม					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
1. มีข้อมูลจากคนในท้องถิ่นหรือสื่อออนไลน์ถึงร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลาที่ต้องไม่พลาดที่จะไปรับประทาน	116 (29.0)	141 (35.3)	96 (24.0)	28 (7.0)	19 (4.8)	3.77	1.09	มาก
2. ย่านเมืองเก่าสงขลามีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว	45 (11.3)	82 (20.5)	123 (30.8)	92 (23.0)	58 (14.5)	2.91	1.21	ปานกลาง
3. ภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีบริการห้องน้ำให้บริการเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว	22 (5.5)	51 (12.8)	103 (25.8)	141 (35.3)	83 (20.8)	2.47	1.12	น้อย
4. ย่านเมืองเก่าสงขลามีรถรางนำเที่ยว เพื่อพานักท่องเที่ยวไปยังจุดต่างๆ และมีบริการตลอดเวลา เพื่อให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา	46 (11.5)	61 (15.3)	130 (32.5)	110 (27.5)	53 (13.3)	2.84	1.18	ปานกลาง
5. ย่านเมืองเก่าสงขลามีร้านอาหารที่มีราคาอาหารในราคาย่อมเยา เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีความสุขกับการลิ้มรสชาติอาหารที่มีราคาสบายกระเป๋า	38 (9.5)	132 (33.0)	90 (22.5)	100 (25.0)	40 (10.0)	3.07	1.17	ปานกลาง

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ความสะดวกในการเข้าถึง	ระดับพฤติกรรม					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
6. ย่านเมืองเก่าสงขลามีป้ายบอกทางที่ชัดเจนสำหรับให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังจุดต่างๆ ได้สะดวก	50 (12.5)	137 (34.3)	93 (23.3)	74 (18.5)	46 (11.5)	3.18	1.21	ปานกลาง
7. ย่านเมืองเก่าสงขลามีที่จอดรถพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวเพียงพอ	38 (9.5)	47 (11.8)	133 (33.3)	108 (27.0)	74 (18.5)	2.67	1.18	ปานกลาง
8. สภาพแวดล้อมภายในย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นพื้นที่ที่สวยงาม	89 (22.3)	201 (50.2)	87 (21.8)	19 (4.8)	4 (1.0)	3.88	0.84	มาก
9. การเดินทางมายังย่านเมืองเก่าสงขลามีความสะดวกรวดเร็ว	93 (23.3)	169 (42.3)	105 (26.3)	26 (6.5)	7 (1.8)	3.79	0.93	มาก
รวม						**3.18**	**1.10**	**ปานกลาง**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.15 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านความสะดวกในการเข้าถึง พบว่า นักท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลามีระดับพฤติกรรมในภาพรวมด้านความสะดวกในการเข้าถึง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 3.18 (S.D. = 1.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสะดวกในการเข้าถึง 3 อันดับแรก ได้แก่

ความสะดวกในการเข้าถึงในเรื่องสภาพแวดล้อมภายในย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นพื้นที่ที่สวยงาม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.88 รองลงมา คือการเดินทางมายังย่านเมืองเก่าสงขลามีความสะดวกรวดเร็ว โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 และลำดับสุดท้าย คือมีข้อมูลจากคนในท้องถิ่นหรือสื่อออนไลน์ถึงร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลาที่ต้องไม่พลาดที่จะไปรับประทาน โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.77 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านความประทับใจ

ความประทับใจ	ระดับพฤติกรรม					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
1. มีความสุขกับการลิ้มรสชาติอาหารที่มีขายภายในย่านเมืองเก่าสงขลา	117 (29.3)	163 (40.8)	104 (26.0)	10 (2.5)	6 (1.5)	3.94	0.89	มาก
2. ได้เรียนรู้วิธีการทำอาหารพื้นถิ่นของย่านเมืองเก่าสงขลาจากผู้ประกอบการ	95 (23.8)	138 (34.5)	93 (23.3)	50 (12.5)	24 (6.0)	3.58	1.15	มาก
3. ประทับใจในการที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทาง ห้องน้ำ ที่นั่งพักผ่อน และรถรางนำเที่ยวเป็นต้น	41 (10.3)	112 (28.0)	109 (27.3)	86 (21.5)	52 (13.0)	3.01	1.20	ปานกลาง
4. ได้ย้อนเวลากลับไปรับประทานอาหารประเภทต่างๆ ที่หาไม่ได้จากที่อื่น นอกจากย่านเมืองเก่าสงขลา	96 (24.0)	161 (40.3)	96 (24.0)	28 (7.0)	19 (4.8)	3.72	1.05	มาก
5. ย่านเมืองเก่าสงขลามีอาหารที่รสชาติอร่อย และมีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นให้เลือกด้วยกันหลายร้าน	97 (24.3)	157 (39.3)	102 (25.5)	26 (6.5)	18 (4.5)	3.72	1.04	มาก
6. อาหารในย่านเมืองเก่าสงขลามีความสดใหม่ และสะอาด ถูกสุขลักษณะ	112 (28.0)	163 (40.8)	94 (23.5)	21 (5.3)	10 (2.5)	3.87	0.97	มาก
7. การจัดตกแต่งบรรจุภัณฑ์ของอาหารภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีความสวยงาม และเป็นเอกลักษณ์	100 (25.0)	174 (43.5)	111 (27.8)	11 (2.8)	4 (1.0)	3.89	0.85	มาก
8. อาหารภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีคุณค่าของสารอาหารที่ครบถ้วน	102 (25.5)	166 (41.5)	85 (21.3)	32 (8.0)	15 (3.8)	3.77	1.04	มาก
9. อาหารภายในย่านเมืองเก่าสงขลา มีส่วนประกอบที่ครบถ้วน มีวัตถุดิบที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค	86 (21.5)	191 (47.8)	103 (25.8)	16 (4.0)	4 (1.0)	3.85	0.84	มาก

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ความประทับใจ	ระดับพฤติกรรม					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
10. ร้านอาหารหรือสถานที่จัดจำหน่ายภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีการบริการที่ดี และมีความรวดเร็วในการให้บริการ	115 (28.7)	171 (42.8)	98 (24.5)	9 (2.3)	7 (1.8)	3.95	0.88	มาก
11. ร้านอาหารภายในย่านเมืองเก่าสงขลา มีราคาอาหารที่เหมาะสมกับคุณภาพของอาหาร	140 (35.0)	151 (37.8)	78 (19.5)	15 (3.8)	16 (4.0)	3.96	1.03	มาก
12. การเดินทางมายังร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา สามารถเดินทางมาได้สะดวก	148 (37.0)	141 (35.3)	82 (20.5)	22 (5.5)	7 (1.8)	4.00	0.98	มาก
13. ร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลามีระบบสื่อสารเพื่อจองหรือสั่งล่วงหน้าก่อนไปใช้บริการทำให้นักท่องเที่ยวไม่เสียเวลาในการคอย	78 (19.5)	106 (26.5)	119 (29.8)	50 (12.5)	47 (11.8)	3.30	1.25	ปานกลาง
14. ร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลามีการประชาสัมพันธ์อาหารผ่านสื่อต่างๆ หรือสังคมออนไลน์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ	133 (33.3)	140 (35.0)	91 (22.8)	22 (5.5)	14 (3.5)	3.89	1.04	มาก
15. ท่านชื่นชอบอาหารท้องถิ่นจากร้านค้า/แผงลอย/หาบเร่ในย่านเมืองเก่าสงขลา	109 (27.3)	167 (41.8)	115 (28.7)	7 (1.8)	2 (0.5)	3.94	0.82	มาก
16. ท่านชื่นชอบอาหารท้องถิ่นต่างๆ ที่สื่อออนไลน์แนะนำ	121 (30.3)	177 (44.3)	77 (19.3)	16 (4.0)	9 (2.3)	3.96	0.93	มาก
17. ท่านชื่นชอบอาหารที่คุ้นเคยจากร้านค้า/แผงลอย/หาบเร่ในย่านเมืองเก่าสงขลา	137 (34.3)	135 (33.8)	111 (27.8)	15 (3.8)	2 (0.5)	3.98	0.90	มาก
18. ท่านชื่นชอบอาหารที่คุ้นเคยต่างๆ ที่สื่อออนไลน์แนะนำ	150 (37.5)	148 (37.0)	70 (17.5)	18 (4.5)	14 (3.5)	4.01	1.02	มาก
19. ประทับใจในกาแฟ/เครื่องดื่มจากร้านค้าต่างๆ ที่สื่อและสังคมออนไลน์แนะนำ	125 (31.3)	156 (39.0)	84 (21.0)	17 (4.3)	18 (4.5)	3.88	1.04	มาก

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ความประทับใจ	ระดับพฤติกรรม					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
20. ราคาของที่ระลึกและของฝากภายในย่านเมืองเก่าสงขลาเหมาะสมกับคุณภาพสินค้า	118 (29.5)	160 (40.0)	90 (22.5)	28 (7.0)	4 (1.0)	3.90	0.94	มาก
21. ท่านอยากให้มีเทศกาลอาหารพื้นเมืองในย่านเมืองเก่าสงขลามากน้อยเพียงใด	133 (33.3)	130 (32.5)	74 (18.5)	40 (10.0)	23 (5.8)	3.78	1.18	มาก
22. ท่านอยากให้มีพิพิธภัณฑ์อาหารภายในย่านเมืองเก่าสงขลามากน้อยเพียงใด	58 (14.5)	64 (16.0)	160 (40.0)	81 (20.3)	37 (9.3)	3.06	1.15	ปานกลาง
รวม						**3.77**	**1.01**	**มาก**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.16 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านความประทับใจ พบว่า นักท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลามีระดับพฤติกรรมในภาพรวมด้านความประทับใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.77 (S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความประทับใจ 3 อันดับแรก ได้แก่

สิ่งประทับใจของนักท่องเที่ยวคือชื่นชอบอาหารที่คุ้นเคยต่างๆ ที่สื่อออนไลน์แนะนำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01 รองลงมา คือการเดินทางมายังร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา สามารถเดินทางมาได้สะดวก โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 และลำดับสุดท้าย คือชื่นชอบอาหารที่คุ้นเคยจากร้านค้า/แผงลอย/หาบเร่ในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.98 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านองค์ประกอบของการบริการ

องค์ประกอบของการบริการ	ระดับพฤติกรรม					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
1. มีมัคคุเทศก์พร้อมสำหรับการนำชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ภายในย่านเมืองเก่าสงขลา	44 (11.0)	58 (14.5)	111 (27.8)	126 (31.5)	61 (15.3)	2.75	1.20	ปานกลาง

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

องค์ประกอบของการบริการ	ระดับพฤติกรรม					$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	มากที่สุด (%)	มาก (%)	ปานกลาง (%)	น้อย (%)	น้อยที่สุด (%)			
2. ย่านเมืองเก่าสงขลามีความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวในเรื่องต่างๆ	50 (12.5)	141 (35.3)	107 (26.8)	55 (13.8)	47 (11.8)	3.23	1.19	ปานกลาง
3. ผู้คน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีความเต็มใจในการให้บริการและมีการให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ	74 (18.5)	148 (37.0)	118 (29.5)	48 (12.0)	12 (3.0)	3.56	1.02	มาก
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสังคมออนไลน์	67 (16.8)	129 (32.3)	111 (27.8)	69 (17.3)	24 (6.0)	3.37	1.13	ปานกลาง
5. มีจุดปฐมพยาบาลในกรณีเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินภายในย่านเมืองเก่าสงขลา	50 (12.5)	93 (23.3)	104 (26.0)	94 (23.5)	59 (14.8)	2.95	1.25	ปานกลาง
รวม						**3.17**	**1.16**	**ปานกลาง**

ที่มา : จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

จากตารางที่ 4.17 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามด้านองค์ประกอบของการบริการ พบว่า นักท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลามีระดับพฤติกรรมในภาพรวมด้านองค์ประกอบของการบริการ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม 3.17 (S.D. = 1.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า องค์ประกอบของการบริการ 2 อันดับแรก ได้แก่

การบริการของผู้คน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีความเต็มใจในการให้บริการ และมีการให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.56 รองลงมา คือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสังคมออนไลน์ โดยอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.37 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังย่านเมืองเก่าสงขลามีความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจ ความสะดวกในการเข้าถึง ความประทับใจ และองค์ประกอบของการบริการ ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวมองว่าสถานที่ท่องเที่ยวของย่านเมืองเก่าสงขลามีพื้นที่ของชุมชนอยู่ติดกับท่าเรือประมงและทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความสะดวกในการเข้าถึงนักท่องเที่ยวมองว่าสภาพแวดล้อมภายในย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นพื้นที่ที่สวยงาม อยู่ในระดับมาก สำหรับความประทับใจภายในย่านเมืองเก่าสงขลา

นักท่องเที่ยวชื่นชอบอาหารที่คุ้นเคยต่างๆ ที่สื่อออนไลน์แนะนำ อยู่ในระดับมาก และองค์ประกอบของการบริการ นักท่องเที่ยวชื่อชอบในการบริการของผู้คน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในย่านเมืองเก่าสงขลาที่มีความเต็มใจในการให้บริการ และมีการให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ อยู่ในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ประกอบการ ได้แก่ ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา และกลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในย่านเมืองเก่าสงขลา หน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ เทศบาลนครสงขลา และนักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการสำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา หน่วยงานภาคเอกชน ได้แก่ ภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน

ก่อนการเก็บรวบรวมผู้วิจัยได้ทำการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลให้กับหน่วยงานราชการและเอกชน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เทศบาลนครสงขลา สำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา และภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำความรู้จักกับประธานชุมชน พ่อค้าแม่ค้าที่อาศัยอยู่ในย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 7 ประเด็นหลัก ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1. ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ 2. ความสะดวกในการเข้าถึง 3. การสร้างความประทับใจ 4. องค์ประกอบของการบริการ 5. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 6. นโยบายการคงรูปแบบสถาปัตยกรรมในเขตเมืองเก่าสงขลา และ 7. การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าสงขลา

- ความน่าดึงดูดใจของสถานที่

ย่านเมืองเก่าสงขลา มีถนนสายหลัก 3 สาย ได้แก่ ถนนนครนอก ถนนนครใน และถนนนางงาม เป็นถนนที่ประกอบไปด้วยอาคาร บ้านเรือนและสถาปัตยกรรมที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม ในอดีตย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นย่านการค้าที่สำคัญของเมืองสงขลา และปัจจุบันยังคงมีร้านอาหารดั้งเดิม ผสมกับร้านอาหารฟิวชั่นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับรสชาติอาหาร นอกจากนี้ยังมีการวาดภาพสตรีทอาร์ตที่สะท้อนเรื่องราวชีวิตและวัฒนธรรมของคนสงขลาตามผนังอาคารบ้านเรือน ดังการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

> *“...เรามีทั้งร้านอาหารดั้งเดิม แลนด์มาร์คจุดถ่ายรูปสตรีทอาร์ตทั่วทั้งย่านเมืองเก่าสงขลา และยังมีอาคารเก่าแก่ที่เป็นเสน่ห์ของสงขลาที่ดึงดูดให้ผู้คนเดินทางมาเที่ยว ...”*
>
> (ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

และในทำนองเดียวกัน ก็มีผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกันว่า

> *“...ย่านเมืองเก่าสงขลามีร้านอาหารหลากหลายแนวทั้งแบบดั้งเดิมและประยุกต์ให้ทันสมัย โดยการออกแบบเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ได้มากขึ้น...”*
>
> (ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563

ในลักษณะเดียวกันก็มีผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่คล้ายคลึงกันว่า

“...สำหรับย่านเมืองเก่าสงขลาสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ดี คืออาหาร และสตรีทอาร์ต รวมถึงสถาปัตยกรรมเก่าแก่ที่ชุมชนยังอนุรักษ์ไว้...”

(เทศบาลนครสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

และมีผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์อีก ว่า

“...ก็มีร้านอาหารทั้งดั้งเดิมและสมัยใหม่ที่ดึงดูดลูกค้า ที่ขายอยู่บน ถนนทั้ง 3 สายในเมืองเก่าสงขลา มีการตกแต่งร้านให้น่าสนใจ และยังมีสตรีทอาร์ตให้ถ่ายรูปตามจุดต่างๆ...”

(ร้านมิสเตอร์ลี , สัมภาษณ์เมื่อ 11 ธันวาคม 2563)

สำหรับการพัฒนาสถานที่ของย่านเมืองเก่าให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ ก่อนอื่นต้องทำการปรับภูมิทัศน์ภายในย่านเมืองเก่าสงขลาให้ดูสบายตาขึ้น และปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ในการพัฒนาสิ่งต่างๆ นั้น เกิดจากความร่วมมือของหน่วยงาน และคนในชุมชน ที่ขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กัน ดังการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“...ทางเราร่วมมือกับทางเทศบาลนครสงขลาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น นำสายไฟฟ้าลงดินของถนนนครในและถนนนางงาม การปรับภูมิทัศน์ให้ดูสวยงามและดึงดูดนักท่องเที่ยว...”

(ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

และในทำนองเดียวกัน ก็มีผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกันว่า

“...เราได้ทำการนำสายไฟฟ้าลงดินภายในถนนนครในและถนนนางงาม และยังปรับการจอดรถให้เป็นระเบียบมากยิ่งขึ้น โดยการให้จอดรถตามวันคู่วันคี่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัญจรไปมาได้สะดวก และรถไม่ปิดบังหน้าร้านค้า...”

(เทศบาลนครสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

นอกจากนี้ ทางภาคีคนรักเมืองสงขลา ยังได้มีส่วนร่วมในการจัดเวทีขึ้นหาทางแนวทางร่วมกันในการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลา ว่า

“...เราร่วมกันในการเสนอแนวคิดกับผู้ประกอบการรุ่นใหม่และดั้งเดิมในการจัดเวทีสัมมนาระดมรับฟังความคิดเห็นของคนในย่านเมืองเก่าสงขลา เพื่อนำมาพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาไปในทิศทางเดียวกัน...”

(ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

นอกจากนี้หากย่านเมืองเก่าสงขลาสามารถพัฒนาจนกลายเป็นเมืองมรดกโลกได้ จะทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักย่านเมืองเก่าสงขลามากยิ่งขึ้น ดังการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่กล่าวว่า

“...ถ้าเราได้เป็นเมืองมรกดโลกก็น่าจะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เพราะการเป็นเมืองมรดกโลกจะเสมือนการตอกย้ำคุณค่าของเมืองเก่าสงขลาให้นักท่องเที่ยวต้องการมาเยี่ยมชม...”

(ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

อีกทั้งยังมีผู้ให้ข้อมูล ว่า

“...ถ้าสามารถเป็นเมืองมรดกโลกได้ นักท่องเที่ยวก็น่าจะรู้จักย่านเมืองเก่าสงขลามากขึ้น และทำให้นักท่องเที่ยวอยากมาเที่ยวมากขึ้น ทำให้ร้านค้าก็มีรายได้มากขึ้นด้วย...”

(ร้านหอมขนมไข่เตาถ่าน, สัมภาษณ์เมื่อ 11 ธันวาคม 2563)

สรุปจากการสัมภาษณ์พบว่า ย่านเมืองเก่าสงขลามีร้านอาหารดั้งเดิม ร้านอาหารฟิวชั่น อาคารบ้านเรือน สถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ และยังมีภาพวาดสตรีทอาร์ตบนฝาผนังที่สะท้อนถึงเรื่องราวชีวิตและวัฒนธรรมของคนสงขลาที่เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมายังย่านเมือง เก่าสงขลา

- ความสะดวกในการเข้าถึง

สำหรับการเข้าถึงย่านเมืองเก่าสงขลา ทั้งในด้านของสถานที่ และการเข้าถึงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับย่านเมืองเก่าสงขลาร่วมกันอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้เข้าถึงย่านเมืองเก่าสงขลาได้ง่ายยิ่งขึ้น ตามคำสัมภาษณ์ ว่า

“...สำหรับเมืองเก่าสงขลาสามารถเข้าถึงได้ง่าย โดยปัจจุบันย่านเมืองเก่าเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีอาหารการกิน ประเพณี วัฒนธรรม มีสถานที่โบราณ เช่น ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง และเราในฐานนะเจ้าบ้านก็จะเป็นผู้ให้บริการหลักกับนักท่องเที่ยว ค่อยแนะนำร้านค้า จุดถ่ายรูปต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว...”

(ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

และยังมีผู้ให้การยืนยัน เพิ่มเติมอีกว่า

“...ในการเข้าถึงสถานที่ของนักท่องเที่ยวมีความสะดวก เพราะมีองค์กรภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ร่วมในการขับเคลื่อนไปพร้อมกับภาคประชาชน ในการจัดสถานที่ไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในย่านเมืองเก่าสงขลา ...”

(ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

สำหรับมุมมองของผู้ประกอบการและจากการได้สัมผัสกับนักท่องเที่ยวโดยตรง ได้ให้คำสัมภาษณ์ ว่า

“...พี่ว่าเมืองเก่าเข้าถึงได้ง่ายนะ ถ้าถามถึงคนสงขลาคงไม่มีใครไม่รู้จักเมืองเก่าสงขลา บางคนเค้ามาเพราะมากินอาหาร บางคนก็มาเพราะถ่ายรูป แต่ก็มีบ้างนะที่นักท่องเที่ยวเค้าบ่นเรื่องที่จอดรถ ว่ามันไกล ช่วงที่คนมาเยอะๆ ที่จอดก็ไม่พอ...”

(ร้านไอติมโคม, สัมภาษณ์เมื่อ 11 ธันวาคม 2563)

นอกจากนี้ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบได้มีการจัดรถรางสำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ดังคำสัมภาษณ์ว่า

“...ทางเทศบาลนครสงขลาได้จัดรถรางนำเที่ยวไว้ให้ สามารถติดต่อได้ที่เทศบาลนครสงขลา ปัจจุบันเรายังไม่มีบริการสำหรับนักท่องเที่ยวขาจร เราบริการได้แค่นักท่องเที่ยวที่มาเป็นกลุ่มหรือเป็นคณะ รถรางจะนำเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวภายในตัวเมืองสงขลา รวมถึงย่านเมืองเก่าสงขลา และยังมีมักคุเทศน์คอยให้คำแนะนำ...”

(เทศบาลนครสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

เช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ให้ข้อมูลใกล้เคียงกันว่า

“...มีรถรางนำเที่ยวที่ทางเทศบาลนครสงขลารับผิดชอบ โดยนักท่องเที่ยวจะได้นั่งรถรางชมเมืองเก่าทั้งถนนนางงาม ถนนนครนอก และถนนนครใน โดยจะมีมัคคุเทศก์แนะนำสถานที่และร้านอาหารภายในย่านเมืองเก่าสงขลา นอกจากนี้ยังได้นั่งรถรางชมสถานที่ต่างๆ ในตัวเมืองสงขลาอีกด้วย...”

(ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

และการเข้าถึงไม่ได้มีแค่เข้าถึงสถานที่ แต่ยังรวมถึงการเข้าถึงของข้อมูลที่น่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยวนั้นด้วย ดังคำสัมภาษณ์ว่า

“...เราควรจัดทำเอกสารแนะนำ/สื่อที่ทันสมัยในการให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น QR Code, Augmented Reality (AR), เว็บไซต์ และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลที่ทันสมัย...”

(ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

สรุปจากการสัมภาษณ์พบว่า ภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนที่เกี่ยวข้องร่วมกันสนับสนุนและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในการจัดสถานที่จอดรถไว้รองรับนักท่องเที่ยว มีรถรางนำเที่ยว และมีการจัดทำแผนพับให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ตั้งและความรู้เกี่ยวกับอาหารภายในร้านนั้นๆ

- การสร้างความประทับใจ

พบว่า สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจในย่านเมืองเก่าสงขลา คือรอยยิ้มของเจ้าถิ่นที่เป็นมิตร และรสชาติอาหารที่ยังคงความดั่งเดิม และยังมีอาหารตั้งเดินที่เอามาประยุกต์ใหม่แต่ยังคงความรสชาติหรือการตกแต่งที่ยังเป็นแบบเดิมอยู่ ดังคำสัมภาษณ์ที่ ว่า

“...ความประทับใจของนักท่องเที่ยว คือรอยยิ้มของชาวชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา ความประทับใจในเรื่องอาหาร ของฝากต่างๆ และจุดถ่ายรูปต่างๆ ภายในย่านเมืองเก่าสงขลา...”

(ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

สำหรับผู้ประกอบการร้านอาหาร ก็ได้เล่าจากความรู้สึกและการสัมผัสความรู้สึกของนักท่องเที่ยว ดังคำให้สัมภาษณ์ ว่า

“...สำหรับพี่คิดว่าในฐานะพี่พี่ทำงานร้านอาหาร สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจก็น่าจะเป็นอาหารที่มีในเมืองเก่า เพราะเรามีอาหารให้เลือกหลากหลายเลย แล้วแต่ความชอบของนักท่องเที่ยว ภายในร้านอาหารเราก็จัดร้านไว้สำหรับให้นักท่องเที่ยวได้ถ่ายรูปด้วย...”

(ร้านมิสเตอร์ลี, สัมภาษณ์เมื่อ 11 ธันวาคม 2563)

เช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ให้ข้อมูลใกล้เคียงกันว่า

“...เราขายของให้ลูกค้าเหมือนญาติพี่น้อง ขายบ้าง แถมบ้าง ชวนคุยบ้าง ให้คำแนะนำเค้าบ้างในฐานะเจ้าถิ่น ของที่ขายก็เป็นขนมพื้นบ้านและยังใช้สูตรดั้งเดิมทำให้ลูกค้าชอบ...”

(ร้านยายคิ้มเจ้าเก่า, สัมภาษณ์เมื่อ 11 ธันวาคม 2563)

อย่างไรก็ตามการที่จะทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจในสถานที่ท่องเที่ยวนั้น สิ่งอำนวยความสะดวกของสถานที่ท่องเที่ยวก็เป็นสิ่งสำคัญ เช่น ที่จอดรถ ป้ายบอกทาง และห้องน้ำสาธารณะ ดังการให้สัมภาษณ์ว่า

“...สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกผมว่ายังไม่ประทับใจเท่าที่ควร เพราะยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่ครบถ้วน ยังขาดห้องน้ำสาธารณะและที่จอดรถที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว และในส่วนของรถรางนำเที่ยว เรามีจำนวนเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว แต่ไม่ทุกช่วงเวลาขึ้นอยู่กับเทศกาลและจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากน้อยในแต่ละวัน ...”

(ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

ยังมีข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ว่า

“...เรายังต้องจัดหาที่จอดรถเพิ่มเติม ให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว ในช่วงเทศกาลหรือช่วงที่นักท่องเที่ยวเดินทางมายังเมืองเก่าสงขลาเป็นจำนวนมาก เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกในการเข้าถึงพื้นที่ย่านเมืองเก่าและได้เข้ามาศึกษา มาเดินชม และชิมอาหารในย่านเมืองเก่า...”

(ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

นอกจากนี้สิ่งที่สามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้อีกอย่าง คือการจัดกิจกรรมขึ้นมา เพื่อให้ได้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ดังคำสัมภาษณ์ ว่า

“...เราควรจัดกิจกรรมเสริมเป็นระยะ เช่น เทศการอาหารย่านเมืองเก่า การแสดงในวาระสำคัญ และงานเทศกาลตามประเพณี เพราะการจัดงานเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางยังเมืองเก่าสงขลา...”

(ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

ยังมีผู้ให้สัมภาษณ์ ไปในทิศทางเดียวกัน ว่า

“...เมื่อก่อนย่านเมืองเก่าสงขลามีกิจกรรมอยู่บ่อยครั้ง แต่ช่วงหลังๆ กิจกรรมบางอย่างเริ่มหายไป สิ่งที่เราอยากให้เกิดขึ้นอีก คือการจัดกิจกรรมอาหารของย่านเมืองเก่าสงขลา อาจจะเป็นการจัดตลาดนัดเล็กๆ โดยใช่ถนนสายใดสายหนึ่งของย่านเมืองเก่าสงขลาในการจัดงาน เพื่อนำเอาอาหารที่มีอยู่ในย่านเมืองเก่าสงขลามารวมอยู่ที่เดียวกัน...”

(สำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

สรุปจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้คนในย่านเมืองเก่าสงขลาต่างเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว และมีการมอบความสุขให้กับนักท่องเที่ยวผ่านรสชาติอาหารและบรรยากาศภายในร้านอาหารให้นักท่องเที่ยวประทับใจ และพร้อมอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว แต่ยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่าง เช่น ที่จอดรถและห้องน้ำสาธารณะสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว

- องค์ประกอบของการบริการ

องค์ประกอบของการบริการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากเป้าหมายหลักของการบริการ คือการทำให้นักท่องเที่ยวพอใจกับสถานที่ท่องเที่ยว การให้บริการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หากทำเต็มที่ และเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ก็จะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่สร้างความประทับใจต่อนักท่องเที่ยว และอยากกลับมาเที่ยวอีกซ้ำๆ ดังคำสัมภาษณ์ ว่า

> *“...ผมว่าการให้บริการของเรามีเพียงพอ ซึ่งจะเป็นหน้าที่ของการท่องเที่ยวกระทรวงท่องเที่ยว เทศบาล และชุมชน...”*
>
> (ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ว่า

> *“...สำหรับพี่คิดว่าการบริการเรามีเพียงพอ เรามีทั้งภาคีคนรักเมืองสงขลาที่มีสำนักงานอยู่ในย่านเมืองเก่าสงขลา และยังมีผู้นำชุมชน พ่อค้าแม่ค้าที่คอยให้คำแนะนำนักท่องเที่ยว และการบริการในด้านอื่นๆ...”*

(สำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

และในทำนองเดียวกัน ประธานชุมชนได้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกันว่า

> *“...ปัจจุบันนี้ในเรื่องของการบริการต่อนักท่องเที่ยว มีทางเทศบาลนครสงขลาที่จัดรถรางนำเที่ยวทุกวัน สำหรับนักท่องเที่ยวที่ไปติดต่อไปยังเทศบาล...”*
>
> (ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

สรุปจากการสัมภาษณ์พบว่า มีการให้บริการที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยมีสำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา เทศบาลนครสงขลา ภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม และคนในชุมชนคอยให้บริการนักท่องเที่ยวในเรื่องต่างๆ อยู่ตลอดเวลา

- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่สถานที่ท่องเที่ยวทุกที่ควรมี เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมา สำหรับย่านเมืองเก่าสงขลานั้น พบว่า ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในย่านเมืองเก่าสงขลาเองยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ดังคำสัมภาษณ์ ว่า

“...ตอนนี้ที่มีเป็นของทางเทศบาลนครสงขลา สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้ สามารถติดต่อได้ที่สำนักงานเทศบาลนครสงขลา โดยมีรถรางนำเที่ยวพาชมรอบเมืองสงขลา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างจังหวัด และยังมีของภาคีคนรักเมืองสงขลา แต่ยังให้บริการได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานมีไม่เพียงพอ...”

(ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

นอกจากศูนย์บริการที่เป็นของเทศบาลนครสงขลา ที่ต้องไปติดต่อกับสำนักงานเทศบาลแล้ว ยังมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่สามารถใช้บริการได้ในพื้นที่ ดังคำสัมภาษณ์ว่า

“...ตอนนี้ภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีแค่ภาคีคนรักเมืองสงขลาที่ทำหน้าที่อยู่ ส่วนเทศบาลนครสงขลายังไม่มีที่ทำการภายในย่านเมืองเก่า แต่อีกไม่นานทางเทศบาลนครสงขลาจะไปตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่ถนนนางงาม...”

(สำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ว่า

“...ตอนนี้ที่เห็นเป็นของภาคีคนรักเมือสงขลาทำหน้าที่อยู่ แต่ถ้าเป็นของทางเทศบาลนครสงขลา ต้องเข้าไปติดต่อที่สำนักงานเทศบาลนครสงขลา ตั้งอยู่ในเมืองใกล้กับอำเภอ...”

(ร้านก๋วยเตี๋ยวเมืองเก่า, สัมภาษณ์เมื่อ 11 ธันวาคม 2563)

ขณะที่ผู้ให้ข้อมูล ยังให้ความคิดเห็นสำหรับการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวว่า

“...ในย่านเมืองเก่ายังไม่มีศูนย์บริการของทางภาครัฐ มีแต่ของภาคประชาชน ควรมีการเพิ่มศูนย์บริการของภาครัฐในพื้นที่ย่านเมืองเก่าสงขลาด้วย...”

(ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

สรุปจากการสัมภาษณ์พบว่า ปัจจุบันมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลนครสงขลา แต่สำนักงานไม่ได้ตั้งอยู่ในพื้นที่ของย่านเมืองเก่าสงขลา ส่วนภายในย่านเมืองเก่าสงขลายังไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว แต่จะมีภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม คอยให้การช่วยเหลือนักท่องเที่ยว แต่ยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่อยู่ประจำตลอดเวลา

- นโยบายการคงรูปแบบสถาปัตยกรรมในเขตเมืองเก่าสงขลา

พบว่า ย่านเมืองเก่าสงขลามีการคงรูปแบบของสถาปัตยกรรมตามประกาศเทศบัญญัติเทศบาลนครสงขลา เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท บริเวณย่านเมืองเก่า ในท้องที่เขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัด

สงขลา พ.ศ. 2560 โดยมีข้อกำหนดว่า ภายในบริเวณย่านเมืองเก่าสงขลา ห้ามบุคคลใดก่อสร้างหรือดัดแปลงอาคาร ดังต่อไปนี้

(1) อาคารที่มีความสูงเกิน 9.50 เมตร การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นดาดฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยา ให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังชั้นสูงสุด และความสูงของส่วนที่สูงที่สุดให้มีความสูงไม่เกิน 12 เมตร ทั้งนี้ให้รวมถึงโครงสร้างสำหรับใช้ในการส่งกระแสไฟฟ้า รับส่งสัญญาณวิทยุ สัญญาณโทรทัศน์ หรือสัญญาณสื่อสารทุกชนิด และสิ่งที่สร้างขึ้นอย่างอื่นที่เป็นอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

(2) อาคารที่มีรูปทรงสามเหลี่ยม รูปทรงกลม หรือรูปทรงอิสระ

(3) อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นที่สำหรับเก็บสินค้าหรืออาคารที่มีลักษณะชนิดหรือประเภทที่ใช้เป็นที่สำหรับเก็บ พัก หรือขนถ่ายสินค้าหรือสิ่งของเพื่อประโยชน์ทางการค้าแต่ไม่รวมถึงการเก็บสินค้าหรือสิ่งของเพื่อรอการจำหน่าย ณ สถานที่นั้นที่มีพื้นที่อาคารรวมกันเกิน 100 ตารางเมตร

(4) อาคารหรือสถานที่ซื้อขายหรือเก็บเศษวัสดุหรือชิ้นส่วนเครื่องจักรกลเก่า

(5) อาคารเก็บวัตถุระเบิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน

(6) โรงมหรสพตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

(7) ประติมากรรมที่เข้าข่ายเป็นอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร เว้นแต่เป็นอนุสรณ์สถานของบุคคลสำคัญ หรือเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับเมืองเก่าสงขลา

(8) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ

(9) อาคารที่เลี้ยงสัตว์ทุกชนิดเพื่อการค้าที่อาจก่อเหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

(10) โรงแรม ตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม ที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกันหรือหลายหลัง รวมกันเกิน 2,000 ตารางเมตร

(11) หอพัก ตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก ที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกันหรือหลายหลังรวมกันเกิน 1,000 ตารางเมตร

(12) อาคารชุด ตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด

(13) อาคารอยู่อาศัย ห้องแถว ตึกแถว บ้านแถว บ้านแฝด และอาคารพาณิชย์เจ้าของเดียวกันที่มีพื้นที่ในหลังเดียวหรือหลายหลังรวมกันเกิน 1,000 ตารางเมตร

(14) ห้างสรรพสินค้า หรือตลาดที่มีพื้นที่อาคารทุกชั้นของอาคารหลังเดียวหรือหลายหลังรวมกันเกิน 1,000 ตารางเมตร

(15) อาคารขนาดใหญ่

(16) ศูนย์ประชุมหรืออาคารแสดงสินค้า เว้นแต่อาคารแสดงสินค้าที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรมท้องถิ่นที่มีพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกันหรือหลายหลังรวมกัน ไม่เกิน 1,000 ตารางเมตร

(17) โรงซ่อมหรือโรงพ่นสียานพาหนะที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ทุกชนิดทุกขนาด

(18) สถานพยาบาลที่มีเตียงสำหรับผู้ป่วยค้างคืนเกิน 10 เตียง

(19) เพิงหรือแผงลอย

(20) สถานที่ทำกิจการประเภทร้านเชื่อมหรือกลึงเหล็ก ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ อู่ซ่อมรถยนต์ และกิจการอื่นที่อาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ

(21) ป้ายหรือสิ่งที่สร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้ายทุกชนิด และป้ายประชาสัมพันธ์สินค้าที่มีลักษณะเป็นวัสดุชั่วคราวประเภทพลาสติกหรือไวนิล สติ๊กเกอร์ ใบปลิว บริเวณเสาไฟฟ้าหรือพื้นที่สาธารณะเว้นแต่

1.) ป้ายที่ใช้บอกชื่อของสถานที่ราชการ รัฐวิสาหกิจ สถานศึกษา ศาสนสถานและต้องมีความสูงไม่เกิน 6 เมตร และมีพื้นที่รวมกันไม่เกิน 5 ตารางเมตร การวัดความสูงของป้ายให้วัดจากระดับพื้นดินถึงยอดสูงสุดของป้าย

2.) ป้ายร้านค้าหรือป้ายประชาสัมพันธ์ชั่วคราวที่ติดตั้งใต้กันสาดบริเวณหน้าอาคารให้ติดตั้งขนานกับผนังอาคาร โดยให้มีส่วนยื่นล้ำจากผนังอาคารได้ไม่เกิน 50 เซนติเมตร และมีความสูงจากพื้นหน้าอาคารนั้น ไม่น้อยกว่า 2.50 เมตร

3.) ป้ายชื่อร้านค้าที่ติดตั้งแนบผนังของอาคารและมีขนาดไม่เกิน 2 ตารางเมตร

(22) โป๊ะจอดเรือชั่วคราว รวมถึงสิ่งก่อสร้างที่ทำขึ้นเพื่อใช้สำหรับการทำประมงพื้นบ้าน

(23) โรงงานทุกประเภทตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และโรงงานบำบัดน้ำเสียชุมชน โดยให้ใช้พื้นที่ได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของที่ดิน

(24) คลังน้ำมันเชื้อเพลิง สถานที่เก็บรักษาน้ำมันลักษณะที่สาม สถานีบริการน้ำมันประเภท ก สถานีบริการน้ำมันประเภท ข สถานีบริการน้ำมันประเภท ค ลักษณะที่สอง สถานีบริการน้ำมันประเภท จ ลักษณะที่สอง และสถานีบริการน้ำมันประเภท ฉ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อการจำหน่าย

(25) คลังก๊าซปิโตรเลียมเหลว สถานีบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทโรงบรรจุ สถานที่บรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทห้องบรรจุ และสถานที่เก็บรักษาก๊าซปิโตรเลียมเหลวประเภทโรงเก็บ และสถานีบริการก๊าซปิโตรเลียมเหลว ตามกฎหมายควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง

(26) สวนสนุกหรือสวนสัตว์

(27) สถานีขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก

(28) สุสานและฌาปนสถานตามกฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน

(29) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบอุตสาหกรรม

(30) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบพาณิชยกรรม

(31) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรม

(32) จัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย ดังคำสัมภาษณ์ ว่า

“...ทางเทศบาลนครสงขลา ได้มีการออกเทศบัญญัติเทศบาลนครสงขลา เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท บริเวณย่านเมืองเก่า ในท้องที่เขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2560...”

(เทศบาลนครสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

เช่นเดียวกัน ก็มีผู้ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันว่า

“...ปัจจุบันนโยบายการคงรูปสถาปัตยกรรมมีแล้ว โดยทางเทศบาลนครสงขลาได้ออกประกาศเทศบัญญัติเทศบาลนครสงขลา ทางภาคีคนรักเมืองสงขลาเองก็ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์อาคารเก่าแก่ และได้สอดส่องดูแลอาคารบ้านเรือนในย่านเมืองเก่าสงขลา ให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ...”

(ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

ในลักษณะเดียวกันก็มีผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่คล้ายคลึงกัน ว่า

“...เป็นหน้าที่ของทางเทศบาลนครสงขลา ที่ได้ออกเทศบัญญัติเทศบาลนครสงขลา ส่วนทางสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา ก็ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเข้ามาสอดส่องดูแลอาคารบ้านเรือนในย่านเมืองเก่าสงขลา...”

(สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

และมีผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ในทิศทางเดียวกัน ว่า

“...ทางเทศบาลนครสงขลาได้ออกเทศบัญญัติควบคุมอาคารไม่ให้สร้างบ้านสูงเกิน 9.50 เมตร บ้านไหนจะซ่อมแซมต้องแจ้งโยธาเทศบาลนครสงขลาและจะมีสถาปนิกจากเทศบาลมาควบคุมดูแลในการก่อสร้าง ในส่วนของผู้คนที่อาศัยในย่านเมืองเก่าสงขลา ก็ได้ปฏิบัติตามเทศบัญญัติ เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชน และเพื่ออนุรักษ์อาคารบ้านเรือนให้เป็นเอกลักษณ์ต่อไป...”

(ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

ในส่วนของร้านค้าต่างๆ ก็ปฏิบัติตามเทศบัญญัติ เช่นกัน ดังคำสัมภาษณ์ว่า

“...ตอนนี้ทางร้านค้าของเรา และร้านต่างๆ ก็ทำตามประกาศเทศบัญญัติเทศบาลนครสงขลา เพื่อเป็นไปในรูปแบบเดียวกัน...”

(ร้านก๋วยเตี๋ยวเมืองเก่า, สัมภาษณ์เมื่อ 11 ธันวาคม 2563)

เช่นเดียวกัน ก็มีผู้ให้ข้อมูลยืนยันอีก ว่า

“...ที่เห็นตอนนี้ทั้งร้านค้าและบ้านคน ก็ทำตามเทศบัญญัติของทางเทศบาลนครสงขลา เพื่ออนุรักษ์อาคารไว้ให้คงเดิม และเพื่อขับเคลื่อนการเป็นมรดกโลกด้วย...”

(ร้านหอมขนมไข่เตาถ่าน, สัมภาษณ์เมื่อ 11 ธันวาคม 2563)

สรุปจากการสัมภาษณ์พบว่า ร้านค้าและอาคารบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในย่านเมืองเก่าสงขลาร่วมกันทำตามประกาศเทศบัญญัติเทศบาลนครสงขลา เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท บริเวณย่านเมืองเก่า ในท้องที่เขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2560 เพื่อให้คงรูปแบบสถาปัตยกรรมและอนุรักษ์ความเป็นเมืองเก่าสงขลาไว้

- การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าสงขลา

จากการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา ในประเด็นนี้ผู้วิจัยแบ่งประเด็นย่อยเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย 1) มัคคุเทศก์ 2) การศึกษา 3) การฟื้นฟูอาหารดั้งเดิมในรูปแบบใหม่ และ 4) การพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาให้มีความยั่งยืน

1) มัคคุเทศก์ พบว่า ย่านเมืองเก่าสงขลามีมัคคุเทศก์ที่สามารถให้คำแนะนำนักท่องเที่ยวได้ ดังการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับย่านเมืองเก่าสงขลาว่า

“...ที่ผ่านมามีการจัดอบรมมัคคุเทศก์จากทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา และ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เพื่อให้มัคคุเทศก์ที่ผ่านการฝึกอบรมมาแนะนำนักท่องเที่ยว...”

(สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

ในด้านของประธานชุมชนที่ได้ให้คำสัมภาษณ์ว่า

“...ตอนนี้มีมัคคุเทศก์ซึ่งผ่านการฝึกอบรมมาแนะนำนักท่องเที่ยว และจะมีอาจารย์สืบสกุลเป็นมัคคุเทศก์พานักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่เดินชมเมืองเก่าสงขลาด้วย...”

(ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

ทั้งนี้ ในส่วนของภาคีคนรักเมืองสงขลา ได้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ว่า

“...มีการจัดอบรมมัคคุเทศก์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา และมัคคุเทศก์อาสา ชื่อกลุ่มไกด์ช่อลำดวนซึ่งพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลาเป็นผู้รับผิดชอบ ...”

(ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

2) การศึกษา พบว่า ในปัจจุบันมีการร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ รวมถึงสถานศึกษาในการฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจ ในการเข้ามาช่วยเหลือในการท่องเที่ยว ดังการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลว่า

> *“...สถานศึกษาหลายแห่ง มีการจัดอบรม เพิ่มเติมเนื้อหาในส่วนของท้องถิ่นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เมืองสงขลา เพื่อรองรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเมืองเก่าสงขลา...”*
>
> (ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

ในทำนองเดียวกัน ก็มีผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ว่า

> *“...ปัจจุบันมีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ให้ความสนใจย่านเมืองเก่าสงขลา โดยมีการสอบถามจากกลุ่มภาคีคนรักเมืองสงขลา เพื่อนำไปพัฒนาและวางแผนในเรื่องของการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา...”*
>
> (ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

3) การฟื้นฟูอาหารดั้งเดิมในรูปแบบใหม่ พบว่า ร้านอาหารต่างๆ ภายในย่านเมืองเก่าสงขลาได้เข้าร่วมการศึกษาการแปรรูปอาหาร และการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์อาหารให้ดูน่าสนใจ จากหน่วยงานการศึกษาที่จัดอบรมให้กับพ่อค้าแม่ค้าในย่านเมืองเก่าสงขลา ดังการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลว่า

> *“...ส่วนใหญ่ร้านอาหารต่างๆ จะใช้สูตรดั้งเดิมที่สืบทอดต่อๆ กันมาจากรุ่นพ่อรุ่นแม่ เช่น สตู ซาลาเปา ไอศกรีมและในปัจจุบันร้านอาหาร ย่านเมืองเก่าของเรา มีการฟื้นฟูอาหารดั้งเดิม ที่นำเสนอในภาชนะใหม่ให้น่าสนใจ และแปลกตาสำหรับนักท่องเที่ยวด้วย...”*
>
> (ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

และมีผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เพิ่มเติม ว่า

> *“...ตอนนี้หลายๆ ร้านที่เป็นร้านเก่าแก่ ก็จะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ ปรับการตกแต่งจานให้ดูน่าสนใจขึ้น...”*
>
> (ร้านไอติมโคม, สัมภาษณ์เมื่อ 11 ธันวาคม 2563)

เช่นเดียวกัน ก็มีผู้ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันว่า

“...ในย่านเมืองเก่านี้มีทั้งร้านดั้งเดิมและร้านที่เกิดขึ้นใหม่ บางร้านก็เป็นร้านที่ขยายสาขามา แต่มานำเสนออาหารหรือตกแต่งร้านให้น่าสนใจมากขึ้นกว่าเดิม...”

(ร้านหอมขนมไข่เตาถ่าน, สัมภาษณ์เมื่อ 11 ธันวาคม 2563)

เช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ที่ให้ข้อมูลใกล้เคียงกันว่า

“...มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา วิยาลัยอาชีวะสงขลา วิทยาลัยสารพัดช่างสงขลา เข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาการแปรรูปอาหาร และการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์อาหารพื้นเมืองให้ดูน่าสนใจ และยังมีคนรุ่นใหม่ที่อาศัยอยู่ในชุมชน เปิดร้านอาหารโดยใช้สูตรดั้งเดิมมาประยุกต์รูปแบบการนำเสนอใหม่ ซึ่งมีร้าน Lyn’s ที่โดดเด่น เจ้าของร้านเป็นคนรุ่นใหม่ในท้องถิ่นที่นำอาหารดั้งเดิมมานำเสนอรูปแบบใหม่ มีเมนูที่น่าสนใจมากมายเลย...”

(ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

4) การพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาให้มีความยั่งยืน พบว่า ปัจจุบันย่านเมืองเก่าสงขลากำลังขับเคลื่อนตนเองให้ไปสู่การเป็นเมืองมรดกโลก จึงทำให้ย่านเมืองเก่าสงขลาคงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นเมืองเก่าไว้ ดังการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลว่า

“...ตอนนี้เราใช้นโยบายตามข้อกำหนดและเกณฑ์เกี่ยวกับการเสนอแหล่งมรดกโลกในการนำมาพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาให้ไปสู่การเป็นเมืองมรดกโลก...”

(ภาคีคนรักเมืองสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 29 ธันวาคม 2563)

และมีผู้ยืนยันข้อมูลสัมภาษณ์ไปในทิศทางเดียวกัน ว่า

“...เรื่องนโยบายการพัฒนาเมืองเก่าสงขลา ในปัจจุบันเราใช้นโยบายที่สามารถนำไปสู่เมืองมรดกโลกได้ และย่านเมืองเก่าสงขลาเรายังพัฒนาตัวอาคารบ้านเรือนอนุรักษ์ตัวอาคารให้เหมือนเดิม ซึ่งเป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะถนนนครนอก ถนนนครในจะเห็นได้ว่าตัวอาคารต่างๆ พัฒนาได้สวยงามแต่ยังคงความดั้งเดิมจนมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาถ่ายรูปมากมาย นอกจากนี้อาคารบ้านเรือนที่เก่าแก่ยังมีประวัติศาสตร์และเรื่องเล่าที่เป็นตำนาน ส่วนถนนนางงามยังขึ้นชื่อเรื่องอาหารการกินเป็นที่หนึ่ง...”

(ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา, สัมภาษณ์เมื่อ 28 ธันวาคม 2563)

สรุปจากการสัมภาษณ์พบว่า จาก 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านมัคคุเทศก์ ย่านเมืองเก่าสงขลามีมัคคุเทศก์ให้บริการนักท่องเที่ยวที่ต้องการ และยังมีการจัดอบรมมัคคุเทศก์ไว้รองรับนักท่องเที่ยว ด้านการศึกษา มีสถานบันการศึกษาหลายแห่งเข้ามาให้ความรู้และช่วยเหลือในด้านต่างๆ ด้านการฟื้นฟูอาหารดั้งเดิมในรูปแบบใหม่ บางร้านได้มีการจัดทำผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ใส่อาหารให้

น่าสนใจขึ้น และด้านการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาให้มีความยั่งยืน เมืองเก่าสงขลาได้ขับเคลื่อนตนเองให้ไปสู่การเป็นเมืองมรดกโลก

4.3 ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ผลการศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้

ตารางที่ 4.18 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว จำแนกตามตัวแปรเพศ

ลักษณะส่วนบุคคล	**พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา**				
	เป้าหมายในการท่องเที่ยว				
เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
- ชาย	115	3.57	0.52	-1.181	0.238*
- หญิง	285	3.64	0.59		
	การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว				
เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
- ชาย	115	3.80	0.49	-1.405	0.161*
- หญิง	285	3.88	0.71		

หมายเหตุ : ค่าSig.* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว จำแนกตามตัวแปรอายุ

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
เป้าหมายในการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	3.582	5	0.716	2.244	0.049*
	ภายในกลุ่ม	125.800	394	0.319		
	รวม	129.382	399			
การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	14.569	5	2.914	7.368	0.000*
	ภายในกลุ่ม	155.818	394	0.395		
	รวม	170.387	399			

หมายเหตุ : ค่าSig.* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) ในการทดสอบ พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุของ

นักท่องเที่ยวมีผลต่อเป้าหมายในการท่องเที่ยวและการตัดสินใจในการท่องเที่ยว แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีเป้าหมายในการท่องเที่ยวและการตัดสินใจในการท่องเที่ยว โดยรวมแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 20 ปีหรือต่ำกว่า กับนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 21 - 30 ปี นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 21 - 30 ปี กับนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 51 - 60 ปี และนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันในเรื่องของเป้าหมายในการท่องเที่ยว ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 20 ปีหรือต่ำกว่า กับนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 31 - 40 ปี นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 41 - 50 ปี และนักท่องเที่ยวที่มีอายุ51 - 60 ปี นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 21 - 30 ปี กับนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 31 - 40 ปี และนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 51 - 60 ปีนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 41 - 50 ปีกับนักท่องเที่ยวที่มีอายุ 51 - 60 ปี มีความแตกต่างกันในเรื่องของการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว จำแนกตามตัวแปรอาชีพ

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
เป้าหมายในการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	2.909	4	0.727	2.271	0.061*
	ภายในกลุ่ม	126.473	395	0.320		
	รวม	129.382	399			
การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	200.485	4	5.121	13.495	0.000*
	ภายในกลุ่ม	149.902	395	0.379		
	รวม	170.387	399			

หมายเหตุ : ค่าSig.* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) ในการทดสอบ พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านอาชีพของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยว แต่ไม่มีผลต่อเป้าหมายในการท่องเที่ยว แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันมีการตัดสินใจในการท่องเที่ยว โดยรวมแตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายในการท่องเที่ยว โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา กับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพเกษตรกร นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ กับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพพนักงานบริษัท/รับจ้าง และนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพเกษตรกร นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพพนักงานบริษัท/รับจ้าง กับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพเกษตรกร และนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีระดับพฤติกรรมมากกว่านักท่องเที่ยวที่มีอาชีพเกษตรกร มีความแตกต่างกันในเรื่องของการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว จำแนกตามตัวแปรรายได้

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
เป้าหมายในการท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	0.956	5	0.191	0.587	0.710*
	ภายในกลุ่ม	128.425	394	0.326		
	รวม	129.382	399			
การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว	ระหว่างกลุ่ม	8.032	5	1.606	3.898	0.002*
	ภายในกลุ่ม	162.356	394	0.412		
	รวม	170.387	399			

หมายเหตุ : ค่าSig.* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้ของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) ในการทดสอบ พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลด้านรายได้ของนักท่องเที่ยวมีผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยว แต่ไม่มีผลต่อเป้าหมายในการท่องเที่ยว แสดงว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกันมีการตัดสินใจในการท่องเที่ยว โดยรวมแตกต่างกัน แต่มีเป้าหมายในการท่องเที่ยว โดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 15,000 บาทหรือต่ำกว่า กับนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 15,001 - 25,000 บาท และนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 45,001 บาท มีความแตกต่างกันในเรื่องของการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.22 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	**ผลการทดสอบสมมติฐาน**
1. นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
3. นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
4. นักท่องเที่ยวที่มีรายได้แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

จากตารางที่ 4.22 ผลการทดสอบสมมติฐานนักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารแตกต่างกัน สรุปได้ว่าเพศของนักท่องเที่ยวไม่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร และผลการทดสอบสมมติฐานนักท่องเที่ยวที่มีอายุ อาชีพและรายได้แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารแตกต่างกัน สรุปได้ว่าอายุ อาชีพและรายได้ของนักท่องเที่ยวมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

4.4 ส่วนที่ 4 วิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา

จากการศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา ศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ สามารถเสนอแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา ได้ดังนี้

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) โดยภาพรวมภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเที่ยวมากมาย เช่น อาหาร สตรีทอาร์ต สถาปัตยกรรม แต่สิ่งที่ควรมีการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมเพื่อให้ย่านเมืองเก่าสงขลามีนักท่องเที่ยวสนใจมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การเพิ่มสตรีทอาร์ตที่เกี่ยวกับอาหารลงบนฝาผนัง เช่น การนำอาหารขึ้นชื่อของเมืองเก่าสงขลามาถ่ายทอดเป็นเรื่องราวความเป็นมาของอาหาร หรือแม้แต่ขั้นตอนวิธีการทำอาหาร, การปรับทัศนวิสัยในร้านอาหารให้มีมุมหรือวิวถ่ายภาพมากขึ้น เพื่อเพิ่มช่องทางในการโปรโมทร้านอาหารผ่านทางโซเชียลจากการรีวิวหรือโพสภาพของนักท่องเที่ยวที่มาร้านอาหาร

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ปัจจุบันภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีห้องน้ำรถรางนำเที่ยวให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวแล้ว แต่สำหรับห้องน้ำควรมีการจัดทำห้องน้ำเพิ่ม เพื่อให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว และมีป้ายบอกทางไปห้องน้ำอย่างชัดเจน เพิ่มที่จอดรถ เพื่อให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว หรือจัดสรรให้มีเจ้าหน้าที่มาจัดระเบียบรถให้กับนักท่องเที่ยว เพราะในปัจจุบันนักท่องเที่ยวยังจอดรถบัง Street art และร้านอาหาร ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถถ่ายรูปและมองเห็นร้านอาหารอย่างชัดเจนได้ เพิ่มรถรางนำเที่ยว เพื่อบริการให้กับนักท่องเที่ยวขาจรได้เกิดความสะดวกในการท่องเที่ยว จัดสรรให้มีมัคคุเทศก์สำหรับนักนักท่องเที่ยวขาจร เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาให้กับนักท่องเที่ยว และอาจต้องเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุหรือผู้พิการในการทำราวจับหรือทางลาดชัน เพื่อความสะดวกและปลอดภัยของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังต้องมีการเพิ่มจุดปฐมพยาบาลในถนนแต่ละสาย เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวในกรณีฉุกเฉิน

ด้านกิจกรรม (Activity) เนื่องจากย่านเมืองเก่าสงขลามีอาหารที่หลากหลายและมีเอกลักษณ์โดดเด่น การนำเอาความหลากหลายและเอกลักษณ์ของอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลามาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยการจัดกิจกรรมในรูปแบบของการแสดงมหกรรมอาหารท้องถิ่น การจัดการแข่งขันรับประทานอาหาร การประกวดการทำอาหาร และการประกวดการออกแบบภาชนะสำหรับใส่อาหาร เป็นต้น การจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเกิดประสบการณ์ใหม่ๆ เกี่ยวกับอาหาร และอาจจะมีการจัดกิจกรรมกรุ๊ปทัวร์เพื่อมากินอาหาร สำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจเรื่องกิน หรือแม้แต่การเชิญดารานักแสดงและยูทูปเบอร์ที่ทำคอนเทนต์เกี่ยวกับอาหารมาจัดกิจกรรมร่วมกันกับร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา เพื่อให้นักท่องเที่ยวสนใจมากยิ่งขึ้นและเป็นการประชาสัมพันธ์อาหารของย่านเมืองเก่าสงขลาให้ผู้คนได้รู้จักกว้างขึ้น

ด้านการจัดการและบริการท่องเที่ยว (Ancillary services) ปัจจุบันมีเทศบาลนครสงขลา สำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและการท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา ภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคมและคนในชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลาคอยความช่วยเหลือ และให้บริการนักท่องเที่ยว ยังพบสิ่งที่ควรเพิ่มเติมหรือเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการและบริการภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ดังนี้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคนในท้องถิ่นควรร่วมกันวางแผนยุทธศาสตร์การตลาดดิจิตอลที่เหมาะสม อาจจะเป็นการให้ความสำคัญในด้านเว็บไซต์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสืบค้นข้อมูลได้อย่างสะดวก และเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการประชาสัมพันธ์ร้านอาหารผ่านช่องทางสื่อโซเชียลต่างๆ หรือสร้างเว็บไซต์ที่รวมร้านอาหาร กิจกรรมต่างๆ หรือความเคลื่อนไหวของชุมชนภายในย่านเมืองเก่าสงขลา เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลให้กับนักท่องเที่ยว, หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาสนับสนุนและช่วยเหลือในการตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยในการบริโภคอาหารและการรักษาความสะอาดของอาหาร รวมถึงร้านอาหารให้ถูกตามหลักโภชนาการอยู่เสมอ เพื่อสร้างความไว้ใจและปลอดภัยของผู้บริโภค, ส่งเสริมให้ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารมากยิ่งขึ้น โดยการร่วมมือกับภาครัฐและสานต่อโครงการที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ, การรณรงค์และการจัดอบรมการพัฒนาภาชนะใส่อาหาร เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับร้านอาหาร โดยอาจจะใช้วัสดุพื้นบ้านหรือที่หาได้จากท้องถิ่นมาออกแบบและพัฒนาเป็นภาชนะใส่อาหารหรือบรรจุภัณฑ์ให้เป็นเอกลักษณ์และดูน่าสนใจยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการจัดระเบียบให้กับร้านค้าควรจัดสรรสถานที่ขายสินค้าให้กับแม่ค้ารถเข็น เพื่อให้เป็นระเบียบในการขายสินค้า และไม่บังทัศนียภาพของนักท่องเที่ยวท่านอื่นๆ ที่ต้องการจะถ่ายรูปในจุดต่างๆ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง “แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์ประการแรก เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ประการที่สอง ศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ประการที่สาม เสนอแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บแบบสอบถาม ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยทำการแจกแบบสอบถามให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาบริเวณย่านเมืองเก่าสงขลา จำนวน 400 คน แบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา โดยมีจำนวน 10 คนประกอบด้วย ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา จำนวน 1 คน กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าในย่านเมืองเก่าสงขลา จำนวน 6 คน นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ เทศบาลนครสงขลา จำนวน 1 คน นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและการท่องเที่ยว จำนวน 1 คน และภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม จำนวน 1 คน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยทั้งหมดมาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยใช้การวิเคราะห์แบบพรรณนา ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 71.3 ที่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 83.8 มีอายุตั้งแต่ 21 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.5 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 60.5 ซึ่งมีระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 48.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 30.3 ที่มีรายได้ 15,000 บาทหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 59.8 และมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง500 บาทหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 27.8 โดยมีจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา 10 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 44.3 และมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลามาจากบุคคลใกล้ชิด คิดเป็นร้อยละ 29.7 เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสงขลา

5.1.1. ศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา

จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา และความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา แบ่งออกเป็น 2 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเป้าหมายในการท่องเที่ยว มีระดับพฤติกรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์เป้าหมายในการท่องเที่ยวรายข้อ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นศึกษาวัฒนธรรมการรับประทานอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา มีระดับพฤติกรรม อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว มีระดับพฤติกรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว รายข้อ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจ มีระดับพฤติกรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์สถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจรายข้อ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นย่านเมืองเก่าสงขลามีพื้นที่ของชุมชนอยู่ติดกับท่าเรือประมง และทรัพยากรธรรมชาติ มีระดับพฤติกรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความสะดวกในการเข้าถึง มีระดับพฤติกรรมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ความสะดวกในการเข้าถึงรายข้อ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้น สภาพแวดล้อมภายในย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นพื้นที่ที่สวยงาม การเดินทางมายังย่านเมืองเก่าสงขลามีความสะดวกรวดเร็ว และมีข้อมูลจากคนในท้องถิ่นหรือสื่อออนไลน์ถึงร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลาที่ต้องไม่พลาดที่จะไปรับประทาน มีระดับพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีบริการห้องน้ำให้บริการเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว มีระดับพฤติกรรม อยู่ในระดับน้อย ด้านความประทับใจ มีระดับพฤติกรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์ความประทับใจรายข้อ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ ยกเว้นร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลามีระบบสื่อสารเพื่อจองหรือสั่งล่วงหน้าก่อนไปใช้บริการ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่เสียเวลาในการคอย ท่านอยากให้มีพิพิธภัณฑ์อาหารภายในย่านเมืองเก่าสงขลามากน้อยเพียงใด ประทับใจในการที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทาง ห้องน้ำ ที่นั่งพักผ่อน และรถรางนำเที่ยวเป็นต้น มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง และสุดท้ายด้านองค์ประกอบของการบริการ มีระดับพฤติกรรมในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริการรายข้อ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้นผู้คน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีความเต็มใจในการให้บริการ และมีการให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

จากแบบสัมภาษณ์ การศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านมุมมองผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา แบ่งออกเป็น 7 ประเด็นหลัก ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ความน่าดึงดูดใจของสถานที่, ความ

สะดวกในการเข้าถึง, การสร้างความประทับใจ, องค์ประกอบของการบริการ, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว, นโยบายการคงรูปแบบสถาปัตยกรรมในเขตเมืองเก่าสงขลา และการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าสงขลา สรุปได้ ดังนี้ ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ พบว่า หน่วยงานภาครัฐเอกชน รวมถึงผู้นำชุมชนพ่อค้า แม่ค้าในย่านเมืองเก่าสงขลา มองว่าสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวของย่านเมืองเก่าสงขลา มีร้านอาหาร อาคารบ้านเรือน รวมถึงสตรีทอาร์ต และหน่วยงานยังมีการเข้ามาพัฒนาสถานที่ให้ดูเป็นระเบียบยิ่งขึ้น ความสะดวกในการเข้าถึง พบว่า ทั้งด้านสถานที่และการเข้าถึงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงานมองว่านักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้สะดวก และการเข้าถึงของข้อมูล มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ ร้านอาหารต่างๆ ผ่านสื่อโซเชียล การสร้างความประทับใจ พบว่า รอยยิ้มของคนในชุมชนและรสชาติอาหารเป็นสิ่งที่สร้างความประทับใจตลอดมา แต่ยังมีสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่พอใจเท่าที่ควร คือ ห้องน้ำและที่จอดรถไม่เพียงพอ องค์ประกอบของการบริการ พบว่า ทุกภาคส่วนสามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว พบว่า ทางเทศบาลนครสงขลาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก สามารถติดต่อได้ที่สำนักงานเทศบาลนครสงขลา นอกจากเทศบาลนครสงขลาแล้วยังมีของเอกชน ซึ่งเป็นของภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม นโยบายการคงรูปแบบสถาปัตยกรรมในเขตเมืองเก่าสงขลา พบว่า ปัจจุบันทางเทศบาลนครสงขลามีการประกาศเทศบัญญัติเทศบาลนครสงขลา เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้างดัดแปลง หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท บริเวณย่านเมืองเก่า ในท้องที่เขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2560 และสุดท้ายการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าสงขลา โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย 1) มัคคุเทศก์ 2) การศึกษา 3) การฟื้นฟูอาหารดั้งเดิมในรูปแบบใหม่ และ 4) การพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาให้มีความยั่งยืน พบว่า ด้านมัคคุเทศก์และด้านการศึกษา ได้รับการสนับสนุนการฝึกอบรมมัคคุเทศก์และการให้ความรู้จากสถานศึกษา ด้านการฟื้นฟูอาหารดั้งเดิมในรูปแบบใหม่ ได้นำเสนออาหารดั้งเดิม แต่ใช้ภาชนะใหม่ใส่เพื่อให้น่าสนใจยิ่งขึ้น และสุดท้ายด้านการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาให้มีความยั่งยืน ย่านเมืองเก่ากำลังขับเคลื่อนตนเองให้ไปสู่การเป็นเมืองมรดกโลก

5.1.2. ศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน นำไปสู่สมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

นักท่องเที่ยวที่มีอายุ อาชีพ และรายได้ มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีเพศ มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.1.3. เสนอแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา

แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา สามารถพัฒนาได้ดังนี้ กล่าวคือ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ควรมีการเพิ่มสตรีทอาร์ตที่เกี่ยวกับอาหารลงบนฝาผนัง การปรับทัศนะวิสัยในร้านอาหารให้มีมุมหรือวิวถ่ายภาพมากขึ้น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) พบว่า ควรเพิ่มห้องน้ำ ที่จอดรถ ให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว และมีป้ายบอกทางชัดเจน เพิ่มรถรางนำเที่ยวและจัดสรรให้มีมัคคุเทศก์ ให้กับนักท่องเที่ยวขาจร และเพิ่ม

สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุหรือผู้พิการ และเพิ่มจุดปฐมพยาบาล ด้านกิจกรรม (Activity) ควรมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบของการแสดงมหกรรมอาหารท้องถิ่น การจัดการแข่งขันรับประทานอาหาร การประกวดการทำอาหาร และการประกวดการออกแบบภาชนะสำหรับใส่อาหาร และการจัดกิจกรรมกรุ๊ปทัวร์กิน และด้านการจัดการและบริการท่องเที่ยว (Ancillary services) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคนในท้องถิ่นควรร่วมกันวางแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการตลาดดิจิตอล และสนับสนุนช่วยเหลือในการตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร ส่งเสริมให้ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการและมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหาร รวมถึงการรณรงค์และการจัดอบรมการพัฒนาภาชนะใส่อาหาร และการจัดระเบียบให้กับร้านค้ารถเข็น ควรจัดสถานที่ขายให้กับแม่ค้ารถเข็น

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา” โดยมีวัตถุประสงค์ประการแรก เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ประการที่สอง ศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ประการที่สาม เสนอแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

5.2.1. ศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา

จากการการสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา แบ่งออกเป็น 2 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมี ดังนี้ ด้านเป้าหมายในการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลามีระดับพฤติกรรมในภาพรวมด้านเป้าหมายในการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีเป้าหมายเพื่อมาผ่อนคลายความเครียด โดยการรับประทานอาหารและชมบรรยากาศในย่านเมืองเก่าสงขลา เนื่องจากย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นแหล่งขึ้นชื่อของอาหารท้องถิ่น และจะมีกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาบางส่วนที่มีเป้าหมายในการเดินทางมายังย่านเมืองเก่าสงขลา เพื่อศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำอาหารท้องถิ่นในย่านเมืองเก่าสงขลา สอดคล้องกับการศึกษาของอัตตนาถ ยกขุน, ชนกนารถ ราชภักดี และธนิสร พิตรชญารมย (2562) ได้กล่าวว่า นักท่องเที่ยวนิยมทำกิจกรรมในรูปแบบการเยี่ยมชมและชิมอาหาร เรียนทำอาหาร และรับประทานอาหารท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับการศึกษาของสริตา พันธ์เทียน, ทรงคุณ จันทจร และมาริสา โกเศยะโยธิน (2560) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหารมีกลุ่มวัยรุ่นที่เป็นนักเรียน นักศึกษา มาท่องเที่ยวเพื่อเป็นการศึกษาเรียนรู้ และด้านการตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชื่นชอบบรรยากาศและการจัดตกแต่งภายในร้านอาหารที่ตั้งอยู่ในย่านเมืองเก่าสงขลา แต่ยังมีนักท่องเที่ยวบางส่วนที่มองว่าอาหารบางอย่างยังมีราคาสูงอยู่

นอกจากนี้ยังมีการสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้านมี ดังนี้ ด้านสถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจ พบว่า การที่ย่านเมืองเก่าสงขลามีพื้นที่ติดกับท่าเรือประมงและมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้สถานที่ดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ความงามของศิลปะบนฝาผนัง (Street Art) ที่มีอยู่ตามอาหารบ้านเรือนและถนนสายต่างๆ ภายในย่านเมืองเก่าสงขลาก็ยังเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว ด้านความสะดวกในการเข้าถึง พบว่า ย่านเมืองเก่าสงขลาสามารถเดินทางได้สะดวกสามารถใช้รถประจำทางหรือรถส่วนตัวในการเดินทางได้ และสภาพแวดล้อมภายในย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นพื้นที่ที่สวยงาม แต่การอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในส่วนของการบริการย่านเมืองเก่าสงขลาสำหรับความรู้สึกของนักท่องเที่ยว ยังขาดห้องน้ำสาธารณะที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สริตา พันธ์เทียน, ทรงคุณ จันทจร และมาริสา โกเศยะโยธิน (2561) ได้ให้ความคิดเห็นว่า สำหรับการบริการในแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการดูแลความสะอาดของห้องน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ที่พักหรือร้านอาหารให้มีความสะอาด การคมนาคมขนส่งต้องมีความสะดวกและเข้าถึงได้ง่าย เนื่องทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย อีกทั้งได้รับความสะดวกและมีความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ด้านความประทับใจ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการเดินทางมาชิมอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลาตามที่คนรู้จักและสื่อออนไลน์แนะนำเมนูอาหาร นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวบางส่วนที่ยังไม่ประทับใจในสิ่งอำนวยความสะดากภายในย่านเมืองเก่าสงขลา เช่น ป้ายบอกทาง ห้องน้ำ ที่นั่งพักผ่อน และรถรางนำเที่ยว และด้านองค์ประกอบของการบริการ พบว่า ผู้คนในย่านเมืองเก่าสงขลามีการบริการนักท่องเที่ยวในเรื่องต่างๆ ด้วยความเต็มใจ และมีการให้คำแนะนำนักท่องเที่ยวในหลายๆ เรื่อง แต่นักท่องเที่ยวขาจรที่เดินทางมากจากต่างจังหวัด ยังมีความต้องการให้เพิ่มมัคคุเทศก์สำหรับการแนะนำและพาชมสถานท่องเที่ยวต่างๆ ภายในย่านเมืองเก่าสงขลา

จากแบบสัมภาษณ์ การศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านมุมมองผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา แบ่งออกเป็น 7 ประเด็นหลัก ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ความน่าดึงดูดใจของสถานที่, ความสะดวกในการเข้าถึง, การสร้างความประทับใจ, องค์ประกอบของการบริการ, ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว, นโยบายการคงรูปแบบสถาปัตยกรรมในเขตเมืองเก่าสงขลา และการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าสงขลา สรุปได้ ดังนี้ ความน่าดึงดูดใจของสถานที่ พบว่า ทั้งหน่วยงานภาครัฐภาครัฐ เอกชน รวมถึงผู้นำชุมชนพ่อค้า แม่ค้าในย่านเมืองเก่าสงขลา มองว่าย่านเมืองเก่ามีร้านอาหารอาคารบ้านเรือน รวมถึงสตรีทอาร์ตที่เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานในการเข้ามาพัฒนาสถานที่ให้ดูเป็นระเบียบยิ่งขึ้น โดยการจัดระเบียบรถของนักท่องเที่ยวให้จอดตามวันคู่วันคี่ และการนำสายไฟฟ้าลงดิน เพื่อปรับทัศนียภาพ ความสะดวกในการเข้าถึง พบว่า ทั้งในด้านของสถานที่ และการเข้าถึงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความสะดวกในการเดินทางมากท่องเที่ยว เพราะย่านเมืองเก่าเป็นสถานที่ที่อยู่ในกลางเมืองสงขลา นอกจากนี้การเข้าถึงของข้อมูลการท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์สถานที่ ร้านอาหารต่างๆ ผ่านสื่อโซเชียล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสริตา พันธ์เทียน, ทรงคุณ จันทจร และมาริสา โกเศยะโยธิน (2561) ได้กล่าวว่า ด้านการตลาดควรให้การอบรมการประชาสัมพันธ์และการทำการตลาดแก่ชุมชน เพื่อเผยแพร่ข่าวสารได้ด้วยตนเองผ่านสื่อต่างๆ การสร้างความประทับใจ พบว่า รอยยิ้มของคนในชุมชนและรสชาติอาหารเป็นสิ่งที่สามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ตลอดมา อย่างไรก็ตามก็

ยังมีสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่พอใจเท่าที่ควร คือ ห้องน้ำและที่จอดรถไม่เพียงพอ องค์ประกอบของการบริการ พบว่า ทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานรัฐและเอกชน รวมถึงคนในชุมชน สามารถบริการนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว พบว่า ทางเทศบาลนครสงขลาเป็นผู้รับผิดชอบหลัก โดยสามารถติดต่อได้ที่สำนักงานเทศบาลนครสงขลา แต่ในอนาคตจะมีการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวภายในย่านเมืองเก่าสงขลา นอกจากเทศบาลนครสงขลาแล้วยังมีของเอกชน ซึ่งเป็นของภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม ที่คอยให้บริการนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังย่านเมืองเก่าสงขลา ส่วนในด้านของนโยบายการคงรูปแบบสถาปัตยกรรมในเขตเมืองเก่าสงขลา พบว่า ปัจจุบันทางเทศบาลนครสงขลามีการประกาศเทศบัญญัติเทศบาลนครสงขลา เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท บริเวณย่านเมืองเก่า ในท้องที่เขตเทศบาลนครสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา พ.ศ. 2560 ทำให้ผู้คนในย่านเมืองเก่าสงขลามีข้อบังคับที่ใช้ร่วมกัน และสุดท้ายการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าสงขลา โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย 1) มัคคุเทศก์ 2) การศึกษา 3) การฟื้นฟูอาหารดั้งเดิมในรูปแบบใหม่ และ 4) การพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาให้มีความยั่งยืน พบว่า ด้านมัคคุเทศก์และด้านการศึกษา ได้รับการสนับสนุนการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ การให้ความรู้จากสถานศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยสงขลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา วิทยาลัยอาชีวะสงขลา และวิทยาลัยสารพัดช่างสงขลา เป็นต้น ด้านการฟื้นฟูอาหารดั้งเดิมในรูปแบบใหม่ ได้มีการนำเสนออาหารดั้งเดิม แต่ใช้ภาชนะใหม่ใส่เพื่อให้น่าสนใจยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสริตา พันธ์เทียน, ทรงคุณ จันทจร และมาริสา โกเศยะโยธิน (2561) ได้กล่าวว่า ท้องถิ่นต่าง ๆ ควรมีการพัฒนาด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์อาหารของฝากให้มีความทันสมัย สำหรับร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลาได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้กับร้านค้า และสุดท้ายด้านการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาให้มีความยั่งยืน ย่านเมืองเก่ากำลังขับเคลื่อนตนเองให้ไปสู่การเป็นเมืองมรดกโลก

5.2.2. ศึกษาพฤติกรรมและเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้

การเปรียบเทียบพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน นำไปสู่สมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

1) นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน โดยผลการเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะไม่ว่าเพศใดก็ต่างชื่นชอบในการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นการผ่อนคลายความเครียด และเป็นการเปิดประสบการใหม่ของคน ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของคเชนทร์ วัฒนโกศล, ศิวาพร พยัฆฆนันท์, รุจิเรศ รุ่งสว่าง, หทัยชนก รัตนถาวรกิติ และฐานิดา สิทธิเสือ (2563) ได้กล่าวว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศ แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารพื้นถิ่นแตกต่างกัน

2) นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน โดยผลการเปรียบเทียบแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเกิดจากเป้าหมายในการท่องเที่ยวแตกต่างกันตามอายุ ช่วงอายุที่น้อยกว่าหรืออยู่ในช่วงวัยรุ่นก็มักจะมีโอกาสในการท่องเที่ยวมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคเชนทร์ วัฒนโกศล, ศิวาพร พยัฆฆนันท์, รุจิ

เรศ รุ่งสว่าง, หทัยชนก รัตนถาวรกิติ และฐานิดา สิทธิเสือ (2563) ได้กล่าวว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารพื้นถิ่นแตกต่างกัน

3) นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว แตกต่างกัน โดยผลการเปรียบเทียบแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากลักษณะงานที่แตกต่างกันของแต่ละอาชีพ ส่งผลให้พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และพฤติกรรมในการท่องเที่ยวแตกต่างกันไปด้วยตามอาชีพนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคเชนทร์ วัฒนโกศล, ศิวาพร พยัคฆนันท์, รุจิเรศ รุ่งสว่าง, หทัยชนก รัตนถาวรกิติ และฐานิดา สิทธิเสือ (2563) ได้กล่าวว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารพื้นถิ่นแตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของพิชญ์สินี บุญญานุพงศ์ และปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์ (2562) ที่ได้กล่าวว่า อาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

4) นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว แตกต่างกัน โดยผลการเปรียบเทียบแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้การมีรายได้ที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อการท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวแต่ละครั้งต้องมีการใช้จ่าย การมีรายได้สูงมีโอกาสในการใช้จ่ายสำหรับการท่องเที่ยวได้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพิชญ์สินี บุญญานุพงศ์ และปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์ (2562) ได้กล่าวว่า รายได้และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันในการท่องเที่ยว มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มีรายได้สูง จะมีโอกาสใช้จ่ายกับผลิตภัณฑ์และบริการด้านอาหารในราคาที่สูงกว่า และยังสอดคล้องกับการศึกษาของคเชนทร์ วัฒนโกศล, ศิวาพร พยัคฆนันท์, รุจิเรศ รุ่งสว่าง, หทัยชนก รัตนถาวรกิติ และฐานิดา สิทธิเสือ (2563) ที่ได้กล่าวว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารพื้นถิ่นแตกต่างกัน

5.2.3. แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา

แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา สามารถพัฒนาได้ดังนี้ กล่าวคือ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) ควรมีการเพิ่มสตรีทอาร์ตที่ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับอาหารหรือขั้นตอนการทำอาหารลงบนฝาผนัง สอดคล้องกับการศึกษาของ ภูริ ชุณห์ขจร (2560) ได้กล่าวว่า การเน้นการสื่อสารด้านอาหารท้องถิ่นสามารถเป็นสื่อบอกเล่าเรื่องราวเชื่อมโยงวัฒนธรรมเข้ากับการท่องเที่ยวได้ เช่นเดียวกับการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับอาหารที่เป็นการสื่อสารผ่านภาพบนฝาผนัง และการปรับทัศนวิสัยในร้านอาหารให้มีมุมหรือวิวถ่ายภาพมากขึ้น เพื่อเพิ่มช่องทางในการโปรโมทร้านอาหารจากการรีวิวหรือโพสภาพของนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) พบว่า นักท่องเที่ยวอยากให้เพิ่มห้องน้ำ ที่จอดรถ ให้เพียงพอและมีป้ายบอกทางอย่างชัดชัดเจน เพิ่มรถรางนำเที่ยวและจัดสรรให้มีมัคคุเทศก์ให้กับนักท่องเที่ยวขาจรและเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุหรือผู้พิการ ในการทำราวจับหรือทางลาดชัน เพื่อความสะดวกและปลอดภัย และเพิ่มจุดปฐมพยาบาลบนถนนแต่ละสาย ด้านกิจกรรม (Activity) ควรมีการจัดกิจกรรมในรูปแบบของการแสดงมหกรรมอาหารท้องถิ่น การจัดการแข่งขันรับประทานอาหาร การประกวดการทำอาหาร และการประกวดการออกแบบภาชนะสำหรับใส่อาหาร และการจัดกิจกรรมกรุ๊ปทัวร์กิน เพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่เกี่ยวกับอาหารแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา

ของ ภัทรพร พันธุรี (2558) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารสามารถเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว และด้านการจัดการและบริการท่องเที่ยว (Ancillary services) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคนในท้องถิ่นควรร่วมกันวางแผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการตลาดดิจิตอล และสนับสนุน ช่วยเหลือในการตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร เพื่อสร้างความไว้ใจและปลอดภัยของผู้บริโภค ส่งเสริมให้ชุมชนเป็นเจ้าของกิจการและมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหาร รวมถึงการรณรงค์และการจัดอบรมการพัฒนาภาชนะใส่อาหาร เพื่อสร้างเอกลักษณ์ให้กับร้านอาหาร และควรจัดสรรสถานที่ขายสินค้าให้กับแม่ค้ารถเข็น เพื่อความเป็นระแบบ และไม่บังทัศนียภาพในการถ่ายรูปของนักท่องเที่ยวท่านอื่น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับคนในชุมชนในการจัดตั้งกลุ่ม เพื่อดำเนินการจัดการท่องเที่ยวระหว่างย่านเมืองเก่าสงขลากับเมืองเก่าฝั่งแหลมสน เพื่อเป็นการผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวเชิงอาหารและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เทศบาลนครสงขลา สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การแสดงสินค้า การเรียนรู้การทำอาหาร หรือการจัดกิจกรรมอย่างอื่นในย่านเมืองเก่าสงขลา เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์นักท่องเที่ยวได้รู้จักและเดินทางมาย่านเมืองเก่าสงขลามากยิ่งขึ้น

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้นำชุมชนและคนในชุมชน ควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักเมืองเก่าสงขลามากยิ่งขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมการแข่งขันการกินอาหาร การจัดกิจกรรมวาดภาพบนฝาผนัง และกิจกรรมอื่นๆ ที่มีการนำเอาอาหารหรือของขึ้นชื่อในย่านเมืองเก่าสงขลามาแสดงหรือจัดจำหน่าย เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว

5.3.2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการขับเคลื่อนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

2) ศึกษาศักยภาพของคนในชุมชน ในการจัดการท่องเที่ยวของย่านเมืองเก่าสงขลา

3) ศึกษาการอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาอาหารของย่านเมืองเก่าสงขลา

4) ศึกษาแนวทางในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารของย่านเมืองเก่าสงขลา เพื่อให้อาหารได้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

บรรณานุกรม

กนกกานต์ วีระกุล, เบญจพร ดามาพงศ์, จันทร์จนา ศิริพันธ์วัฒนา, ลฎาภา พูลโพธิ์ทอง และสมิตา มอร์เตโร. (2556). *การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2558 - 2560*. กรุงเทพฯ: กระทรงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กฤตวิทย์ กฤตมโนรถ. (2562). การท่องเที่ยวเชิงอาหารผ่านอัตลักษณ์อาหารทั้ง 4 ภูมิภาค. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,* 20(2), 139-151.

กองวิจัยการตลาด. (2560). *Foodie Experience.* กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

กัลยกร วรกุลลัฏฐานีย์ และพรทิพย์ สัมปัตตะวานิช. (2553). *การโฆษณาเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศประจำปี 2555. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม. (2553). การดำเนินงานการมีส่วนร่วมของสำนักงานปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. สืบค้น 5 สิงหาคม 2562, จาก http://portal.in.th/scraticapate/pages/participate.

กิ่งกนก เสาวภาวงศ์, จิราดร ถิ่นอ่วน และณัฐนรี สมิตร. (2561). การศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอาหารระหว่างอุด้ง เมืองมิซึซาวะ จังหวัดกุนมะ ประเทศญี่ปุ่น และข้าวซอย อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12 (ฉบับพิเศษ), 340-355.

คเชนทร์ วัฒนโกศล, ศิวาพร พยัคฆนันท์, รุจิเรศ รุ่งสว่าง, หทัยชนก รัตนถาวรกิติ และฐานิดา สิทธิเสือ (2563). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่ออาหารพื้นถิ่นจังหวัดสุรินทร์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี,* 11(2), 255-276.

คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2561-2564.* (ฉบับทบทวน พ.ศ.2562). สงขลา: สำนักงานจังหวัดสงขลา.

คณะทำงานแผนพัฒนาและอนุรักษ์เมืองเก่าสงขลา. (2554). *เอกสารประกอบการรับฟังความคิดเห็นเพื่อจัดทำแผนอนุรักษ์และพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลา*. สงขลา: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

งานองค์ความรู้ สำนักบริหารยุทธศาสตร์ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2559). *ใส่ใจไปเที่ยวกับ อพท. การท่องเที่ยวเชิงอาหาร*. กรุงเทพฯ: บริษัท โคคูน แอนด์ โค จำกัด.

จักรกฤษณ์ เรืองเวช. (2550). *พฤติกรรมการท่องเที่ยวในศูนย์ศึกษาธรรมชาติและอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดชลบุรี.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).

จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). บทวิจารณ์เรื่องการวิเคราะห์หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนใน The Public Participation Handbook : Making Better Decisions through Citizen Involvement ในบริบทประเทศไทย. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 8(1), 123-141.

ใจชนก ภาคอัต. (2555). *การรับรู้และการมีส่วนร่วมของบุคลากรสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพสถาบันสู่ความเป็นเลิศ ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ.* กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ชญานิน วังซ้าย. (2560). Food will Keep Us Alive. สืบค้น 15 ตุลาคม 2562, จาก https://etatjournal.files.wordpress.com/2017/01/tat12017-rev2.pdf.

ชวัลนุช อุทยาน. (2552). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. สืบค้น 31 สิงหาคม 2562, จาก https://touristbehaviour.wordpress.com/1/.

ชาคริต อ่องทุน และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2560). ศักยภาพการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารริมทางบนถนนเยาวราช. *วารสารสังคมศาสตร์*, 6(1), 129-137.

ชูชัย สมิทธิไกร. (2554). *พฤติกรรมผู้บริโภค.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณนันท์ สินธุศิริ. (2557). *การพัฒนาและยกระดับการประชาสัมพันธ์อาหารไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.

ณรงค์ศักดิ์ ธนวิบูลย์ชัย, ส่งศักดิ์ ทิตาราม และสุพันธุ์ โตสุนทร. (2525). *หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ณัฐชนก เพชรพรหม. (2554). *วิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์สะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี* (รายงานการวิจัย). ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

เณรัญชรา กิจวิกรานต์. (2557). ภาพลักษณ์อาหารไทย การรับรู้คุณภาพอาหารไทยและแนวโน้มพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 10(1), 12-28.

โตมร สุขปรีชา. (2560). Food tourism 2.0. *TAT review Magazine*, 3(1).1-2.

ทศพร ลิ้มดำเนิน. (2560). *แนวทางการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหาร กรณีศึกษาคลองดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี.* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

นุกูล ชิ้นฟัก และวรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล. (2562). *เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารพื้นถิ่นในพื้นที่เกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง.* สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2557). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

เบญจมาภรณ์ ชำนาญฉา. (2561). การท่องเที่ยวเชิงอาหาร : ศักยภาพและความได้เปรียบของประเทศไทย. *วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย,* 24(1), 103-116.

เบญจมาศ ณ ทองแก้ว, ธาราทิพย์ เกิดสุวรรณ์, จิรัชยา ปรีชาชน, และอำนาจ รักษาพล. (2560). การท่องเที่ยวเชิงอาหารตลาดใต้เคี่ยม จังหวัดชุมพร. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(6), 458-470.

ประดิษฐ์ ลีลานิมิต. (2551). *ก่อเกิด คู่มือศึกษาชุมชนสำหรับเยาวชน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันต้นกล้า.

ประพันธ์พงศ์ ชิณพงษ์. (2551). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว.* ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ปราณี หลำเบ็ญสะ. (2553). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี.* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).

ปัณณทัต กัลยา และกนกอร ศิริฐิติ. (2562). การจัดการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ด้านอาหาร เพื่อเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นของบ้านปงถ้ำ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง. *วารสาร มจร. นครน่านปริทรรศน์*, 3(2), 53-67.

ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์. (2546). *เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีการศึกษา สำนักวิทยาบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

พรรณี ลีกิจวัฒนะ. (2557). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

พรรณี สวนเพลง. (2559). การท่องเที่ยวเชิงอาหาร. *รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว*, 4(2), 38-45.

พิชชานันท์ ช่องรักษ์ และเจริญชัย เอกมาไพศาล. (2561). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาพลักษณ์อาหารริมทาง ทัศนคติต่อจุดมุ่งหมายปลายทาง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงและความตั้งใจกลับมาจุดหมายปลายทางซ้ำของนักท่องเที่ยว กรณีศึกษา ย่านเยาวราช. *วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ*, 9(17), 1-20.

พิชญ์สินี บุญญานุพงศ์ และปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์. (2562). *พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัตย์. (2556). ความสำคัญและกิจกรรมสื่อสารเรียนรู้จากการท่องเที่ยว “อาหาร” สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดผู้หญิงชาวต่างประเทศของไทย. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 8(1), 61-72.

พีรสรณ์ จิรพิชิตชัย, ปรัชญา ชุ่มนาเสียว และวราภรณ์ จุลปานนท์. (2562). *การเสริมสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงอาหาร Gastronomy Tourism : Street food กรณีศึกษา : ถนนเยาวราช เขตสัมพันธวงศ์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).

ภัทรพร พันธุรี. (2558). การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร โดยผ่านประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 8(2), 27-37.

ภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม. (2560). แผนที่ของอร่อยเมืองเก่าสงขลา. สืบค้น 17 สิงหาคม 2562, จาก https://www.songkhla-ht.org/content/10954.

ภูริ ชุณห์ขจร. (2560). ยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(ฉบับพิเศษ), 321-332.

มาศศุภา นิ่มบุญจาช. (2558). *การศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาสันหนอกวัว (อุทยานแหล่งชาติเขาแหลม).* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจหมาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

รุ่งฟ้า สะแกกลาง. (2561). *พฤติกรรมและแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).

เลิศพร ภาระสกุล. (2555). *พฤติกรรมการท่องเที่ยว.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยา ด่านธำรงกุล, พิภพ อุดร และพาฝัน ศุภวานิช. (2547). ซีอาร์เอ็ม - ซีอีเอ็ม หยิน หยาง การตลาด. กรุงเทพฯ: วงกลม.

วุฒิชัย อารักษ์โพชฌงค์. (2554). *อิทธิพลของการรับรู้ทัศนคติและการมีส่วนร่วมที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐตามระบบคุณภาพภายใน.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศรุดา นิติวรการ. (2557). อาหารไทย: มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร,* 5(1), 171-179.

ศุภลักษณ์ อัครางกรู. (2555). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.

สมศักดิ์ ตันติเศรณี, ทวีศักดิ์ พุฒสุขขี และประมาณ เทพสงเคราะห์. (2560). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของย่านเมืองเก่าในเขตเทศบาลนครสงขลา. *วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย.* 9(2). 361-400.

สริตา พันธ์เทียน, ทรงคุณ จันทจร และมาริสา โกเศยะโยธิน. (2560). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทย โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในเขตจังหวัดลุ่มแม่น้ำภาคกลาง. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,* 9(3), 190-198.

_____. (2561). การท่องเที่ยวเชิงอาหารไทย : แนวทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาการจัดการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดลุ่มแม่น้ำภาคกลางโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์,* 5(2), 184-195.

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. (2551). *สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากร.* กรุงเทพฯ: สามเจริญพาณิชย์.

สิริพัฒน์ ลาภจิตร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี.* (วิทยานิพนธ์รัฐประสาศนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

สุธี วรประดิษฐ์. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนงานสารสนเทศสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตราด.* ตราด: สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดตราด.

สุวีร์ณัสญ์ โสภณศิริ. (2554). *การวิเคราะห์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว : ก้าวแรกสู่การเป็นผู้บริหารธุรกิจท่องเที่ยวอย่างมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: อินทนิล.

หทัยชนก ฉิมบ้านไร่ และรักษ์พงศ์ วงศาโรจน์. (2558). ศักยภาพอาหารพื้นเมือง และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านอาหาร พื้นเมืองจังหวัดน่าน. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 11(1), 37-53.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2560). การท่องเที่ยวเชิงอาหาร. สืบค้น 31 สิงหาคม 2562, จาก http://www.dasta.or.th/th/aboutus/item/3013-gastronomy.

อัตตนาถ ยกขุน, ชนกนารถ ราชภักดี และธนิสร พิตรชญารมย. (2562). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิรนเอเชีย ฉบับสังคมศาสตรและมนุษยศาสตร,* 10(1), 60-68.

PPTV Online. (2562). เยือนถิ่นเมืองเก่าสงขลากับเส้นทางการเป็นเมืองมรดกโลก. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2562, จาก https://www.pptvhd36.com/news/112231?fbclid=IwAR09PgU7MuH2vrYtNQM0ZU.

บุคลานุกรม

วุฒิชัย เพ็ชรสุวรรณ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์ชนก ไชยชนะ (ผู้สัมภาษณ์). ภาคีคนรักเมืองสงขลา สมาคม. อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2563

วิวัฒน์ นวประภากุล (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์ชนก ไชยชนะ (ผู้สัมภาษณ์). ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา. อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2563

ศิริพร ลิ่มพฤกษีเกษม (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์ชนก ไชยชนะ (ผู้สัมภาษณ์). เทศบาลนครสงขลา. อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2563

นิตยา อ้นทอง (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์ชนก ไชยชนะ (ผู้สัมภาษณ์). สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลา. อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2563

ขวัญตา ศรีสุวรรณ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์ชนก ไชยชนะ (ผู้สัมภาษณ์). ร้านหอมขนมไข่เตาถ่าน. อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563

ณัฐญา เรืองโฉม (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์ชนก ไชยชนะ (ผู้สัมภาษณ์). ร้านก๋วยเตี๋ยวเมืองเก่า. อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563

เกสร อ่อนจัน (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์ชนก ไชยชนะ (ผู้สัมภาษณ์). ร้านไอติมโคม. อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563

กมลเนตร ช่างเรืองทำ (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์ชนก ไชยชนะ (ผู้สัมภาษณ์). ร้านมิสเตอร์ลี. อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563

คิ้ม แสงอ่อน (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์ชนก ไชยชนะ (ผู้สัมภาษณ์). ร้านยายคิ้มเจ้าเก่า. อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563

จรรยา ละอองมณี (ผู้ให้สัมภาษณ์). พิมพ์ชนก ไชยชนะ (ผู้สัมภาษณ์). ร้านไดมอนด์เบเกอรี่. อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา

คำชี้แจง : แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา และเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลาต่อไป

แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็น

ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่าน ตามความเป็นจริงให้มากที่สุด เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับและนำไปใช้ในเชิงวิชาการเท่านั้น และไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่าน ผลของการศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวและความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

พิมพ์ชนก ไชยชนะ
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ☐ และเติมคำตอบในช่อง ..... ให้ตรงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวท่านให้มากที่สุด

1. เพศ

☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง

2. ศาสนา

☐ 1. พุทธ ☐ 2. อิสลาม ☐ 3. คริสต์ ☐ 4. อื่นๆ ระบุ.....

3. อายุ

☐ 1. 20 ปีหรือต่ำกว่า ☐ 2. 21 - 30 ปี ☐ 3. 31 - 40 ปี

☐ 4. 41 - 50 ปี ☐ 5. 51 - 60 ปี ☐ 6. 61 ปีขึ้นไป

4. สถานภาพสมรส

☐ 1. โสด ☐ 2. สมรส ☐ 3. หม้าย/หย่าร้าง ☐ 4. แยกกันอยู่

5. ระดับการศึกษา

☐ 1. ประถมศึกษา ☐ 2. มัธยมศึกษา ☐ 3. ปวส./อนุปริญญา

☐ 4. ปริญญาตรี ☐ 5. ปริญญาโท ☐ 6. สูงกว่าปริญญาโท

☐ 7. อื่นๆ ระบุ.....

6. อาชีพ

☐ 1. นักเรียน/นักศึกษา ☐ 2. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

☐ 3. พนักงานบริษัท/รับจ้าง ☐ 4. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว

☐ 5. เกษตรกร ☐ 6. อื่นๆ ระบุ.....

7. รายได้

☐ 1. 15,000 บาทหรือต่ำกว่า ☐ 2. 15,001 - 25,000 บาท

☐ 3. 25,001 - 35,000 บาท ☐ 4. 35,001 - 40,000 บาท

☐ 5. 40,001 - 45,000 บาท ☐ 6. 45,001 บาทขึ้นไป

8. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

☐ 1. 500 บาทหรือต่ำกว่า ☐ 2. 501 - 1,000 บาท

☐ 3. 1,001 – 1,500 บาท ☐ 4. 1,501 - 2,000 บาท

☐ 5. 2,001 - 2,500 บาท ☐ 6. 2,501 บาทขึ้นไป

9. จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา

☐ 1. ครั้งแรก ☐ 2. 2 - 5 ครั้ง

☐ 3. 6 - 10 ครั้ง ☐ 4. 10 ครั้งขึ้นไป

10. ท่านทราบข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกี่ยวกับย่านเมืองเก่าสงขลาจากแหล่งใด

☐ 1. หนังสือพิมพ์ ☐ 2. วิทยุ/โทรทัศน์

☐ 3. นิตยสาร/วารสาร ☐ 4. Facebook

☐ 5. บุคคลใกล้ชิด ☐ 6. Instagram

☐ 7. Internet ☐ 8. อื่นๆ ระบุ.....

11. ภูมิลำเนา จังหวัด .....

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของท่าน ตามระดับความเป็นจริงเพียงช่องเดียวที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ

5 หมายถึง มากที่สุด
4 หมายถึง มาก
3 หมายถึง ปานกลาง
2 หมายถึง น้อย
1 หมายถึง น้อยที่สุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
เป้าหมายในการท่องเที่ยว					
1. ลิ้มรสชาติอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ในย่านเมืองเก่าสงขลา					
2. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำอาหารท้องถิ่นในย่านเมืองเก่าสงขลา					
3. ศึกษาวัฒนธรรมการรับประทานอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา					
4. ชิมอาหารท้องถิ่น และเครื่องดื่มจากร้านดังในย่านเมืองเก่าสงขลาที่สื่อและสังคมออนไลน์แนะนำ					
5. ซื้ออาหาร ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นไปรับประทาน หรือไปเป็นของฝาก					
6. มาตามคำแนะนำออนไลน์เกี่ยวกับร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา					
7. มาตามคำบอกเล่าเกี่ยวกับร้านอาหารที่ขึ้นชื่อภายในย่านเมืองเก่าสงขลา จากคนที่เคยมาท่องเที่ยว					
8. ผ่อนคลายความเครียด โดยการเดินทางมารับประทานอาหาร และชมบรรยากาศในย่านเมืองเก่าสงขลา					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
การตัดสินใจในการมาท่องเที่ยว					
1. ชอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในการบรรจุอาหาร					
2. ชื่นชอบในสูตรการทำอาหาร ที่ยังหลงเหลือความดั้งเดิมอยู่ภายในจานอาหาร					
3. ชื่นชอบความคงเอกลักษณ์ของรูปแบบอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา					
4. ชื่นชอบในราคาอาหารที่มีความเหมาะสมกับปริมาณของอาหาร					
5. ชื่นชอบในวัตถุดิบที่มีความสดใหม่ ในการนำมาประกอบอาหาร					
6. ชื่นชอบบรรยากาศภายในร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา					
7. ชื่นชอบในการดูแลรักษาความสะอาดภายในร้านอาหาร					

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมของท่าน ตามระดับความเป็นจริงเพียงช่องเดียวที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ

5 หมายถึง มากที่สุด
4 หมายถึง มาก
3 หมายถึง ปานกลาง
2 หมายถึง น้อย
1 หมายถึง น้อยที่สุด

ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา	**ระดับพฤติกรรม**				
	มากที่สุด	**มาก**	**ปานกลาง**	**น้อย**	**น้อยที่สุด**
	5	**4**	**3**	**2**	**1**
สถานที่ท่องเที่ยวน่าสนใจ ดึงดูดใจ					
1. ย่านเมืองเก่าสงขลามีร้านอาหารหลากหลาย ทั้งคาว หวาน และของฝากให้เลือกเป็นจำนวนมาก					
2. ในย่านเมืองเก่าสงขลามีร้านอาหารที่ดัดแปลงมาจากอาคาร บ้านเรือนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น					
3. สภาพพื้นที่ของย่านเมืองเก่ายังคงเอกลักษณ์ของชุมชนไว้					
4. ความงดงามของศิลปะบนฝาผนัง (Street Art) ภายในย่านเมืองเก่าสงขลา					
5. ย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากเข้ามาท่องเที่ยว รู้จักวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ในพื้นที่					
6. ย่านเมืองเก่าสงขลามีพื้นที่ของชุมชนอยู่ติดกับท่าเรือประมง และทรัพยากรธรรมชาติ					

ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ความสะดวกในการเข้าถึง					
1. มีข้อมูลจากคนในท้องถิ่นหรือสื่อออนไลน์ถึงร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลาที่ต้องไม่พลาดที่จะไปรับประทาน					
2. ย่านเมืองเก่าสงขลามีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกและดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว					
3. ภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีบริการห้องน้ำให้บริการเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว					
4. ย่านเมืองเก่าสงขลามีรถรางนำเที่ยว เพื่อพานักท่องเที่ยวไปยังจุดต่างๆ และมีบริการตลอดเวลาเพื่อให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวที่เดินทางมา					
5. ย่านเมืองเก่าสงขลามีร้านอาหารที่มีราคาอาหารในราคาย่อมเยา เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีความสุขกับการลิ้มรสชาติอาหารที่มีราคาสบายกระเป๋า					
6. ย่านเมืองเก่าสงขลามีป้ายบอกทางที่ชัดเจนสำหรับให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังจุดต่างๆ ได้สะดวก					
7. ย่านเมืองเก่าสงขลามีที่จอดรถพร้อมรองรับนักท่องเที่ยวเพียงพอ					
8. สภาพแวดล้อมภายในย่านเมืองเก่าสงขลาเป็นพื้นที่ที่สวยงาม					
9. การเดินทางมายังย่านเมืองเก่าสงขลามีความสะดวกรวดเร็ว					
ความประทับใจ					
1. มีความสุขกับการลิ้มรสชาติอาหารที่มีขายภายในย่านเมืองเก่าสงขลา					
2. ได้เรียนรู้วิธีการทำอาหารพื้นถิ่นของย่านเมืองเก่าสงขลาจากผู้ประกอบการ					
3. ประทับใจในการที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทาง ห้องน้ำ ที่นั่งพักผ่อน และรถรางนำเที่ยวเป็นต้น					

ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ความประทับใจ (ต่อ)					
4. ได้ย้อนเวลากลับไปรับประทานอาหารประเภทต่างๆ ที่หาไม่ได้จากที่อื่น นอกจากย่านเมืองเก่าสงขลา					
5. ย่านเมืองเก่าสงขลามีอาหารที่รสชาติอร่อย และมีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นให้เลือกด้วยกันหลายร้าน					
6. อาหารในย่านเมืองเก่าสงขลามีความสดใหม่ และสะอาด ถูกสุขลักษณะ					
7. การจัดตกแต่งบรรจุภัณฑ์ของอาหารภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีความสวยงาม และเป็นเอกลักษณ์					
8. อาหารภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีคุณค่าของสารอาหารที่ครบถ้วน					
9. อาหารภายในย่านเมืองเก่าสงขลา มีส่วนประกอบที่ครบถ้วน มีวัตถุดิบที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค					
10. ร้านอาหารหรือสถานที่จัดจำหน่ายภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีการบริการที่ดี และมีความรวดเร็วในการให้บริการ					
11. ร้านอาหารภายในย่านเมืองเก่าสงขลา มีราคาอาหารที่เหมาะสมกับคุณภาพของอาหาร					
12. การเดินทางมายังร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา สามารถเดินทางมาได้สะดวก					
13. ร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลามีระบบสื่อสารเพื่อจองหรือสั่งล่วงหน้าก่อนไปใช้บริการ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่เสียเวลาในการคอย					
14. ร้านอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลามีการประชาสัมพันธ์อาหารผ่านสื่อต่างๆ หรือสังคมออนไลน์เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ					

ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ความประทับใจ (ต่อ)					
15. ท่านชื่นชอบอาหารท้องถิ่นจากร้านค้า/แผงลอย/หาบเร่ในย่านเมืองเก่าสงขลา					
16. ท่านชื่นชอบอาหารท้องถิ่นต่างๆ ที่สื่อออนไลน์แนะนำ					
17. ท่านชื่นชอบอาหารที่คุ้นเคยจากร้านค้า/แผงลอย/หาบเร่ในย่านเมืองเก่าสงขลา					
18. ท่านชื่นชอบอาหารที่คุ้นเคยต่างๆ ที่สื่อออนไลน์แนะนำ					
19. ประทับใจในกาแฟ/เครื่องดื่มจากร้านค้าต่างๆ ที่สื่อและสังคมออนไลน์แนะนำ					
20. ราคาของที่ระลึกและของฝากภายในย่านเมืองเก่าสงขลาเหมาะสมกับคุณภาพสินค้า					
21. ท่านอยากให้มีเทศกาลอาหารพื้นเมืองในย่านเมืองเก่าสงขลามากน้อยเพียงใด					
22. ท่านอยากให้มีพิพิธภัณฑ์อาหารภายในย่านเมืองเก่าสงขลามากน้อยเพียงใด					
องค์ประกอบของการบริการ					
1. มีมัคคุเทศก์พร้อมสำหรับการนำชมสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ภายในย่านเมืองเก่าสงขลา					
2. ย่านเมืองเก่าสงขลามีความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวในเรื่องต่างๆ					
3. ผู้คน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีความเต็มใจในการให้บริการ และมีการให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ					
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสังคมออนไลน์					
5. มีจุดปฐมพยาบาลในกรณีเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินภายในย่านเมืองเก่าสงขลา					

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้สร้างขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา และเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวระหว่างเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารในเขตเมืองเก่าสงขลาต่อไป

แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่าสงขลา

ขอความอนุเคราะห์ให้สัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของท่าน ตามความเป็นจริงให้มากที่สุด เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับและนำไปใช้ในเชิงวิชาการเท่านั้น และไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่าน ผลของการศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลาผ่านมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าสงขลา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารในย่านเมืองเก่าสงขลา ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

พิมพ์ชนก ไชยชนะ
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ - สกุล..... อายุ..... ...ปี

อาชีพ.....ตำแหน่งหน้าที่. .....

ภูมิลำเนาเดิม..... .....

ที่อยู่ปัจจุบัน..... .....

ตอนที่ 2 สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงอาหารย่านเมืองเก่าสงขลา ผ่านมุมมองของผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ย่านเมืองเก่าสงขลา ซึ่งประกอบไปด้วย

- **ความน่าดึงดูดใจของสถานที่**

- ปัจจุบันท่านคิดว่าสถานที่ในย่านเมืองเก่าสงขลามีความน่าดึงดูดแล้วหรือไม่ อย่างไร
- ท่านมีส่วนร่วมอย่างไรในการพัฒนาสถานที่ให้มีความน่าดึงดูดใจ
- ท่านคิดว่าการเป็นเมืองมรดกโลกจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้นหรือไม่ อย่างไร
- ท่านคิดว่าเราสามารถพัฒนาสถานที่ให้มีความน่าดึงดูดใจได้มากขึ้นหรือไม่ อย่างไร

- **ความสะดวกในการเข้าถึง**

- ปัจจุบันท่านคิดว่าในย่านเมืองเก่าสงขลามีความสะดวกในการเข้าถึงแล้วหรือไม่ อย่างไร
- ท่านมีส่วนร่วมอย่างไรในการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงของพื้นที่ในย่านเมืองเก่าสงขลา
- ท่านคิดว่าเราสามารถพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกในการเข้าถึงมายังพื้นที่ได้อย่างไร
- ท่านคิดว่าในย่านเมืองเก่าสงขลามีห้องน้ำเพียงพอต่อการองรับนักท่องเที่ยวหรือไม่ (ถ้ายังไม่มี จะมีนโยบายการสร้างห้องน้ำสาธารณะหรือไม่ ในพื้นที่ไหน อย่างไร)
- ท่านคิดว่าภายในย่านเมืองเก่าสงขลามีที่จอดรถเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยวหรือไม่ ท่านมีมาตรการอย่างไรในการจัดระเบียบรถของนักท่องเที่ยว
- ในย่านเมืองเก่าสงขลามีแผนที่แนะนำร้านต่างๆ หรือจุดสำคัญของย่านเมืองเก่าสงขลาหรือไม่ และท่านคิดว่าแผนที่สามารถเพิ่มความสะดวกในการเดินทางให้กับนักท่องเที่ยวได้หรือไม่อย่างไร
- ในย่านเมืองเก่าสงขลามีรถนำเที่ยวไปยังจุดต่างๆ หรือไม่ นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการรถนำเที่ยวได้จากบริเวณใดของย่านเมืองเก่า และรถนำเที่ยวมีเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวในทุกช่วงเวลาหรือไม่

- **การสร้างความประทับใจ**

- ปัจจุบันท่านคิดว่าในย่านเมืองเก่าสงขลาสามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวแล้วหรือไม่ อย่างไร
- ท่านมีส่วนร่วมอย่างไรในการสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในย่านเมืองเก่าสงขลา

- ท่านมีแนวทางในการพัฒนาย่านเมืองเก่าสงขลาอย่างไร เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และอยากกลับมาเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลาอีก

- **องค์ประกอบของการบริการ**

- ปัจจุบันท่านคิดว่าในการให้บริการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการให้บริการต่อนักท่องเที่ยวเพียงพอแล้วหรือไม่ อย่างไร

- ท่านมีส่วนร่วมอย่างไรในการให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในย่านเมืองเก่าสงขลา

- ท่านคิดว่าสามารถพัฒนา หรือเพิ่มเติมอะไรในการให้บริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ จนอยากกลับมาเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลาอีก ยังนักท่องเที่ยวยังสามารถนำไปบอกต่อเพื่อให้คนอื่นๆ ที่ยังไม่เคยมาท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าได้มีโอกาสมาท่องเที่ยวเช่นกัน

- **ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว**

- สถานการณ์ปัจจุบันท่านคิดว่าศูนย์บริการนักท่องเที่ยวสามารถให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่แล้วหรือไม่ อย่างไร

- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีบทบาทในการช่วยเหลือ หรือมีส่วนช่วยในการพัฒนาการท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลาอย่างไร

- **นโยบายการคงรูปแบบสถาปัตยกรรมในเขตเมืองเก่าสงขลา**

- ในย่านเมืองเก่าสงขลามีการกำหนดนโยบายการคงรูปแบบของสถาปัตยกรรมไว้หรือไม่อย่างไร (ในกรณีที่มีการรื้อบ้านเรือนของประชาชน)

- **การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเมืองเก่าสงขลา**

1) มัคคุเทศก์

- มีการเตรียมความพร้อมของมัคคุเทศก์ให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

2) การศึกษา

- มีการวางแผนรับมือกับการศึกษาหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลา

3) การฟื้นฟูอาหารดั้งเดิมในรูปแบบใหม่

- หน่วยงาน หรือคนในท้องถิ่นมีการวางแผนในการพัฒนารูปแบบอาหารหรือไม่ อย่างไร

- มีการฟื้นฟูอาหารท้องถิ่นให้ออกมาในรูปแบบใหม่ เพื่อให้เป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

4) การพัฒนาย่านเมืองเก่าให้มีความยั่งยืน

- ท่านมีนโยบายอย่างไรในการพัฒนาเมืองเก่าให้เกิดความยั่งยืน เพื่อให้เมืองเก่าสงขลาได้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ไม่ล้าสมัย และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งเก่าและใหม่ให้กลับมาเที่ยวในย่านเมืองเก่าสงขลาเรื่อยๆ

ภาคผนวก ข
ภาพการลงพื้นที่สัมภาษณ์

แผนที่ร้านอาหารย่านเมืองเก่าสงขลา

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ สำนักงานการท่องเที่ยวกีฬาและการท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา

ภาคีคนรักเมืองสงขลาสมาคม

นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ เทศบาลนครสงขลา

ประธานชุมชนย่านเมืองเก่าสงขลา

แจกแบบสอบถามนักท่องเที่ยว

แจกแบบสอบถามนักท่องเที่ยว

สัมภาษณ์ร้านไอติมโคม ตั้งอยู่บนถนนนางงาม

สัมภาษณ์ร้านไดมอนด์เบเกอรี่ ตั้งอยู่บนถนนนางงาม

สัมภาษณ์ร้านยายคิ้ม ขนมหวาน ตั้งอยู่บนถนนนางงาม

สัมภาษณ์ร้านก๋วยเตี๋ยว ตามสั่ง ตั้งอยู่บนถนนนางงาม

สัมภาษณ์ร้านหอมขนมไข่ ตั้งอยู่บนถนนนครนอก

สัมภาษณ์ร้าน Mr.Lee coffee ตั้งอยู่บนถนนนครนอก

สอบถามนักท่องเที่ยว

ร้านเกียดฟั่ง ตั้งอยู่บนถนนนางงาม

ร้าน Lyn’s ตั้งอยู่บนถนนนครใน

ร้านบันหลีเฮง ตั้งอยู่บนถนนนางงาม

ร้านบ้านขนมไทย สอง - แสน ตั้งอยู่บนถนนนางงาม

ร้านชานางงาม ตั้งอยู่บนถนนนางงาม

ร้านไอศกรีมโอ่ง ตั้งอยู่บนถนนนางงาม

ร้าน Café Der See ตั้งอยู่บนถนนนอก

ร้านเจ๊โม้ยเจ้าเก่า ตั้งอยู่บนถนนยะหริ่ง

ร้านบ้านจงดีขนมไทย ตั้งอยู่บนถนนหนองจิก

ร้านขนมบอก ตั้งอยู่บนถนนนางงาม

ร้าน Mr.Lee coffee ตั้งอยู่บนถนนนครนอก

มีบริการรถสามล้อ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการนั่งชมบรรยากาศภายในย่านเมืองเก่าสงขลา

ที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว ตั้งอยู่บริเวณสถานีดับเพลิง ปากทางเข้าถนนนางงาม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล นางสาวพิมพ์ชนก ไชยชนะ

รหัสประจำตัวนักศึกษา 6120220621

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2561

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

พิมพ์ชนก ไชยชนะ. (2564). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหาร ย่านเมืองเก่าสงขลา. *เอกสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการครุศาสตร์วิชาการ ครั้งที่ 12*, (น 44-51), นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.